

Carsten Friedrich

Yeni Antlaşma Bilgisi

Martin Bucer Kitaplığı Teoloji Eğitim Kitapları

4. Kitap

1. Kitap Francis SCHAEFFER; O Burada ve Sessiz Değil!
2. Kitap Thomas KINKER; Eski Antlaşma Bilgisi
3. Kitap Thomas SCHİRRMACHER; Kur'an ve Kutsal Kitap
4. Kitap Carsten FRİEDRİCH; Yeni Antlaşma Bilgisi

Almanca orijinalinden güncellenerek çevrilmiştir.

Çeviren: *Martin Bucer Ekibi*

Almanca Orijinali: *Das Neue Testament: berblick, Hintergrund und Erklarungen*, Born Verlag Yayınevinin izniyle çevrildi.

ISBN: 978-9944-762-11-3

© **Kurtuluş Kitapları**

Meşrutiyet Cad. No: 29/8

Kızılay – Ankara

Tel: (0312) 418 77 00

Baskı:

Anadolu Ofset – Tel: (0212) 567 89 93

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol

San. Sit. No: 81/87 Topkapı – İstanbul

Ekim 2015

İçindekiler

Giriş	7
Yeni Antlaşma Kitapları'na Genel Bakış	10
Yeni Antlaşma'nın Oluşması	11
Müjdeler	12
Müjdeler'i ve Elçilerin İşleri'ni Daha Kapsamlı Anlamak İçin Arka Plan Bilgileri	13
Müjdeler ve Elçilerin İşleri	15
Matta'ya göre Müjde	15
Markos'a göre Müjde	18
Luka'ya göre Müjde	22
Yuhanna'ya göre Müjde	25
Elçilerin İşleri	29
Yeni Antlaşma Mektupları	37
Romalılar'a Mektup	38
Korintliler'e 1. Mektup	42
Korintliler'e 2. Mektup	48
Galatyalılar'a Mektup	50
Efesliler'e Mektup	53
Filipililer'e Mektup	55
Selanikliler'e 1. Mektup	59
Selanikliler'e 2. Mektup	61
Pastoral (Kilise çobanlarına özgü) Mektuplar	62
Timoteos'a 1. Mektup	63
Timoteos'a 2. Mektup	65
Titus'a Mektup	66
Filimon'a Mektup	67
İbraniler'e Mektup	69
Yakup'un Mektubu	72
Petrus'un 1. Mektubu	74
Petrus'un 2. Mektubu	76
Yuhanna'nın 1. Mektubu	78
Yuhanna'nın 2. Mektubu	80
Yuhanna'nın 3. Mektubu	81
Yahuda'nın Mektubu	81
Peygamberlik Kitabı: Vahiy	83
Bir Yılda Yeni Antlaşma'yı Okuyalım	87

GİRİŞ

Bu kitap okuyucuları için Yeni Antlaşma içinde yapacakları keşif yolculuğunda bir kılavuz niteliğindedir: Yeni Antlaşma'yı kişisel olarak okumak ve çalışmak konusunda teşvik etmek ve aynı zamanda İncil'i daha iyi anlamak için size yardımcı olacaktır. Bu konuda şunları bilmek yarar getirecektir:

- Yeni Antlaşma'ya ilişkin bazı genel arka plan bilgileriyle, her bir kitaba ilişkin bilgi (Kim, ne zaman ve her şeyden önce neden yazdı?),
- “anahtar ayet” adı verilen, yani ilgili kitabın ana konusunu karakterize eden ayet,
- içeriğini ve düşünce yapısını iyi tanıyabilmek için kitabın kuruluş düzenine kısa bir genel bakış,
- ayrıca kitabın en önemli içeriğini gösteren bildiriler.
- Kitabın sonunda bulunan okuma düzeneği, Yeni Antlaşma'yı sistemli olarak tanımak konusunda bir öneri olarak sunuluyor.

Elinizdeki bu kitap *Martin Bucer Semineri* için Thomas Kinker'in yazmış olduğu “*Lernhilfe Bibelkunde NT*” (Kutsal Kitap Yeni Antlaşma Bilimi Öğrenim Yardımı) kitabı temel alınarak oluştu. Bu kapsamda özel teşekkürüm, lütfederek bana kaynaklarını kullanmama izin veren Thomas Kinker'e yöneliktir.

Onun Öğrenim Yardımı aşağıdaki kaynaklar temel alınarak oluşturulmuştur:

- Ernst Aebi, *Kurze Einführung in die Bibel*, Verlag Bibellesebund: Winterthur 1949
- Everett F. Harrison, *Introduction to the New Testament*, Eerdmans: Grand Rapids 1971
- Erich Mauerhofer, *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*, 2 Bände, Hänssler: Holzgerlingen 1972 ve 1992

Bu Öğrenim Yardımı kitabını aşağıdaki yayınları temel alarak oluşturdum:

- Bill T.Arnold, Walter A. Elwell, vb., *Studienbuch Altes und Neues Testament* (Eski ve Yeni Antlaşma Çalışma Kitabı), R.Brockhaus: Wuppertal 2005
- Donald Guthrie, J.Alec Motyer, *Kommentar zur Bibel* (Kutsal Kitap Yorumu), R.Brockhaus: Wuppertal 2006

- Thomas Weißendorn, *Apostel, Lehrer und Propheten*, 3 Bände (Elçi, Öğretmen ve Peygamberler, 3 Cilt), Francke: Marburg 2004, 2005
- Die Lexikon-Bibel: *Gute Nachricht Übersetzung mit Erklärungen und Bildern*, Deutsche Bibelgesellschaft: Stuttgart 2003

Yeni Antlaşma üzerindeki çalışmalarını daha da derinleştirmek isteyenlere yararlı birer yardımcı kaynak olarak yukarıda bildirdiğimiz yayınları öneririz.

Carsten Friedrich

Aksi bildirilmediği durumlar dışında Kutsal Kitap ayetleri (Eski Antlaşma) Kitabı Mukaddes Şirketi, 2001 ve (Yeni Antlaşma) Yeni Yaşam Yayınları 2001 çevirilerinden alınmıştır. Özel isimler bu çevirilerde yazıldığı biçimde kullanılmıştır.

Kutsal Kitap bölümlerinin kısaltmaları

Eski Antlaşma

Yar. Yarattılış	Vai. Vaiz
Çık. Mısır'dan Çıkış	Ezg. Ezgiler Ezgisi
Lev. Levililer	Yşa. Yeşaya
Say. Çölde Sayım	Yer. Yeremya
Yas. Yasa'nın Tekrarı	Ağı. Ağıtlar
Yşu. Yeşu	Hez. Hezekiel
Hak. Hakimler	Dan. Daniel
Rut Rut	Hoş. Hoşea
1Sa. 1.Samuel	Yoe. Yoel
2Sa. 2.Samuel	Amo. Amos
1Kr. 1.Krallar	Ova. Ovadya
2Kr. 2.Krallar	Yun. Yunus
1Ta. 1.Tarihler	Mik. Mika
2Ta. 2.Tarihler	Nah. Nahum
Ezr. Ezra	Hab. Habakkuk
Neh. Nehemya	Sef. Sefanya
Est. Ester	Hag. Hagay
Eyü. Eyüp	Zek. Zekeriya
Mez. Mezmurlar	Mal. Malaki
Özd. Süleyman'ın Özdeyişleri	

Yeni Antlaşma

Mat. Matta
 Mar. Markos
 Luk. Luka
 Yu. Yuhanna
 Elç. Elçilerin İşleri
 Rom. Romalılar'a Mektup
 1Ko. Korintliler'e 1. Mektup
 2Ko. Korintliler'e 2. Mektup
 Gal. Galatyalılar'a Mektup
 Ef. Efesliler'e Mektup
 Flp. Filipililer'e Mektup
 Kol. Koloseliler'e Mektup
 1Se. Selanikliler'e 1. Mektup
 2Se. Selanikliler'e 2. Mektup

1Ti. Timoteos'a 1. Mektup
 2Ti. Timoteos'a 2. Mektup
 Tit. Titus'a Mektup
 Flm. Filimon'a Mektup
 İbr. İbraniler'e Mektup
 Yak. Yakup'un Mektubu
 1Pe. Petrus'un 1. Mektubu
 2Pe. Petrus'un 2. Mektubu
 1Yu. Yuhanna'nın 1. Mektubu
 2Yu. Yuhanna'nın 2. Mektubu
 3Yu. Yuhanna'nın 3. Mektubu
 Yah. Yahuda'nın Mektubu
 Va. Vahiy

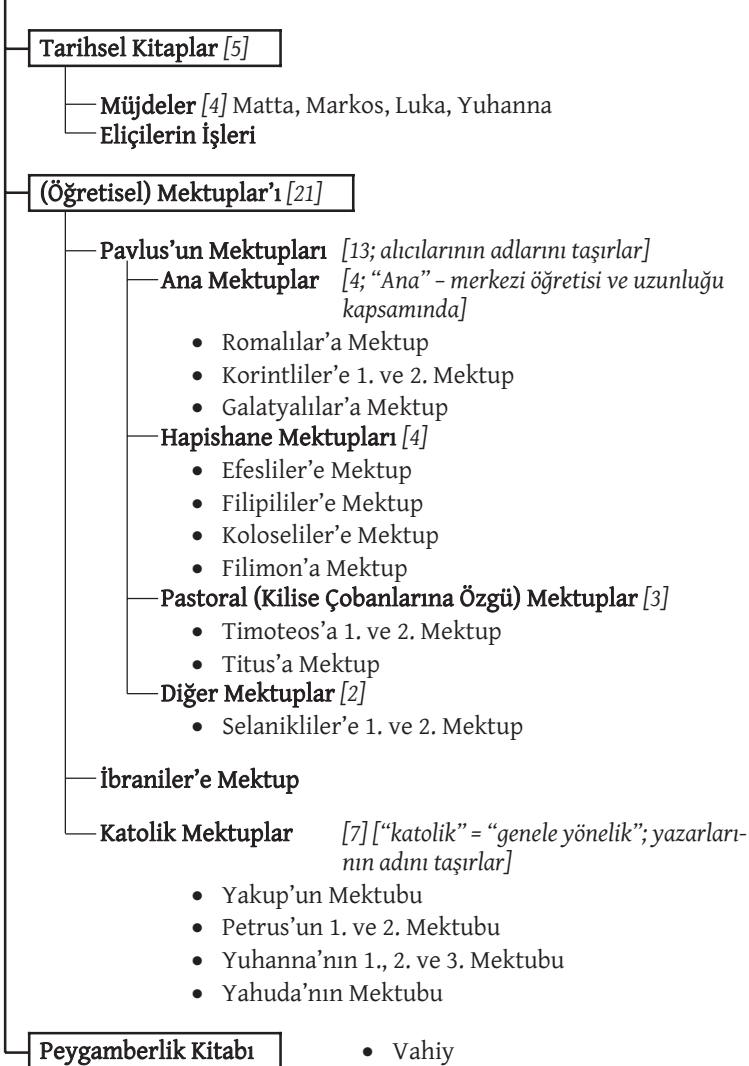
Kullanılan kısaltmalar

EA Eski Antlaşma
 YA Yeni Antlaşma
 Böl. Bölüm
 A Ayet
 İ.Ö. İsa'dan önce

İ.S. İsa'dan sonra
 par diğer Müjdeler'deki paralel
 ayetler ve kesimler
 krşl. karşılaştırınız

Yeni Antlaşma Kitapları'na Genel Bakış

Yeni Antlaşma [27 kitap: 5 tarihsel, 21 (öğretisel) mektup, 1 peygamberlik]

Yeni Antlaşma'nın Oluşması

İlk Hristiyanların Kutsal Kitap'ı Eski Antlaşma'ydı. Böylece imanlarının Yahudi köklerine sadık kaldılar. Kutsal Yazılar'ın tapınmada sinagoglarda okunması kendilerinin alışık olduğu durumdu ve şimdi Mesih inanlıların toplantılarında da aynı gelenek uygulanıyordu (1Ti.4:13). Çok kısa zaman içinde kilise toplulukları içinde önemli yer alan ilk dönem Hristiyanlığına ait yazıların da toplantılarda okunmasına (1Se.5:27) ve bu amaçla kiliseler arasında karşılıklı değiş tokuş yapılmasına da (Kol.4:16) şaşmamalı. 2.Petrus 3:15'e göre sahte öğretmenler *"öbür Kutsal Yazılar'ı olduğu gibi bunları da (yani Pavlus'un mektuplarını da) çarpıtarak kendi yıkımlarını hazırlıyorlar."* Burada Pavlus'un mektupları da tıpkı EA gibi Kutsal Yazılar arasında kabul edilmektedir. Bunun yanında, başlangıçta İsa Mesih'in ağzından bildirilen sözleri de yazıya geçirmek önemliydi.

Hristiyanlar için EA'da olduğu kapsamda bir inancın temelini oluşturan belgeler (buna "Kanon" adı verilir) olan Kutsal Yazılar'ın bağlayıcı olarak bir araya getirilmesi düzeni biliniyordu. Bu nedenle çok sayıdaki Hristiyan yazıları arasından gelecek için bağlayıcı olanlarının seçilmesi anlamlı gözüküyordu. Yazı'nın bu bağlayıcı düzen kapsamında kayda geçip geçmediği konusunda geçerli ölçütler (kriterler) şunlardı:

- ➔ Yazı Elçiler'den biri tarafından şahsen yazılmış ya da onaylanmış olmalı.
- ➔ Yazıların içeriği Hristiyan öğretisini kusursuz bildirmeli.
- ➔ Yazılar kiliselerin büyük çoğunluğu tarafından kabul edilir olmalı.

2. yüzyılın sonunda dört Müjde (Matta, Markos, Luka, Yuhanna), Elçilerin İşleri, Pavlus'un onüç Mektubu, Petrus'un 1. Mektubu, Yuhanna'nın 1. Mektubu ve Yuhanna'nın Vahiy'i genelde Kutsal Yazılar olarak kabul ediliyordu. Yeni Antlaşma'nın diğer yazıları da çoktan beri tanınıyor ve okunuyordu. Yeni Antlaşma'nın 27 kitabının tamamlanmış haliyle sıralandığı, bildiğimiz en eski tanıklık İ.S. 367 yılına aittir. Aynı şekilde 4. yüzyılda bu kanon Kilise konsilleri tarafından da tümüyle karara bağlanarak onaylandı.

Yeni Antlaşma'nın tüm yazıları o dönemin "dünya dili" olan Grekçe'de yazıldı.

Müjdeler

Yeni Antlaşma'nın ilk dört kitabı "Müjdeler" olarak adlandırılırlar. Bunun Grekçe karşılığı 'evangelion'dur ve "Sevindirici Haber" ya da "Müjde" anlamındadır. İnsanların günahları için acı çeken, ölen, Tanrı tarafından diriltilen, Tanrı Oğlu olarak dünyaya gelen ve Tanrı'nın Egemenliği'nin başladığını bildiren İsa Mesih'in Müjde'sini içerir. O'nun kişiliğini, öğretisini ve işlerini yazar. Müjdeler İsa'nın doğumunu, çocukluğunu, halk arasında gösterdiği etkinliği, ayrıca da çektiği acıları, ölümünü ve dirilişini anlatır.

Bununla birlikte, Müjdeler'i kişinin içsel gelişimiyle dışsal yaşam şartlarını olanak ölçüsünde tümünden ele aldığını savlayan modern biyografiyle karıştırmamalıyız. Müjdeler'de daha ziyade ilk inanlılara önemli görünen, İsa'yı tam ve doğru anlamak, O'nun isteği doğrultusunda yaşam sürmek, iman yaşamını canlandırmak ve derinleştirmek gibi konular bildirilir. Bunun için, birçok şey, her defasında tarih sıralamasına göre değil, tersine konusal olarak sıralanmıştır. Bu nedenle, Müjdeler İsa'nın yolunun basit sunumundan daha fazlasıdır: Tek bir ortak amaçları vardır, bu da İsa Mesih'e olan imandır. Luka, yazdığı Müjde'yi Hristiyan öğretisinin güvenilirliğinin altını çizsin (Luk.1:4) ve böylece imanı güçlendirsün diye yazıyor. Yuhanna yazdığı Müjde'nin amacını (bu mutlak tüm Müjdeciler'in de amacı olmuştur) şöyle açıklıyor: "İsa, öğrencilerinin önünde, bu kitapta yazılı olmayan başka birçok doğüstü belirti gerçekleştirdi. Ne var ki yazılanlar, İsa'nın, Tanrı'nın Oğlu Mesih olduğuna iman edersiniz ve iman ederek O'nun adıyla yaşama kavuşasınız diye yazılmıştır" (Yu.20:30-31).

Müjdeler'in hiçbiri yazarının adını kendisi bildirmez. Elimizdeki bazı Kutusal Kitap çevirilerinde başlık olarak verilen "... göre Müjde" orijinal metinlerde yer almaz, tersine eski el yazması metinlerde eski geleneği sergiler. Bu nedenle, Müjdeler'in yazarlarının kimler olduğu konusundaki soruya yanıt verirken eski kilise kaynaklarının aktardığı bilgilere gereksinim duyarız.

Müjdeler'deki ortak ve farklı yönleri açıklamak için değişik kuramlar vardır. Bazıları yazarların diğer Müjdeler'i bildiklerini ve ellerinde bulunan başka yazılı kaynakları kullanarak kitaplarını hazırladıkları savunurlar. Başka bir kurama göre, doğruluğu kesin bilinen sözlü aktarmalar, Müjdeler'in oluşmasında temel oluşturmuştur.

Müjdeler'i ve Elçilerin İşleri'ni Daha Kapsamlı Anlamak İçin Arka Plan Bilgileri

Sadukiler: Çoğunlukla üst tabakadan seçkin kâhinlerin oluşturduğu Yahudi dinsel topluluk. Hem ölümlerden dirilişi, hem meleklerin varlığını (Elç.23:8; Mar.12:18-27) hem de Yasa'yı bütünlemesi gereken sözlü aktarmaları yadsıyorlardı.

Ferisiler: Orta tabakadan olan Yahudi dinsel topluluk. Ruhban sınıftan olmayan bu akım, tapınakta hizmet eden ve gerçekte yalnızca kâhinler için geçerli olan, Yasa'nın bildirdiği arınma kuralları uyarınca yaşamak konusunda tüm halkı yönlendirmek istiyordu. Halk Yasa'yı tümünden tutmakla kalmayacak, tersine sözlü aktarılan yorumlarını ve Yasa'nın uygulamalarını da yerine getirecekti. Ferisilerin kanısına göre, Mesih'in gelip halkı kurtarabilmesi için, bu şekilde paklanmış ve kutsal kılınmış bir halk önkoşuldu. Ferisiler ölümlerin dirilişine ve meleklerle inanıyorlardı (Elç.23:8).

İsa, Ferisiler'i ikiyüzlülük ve kibirlilikleri dışında, her şeyden önce kendi ekledikleri törelerle bile bile Tanrı yasasının gücünü ortadan kaldırmakla suçluyordu (Mat.23; Mar.7:1-13).

Din bilginleri, Kutsal Yasa öğretmenleri: Çoğunlukla Ferisiler'den olan Yahudi tanrıbilimciler. Görevleri Yasa'yı araştırmak ve yorumlamaktı, bununla birlikte yorumları Yasa'nın kendisi gibi bağlayıcı olarak görülüyordu (krşl. Gal.1:14; Mar.7:3). Din bilginleri kendilerini ve görevlerini Ezra'nın geleneğine dayandırıyorlardı (Ezr.7:6,10,25).

Samiriyeliler: Asurlular'ın Kuzey Krallığı'nı ele geçirmesinin ardından (İ.Ö. 722) ortaya çıkan, etnik ve dinsel açıdan karışık bir halk: Sürgüne götürülmemeyen İsraililer ve Asurlular'ın yeni yerleştirdikleri halkların karışımıyla Samiriye halkı oluştu (2Kr.17:24-41). Sürgünden geri dönen Yahudiler (İ.Ö. 538'den itibaren) Samiriyeliler'i İsraili olarak tanımadı ve bu nedenle tapınağın yeniden inşasına katılmalarına izin verilmedi (Ezr.4:1-5). İsa'nın yaşadığı dönemde dindar Yahudiler Samiriyeliler'i ve topraklarını hor görüp uzak durdu (Yu.4:9), çünkü sadece Musa'nın beş kitabını (özel bir derleme) Kutsal Yazı olarak kabul ediyorlardı ve Siyon Dağı'ndaki Tapınak'ta değil, Gerizim Dağı'nda kendi tapınaklarında ibadet ediyorlardı (Yu.4:20).

Mesih/Hristos: Mesih İbranice'den gelir ve "Meshedilmiş" anlamını taşır, "Hristos" sözcüğünün Grekçe karşılığıdır. Bu ünvan, kökeninde Tanrı tarafından çağrılan ve görevi kapsamında İsrail'in meshedilen krallarına ait bir ünvandır (Örnek: 1Sa.12:3). 2.Samuel 7:11-16'da Tanrı tarafından Davut'a verilen tanrısal vaat uyarınca, İsrail İsa'nın yaşadığı dönemde ülkeyi işgalci Roma egemenliğinden kurtaracak, onları parlak yeni bir çağa iletecek ve tüm dünyaya egemen kılacak bir "Davut Oğlu" bekliyordu.

İsa çağdaşlarının bu beklentisini düzeltiyor: İşgalci Roma egemenliğinden kurtaran, siyasal zafere sahip Mesih olarak gelmek yerine (Yu.18:36-37), günah ve suç egemenliğinden kurtaran (Mat.26:28), acılar çeken Mesih olarak geliyor (Mar.8:27-33). İsa'nın şimdi de sahip olduğu gizlideki görkemli görünümü (Mat.28:18; İbr.2:8), ancak ikinci gelişinde herkesçe görülür olacaktır (Mar.14:61-62).

İsa ortaya çıktığında, yaşadığı dönemin Mesih'e ilişkin yaygın beklentilere uymadığından çok az kişi tarafından Mesih olarak kabul edildi.

İsa'nın döneminde birçok kişi ayaklanarak Mesih oldukları iddiasıyla ortaya çıktığından ve işgalci Roma'ya karşı halkı kışkırttığından (krşl. Elç.21:38), Romalı makamlar bu ünvanla ortaya çıkanlara karşı bu bağlamda aşırı tepki gösteriyordu. Bu nedenle Yahudi önderler İsa'yı Roma valisi Pilatus önünde siyasi-devrimci Mesih olarak şikayette ve O'nun çarmıha gerilmesi konusunda başarılı oldular (Mat.27:1-2, 11-26).

MÜJDELER VE ELÇİLERİN İŞLERİ

Matta'ya göre Müjde

Matta'ya göre Müjde nedensiz olarak Yeni Antlaşma'nın başlangıcında bulunmuyor. Çünkü Eski Antlaşma ile Yeni Antlaşma arasında bir köprü oluşturuyor: Matta tekrar tekrar EA'dan alıntılar yapıyor ve bunlardaki İsa'nın vaat edilen Mesih olduğuna ilişkin peygamberlik bildirimlerini tekrar ediyor.

Müjde'nin yazarı metnin hiçbir yerinde kendi ismini anmıyor. Kitaba sonradan verilen başlık, ilk kiliseden nakledilen bilgilerde olduğu gibi, Müjde'nin yazarını Elçi Matta (krşl. Mat.9:9; 10:3) olarak görüyor. Bu durumda bir görgü tanığının bildirdikleri karşımızda duruyor. Matta, Müjde kitapçığını muhtemelen 40 ile 70 yılları arasında kaleme aldı. Mesih olan İsa'ya olan imanlarını güçlendirmeleri ve derinleştirmeleri ve böylece yeni inançlarını diğer Yahudiler'e karşı açıklayıp savunabilmelerinde yardım için ilkin Yahudilik'ten gelen inanlılara yönelik yazdı.

Anahtar Ayet

Siz öncelikle O'nun egemenliğinin ve doğruluğunun ardından gidin, o zaman size bütün bunlar da verilecektir (Mat.6:33).

Kuruluş Düzeni

İsa'nın doğumu ve çocukluğu	1:1–2:23
İsa'nın vaftizi ve denemesi	3:1–4:25
İsa'nın dağdaki vaazı	5:1–7:29
İsa mucizeler gerçekleştiriyor	8:1–9:34
Öğrencilerin gönderilmesi	9:35–12:50
İsa'nın Göklerin Egemenliği'ne ilişkin benzetmeleri	13:1–13:58
İsa'nın güçlü işleri ve uyarı sözleri	14:1–16:12
İsa Yerusâlim yolunda	16:13–20:34
Yerusâlim'deki tartışmalar	21:1–23:39
İsa'nın sonun belirtileri hakkındaki konuşması	24:1–25:46
İsa'nın acılar çekmesi, ölümü ve dirilişi	26:1–28:20

Özellikle dikkat ediniz!

⇒ Müjde'nin ilk ayeti

- Müjde'nin henüz başlangıcında İsa, Mesih olarak tanıtılıyor, yani vaat edilen ve gelişi beklenen Mesih, Davut oğlu olarak sunuluyor: Tanrı Davut'a soyundan gelecek olan birinin sonsuza dek tahtında oturacağına ilişkin vaatte bulunmuştu (2Sa.7:12-16).
- İsa ayrıca İbrahim oğlu olarak tanıtılıyor: İbrahim, İsrail halkının atası ve dünyadaki tüm halklara bir bereket olacağı yolunda Tanrı'dan vaat almıştı (Yar.12:2-3).
- Matta'da **"Yerine gelen peygamberlikler"** olarak adlandırılan ayetler: 1:22-23; 2:15, 17-18, 23; 4:14-16; 8:17; 12:17-21; 13:14-15, 35; 21:4-5; 27:9-10. Matta, Eski Antlaşma'dan yaptığı bu alıntılarla İsa'nın yaşamının ve yaptıklarının sıradan bir olay olmadığını, tersine Tanrı tarafından tasarlanmış ve önceden bildirilen dünya tarihinin bir doruk noktası olduğunu vurguluyor. Yerine gelen alıntılar şunu kanıtıyor: İsa EA'da bildirilen Mesih'tir. "Her şey planı çerçevesinde gerçekleşiyor."
- Matta'nın Yeşaya peygamberden aktardığı, **acılar çeken Tanrı kuluna** ilişkin iki önbildiriye şu ayetlerde görüyoruz: Yeşaya 53:4, Matta 8:17'de ve Yeşaya 42:1-4, Matta 12:18-21.
- Matta'da yer alan, Yahudilik'ten gelme inanlılara yazdığı için açıklanmaya (Markos'ta olduğu gibi) gerek olmayan Yahudi âdetleri, kuralları ve deyimler:
  - El yıkama âdeti (15:2; krşl. Mar.7:2-3, bu âdet ayet 3'te açıklanıyor).
  - Hamailer (Mat.23:5).
  - Üst giysinin püskülleri (Mat.23:5).
  - Küçük sineği süzmek ve deveyi yutmak (Mat.23:24).
  - Badanalı, yani beyaza boyalı mezarlar (Mat.23:27).
- Matta'ya göre Müjde'deki beş büyük **konuşma**:
  - Dağdaki vaaz (Mat.5-7).
  - Göreve gönderme konuşması (Mat.10).
  - Benzetme konuşması (Mat.13).
  - Kiliseye konuşma (Mat.18).
  - Son olaylara ilişkin konuşma (Mat.24-25).
 Bu konuşma birimlerinin her biri "İsa konuşmasını bitirince" (Mat.7:28; 11:1; 13:53; 19:1; 26:1) sözleriyle sonuçlanıyor.
- Matta'daki, İsa'nın öğretisine karşı **dinleyicilerin tepkisi**: 7:28-29; 13:54; 22:33.
- Bütün öğretisini tüm dünyaya yaymaları konusunda **İsa'nın öğrencilerine verdiği görev**: Matta 28:19-20.
- Bir yandan, **İsrail'in özel rolü**:

- İsa ilkin sadece İsrail'in kaybolan koyunlarına gönderildi (Mat.15:24) ve öğrencilerini de ilkin kesinlikle yalnız bu kayıp koynlara gönderiyor (Mat.10:5-6).
- Halkın ve özellikle yöneticilerin İsa tarafından sertçe yargılanışı (Mat.21-23).

➤ Diğer yandan, **Yahudi olmayan halklara ilişkin vurgu:**

- İsa'yı kral olarak yücelten Doğu'dan gelen yıldızbilimciler: Matta 2.
- Ebeveynleri İsa'yı Mısır'a güvenliğe götürüyor: Matta 2.
- İsrail'de bulamadığı, uluslardan olan yüzbaşının imanına İsa'nın övgüsü: Matta 8:10.
- Hem bu yüzbaşı hem de Kenanlı kadın imanları nedeniyle şifa mucizesi yaşıyorlar: Matta 8:13; 15:28.
- İsa'nın, tüm dünyadaki uluslardan gelenlerin Tanrı'nın yeni dünyasında payları olacağı, buna karşı bazı Yahudiler'in orada bulunmayacağı bildirişi: Matta 8:11-12.
- Kötü bağ kiracılarına ilişkin benzetme: Tanrı'nın Egemenliği başka bir ulusa verilecek: Matta 21:33-46.
- Sevindirici Haber tüm dünyaya vaaz edilecek, tüm halklar onu işitecek: Matta 24:14.
- İsa'nın öğrencileri tüm halklara gitmeli ve onları da öğrenciler yapmalılar: Matta 28:18-20.

Uluslardan gelen inanlıların Tanrı halkına dahil edilişi Matta'nın ana konusudur!

➤ İsa'nın **EA'ya ve Yasa'ya yönelik tutumu.**

İsa Yasa'yı ortadan kaldırmıyor, tersine onu yerine getiriyor ve onun her an geçerli olduğunu bildiriyor: Matta 5:17-20. İnsansal ve tanrısal yasalar arasında kesin ayırım yapıyor: Matta 15:1-9 (Matta 11:28-30'daki İsa'nın çağrısıyla da krşl.) ve yanlış Eski Antlaşma anlayışını düzeltiyor:

- “Karşı tezler” (antitezler) diye adlandırılan Dağdaki Vaaz: Matta 5:21-48.
- şabat Günü sorunu: Matta 12:1-14.
- Boşanma konusu: Matta 19:1-12.
- Ant içme, ondalık verme ve paklanma kuralları: Matta 15:10-20; 23:16-25.

➤ Sadece Matta bölümünde yer alan **“Göklerin Egemenliği”** terimi. Diğer Müjde metinleri sadece Matta'nın da kullandığı, aynı anlamı içeren “Tanrı Egemenliği” terimini kullanıyor (Mat.6:33; 12:28; 19:24; 21:31,43). Matta 19:23-24 ayetleri bu terimlerin her ikisinin de kullanılabileceğini, yani aynı anlama geldiğini özellikle sergiliyor.

- Diğer Müjdeler'in hiçbirinde yer almayan, Matta 16:18 ve 18:17'deki "**Kilise**" terimi.
- İsa'nın şifa işlerinin Matta'da özetlenerek sunulması, 4:23-25; 9:35; 14:34-36; 15:29-31; 21:14.
- Kendilerinin de aynı işleri yapmaları konusunda **İsa'nın öğrencilerini görevlendirmesi**: Matta 10:1,7-8.
- Öğrencilerini göndermesine sebep taşıyan, **İsa'nın** insanlara **acıması**: Matta 9:35-38.
- Matta'da vurgulanan **Son Olaylar** konusu: İlgisi özellikle gelecekteki Göklerin Egemenliği'nin yerine gelmesinde odaklanmakta:
  - Son Olaylar'a ilişkin konuşma: Böl.24-25.
  - Ekinler arasındaki deliceler benzetmesi: Matta 13:24-30, 36-43.
  - İsa'nın ölümlerinin dirilişi konusundaki öğretisi: Matta 22:23-33.
  - İsa'nın dünyanın sonuna dek öğrencilerinin yanında olacağı vaadi: Matta 28:20.

Markos'a göre Müjde

Markos'a göre Müjde'de İsa Mesih bize Tanrı Oğlu olarak tanıtılıyor. İsa'nın Tanrı Oğlu olduğuna ilişkin inancı, baştan (1:1) sona (15:39) altını çizercesine sunuyor.

Markos Müjdesi'ni uluslardan gelen inanlılar için yazdı. Bunu muhtemelen 40 ile 70 yılları arasında Roma'da kaleme aldı. Müjde metninde her şeyden önce İsa'nın işlerini ön safhaya koyuyor. Matta, Yahudi okuyucuları için EA'dan alıntılara ve İsa'nın konuşmalarına odaklanmıştı. Markos'un Roma'daki okuyucuları için ise İsa'nın işleri daha ilgi çekiciydi. Ancak Markos aynı zamanda İsa'nın yalnız yaptığı mucizeleriyle tam anlaşılamayacağını, tersine acılar çekmesinin, çarşıdaki ölümünün ve dirilişinin de gerekliliğini vurguluyor (aşağıya bkz.: "Mesih'e ilişkin giz").

Markos'a göre Müjde'de de yazarı anılmıyor. İlk kiliselerde aktarılan bilgiler ışığında yazar Yuhanna Markos (krşl. Elç.12:12; 13:5,13; 15:36-40). Filimon 24, Koloseliler 4:10 ve 2.Timoteos 4:11'de Pavlus'un iş arkadaşı olarak ve 1.Petrus 5:13'te Petrus'un iş arkadaşı olarak anılıyor. Yine ilk kiliseden aktarılan bilgilere göre, Petrus'un çevirmeni olarak hizmet vermiş ve elçi olarak Markos'a göre Müjde'yi onaylayan Petrus'tan aldığı bilgiler ışığında Müjde metnini kaleme almıştır.

Anahtar Ayet

Çünkü İnsanoğlu bile hizmet edilmeye değil, hizmet etmeye ve canını birçokları için fide olarak vermeye geldi (Mar.10:45).

Kuruluş Düzeni

Müjde'nin girişi	1:1-13
İsa Celile'de etkinlik gösteriyor	1:14-8:26
İsa Yerus�alim yolunda	8:27-10:52
Yerus�alim'deki tartişmalar	11:1-12:44
Son olaylara ilişkin konuşma	13:1-37
İsa'nın acıları, �l�m� ve dirilişi	14:1-16:20

Özellikle şunlara dikkat ediniz

- **Matta ile arasındakiaki farklılara**, her şeyden önce farklı okuyucu hedefine yönelmelerine:
  - Yalnızca bir kez EA'dan alıntı yapılıyor: Markos 1:2-3.
  - Yahudi töreleri ve ifadeleri açıklanıyor: Markos 1:9; 7:2-4; 12:42; 14:12; 15:42.
  - Aramice ifadeler çevriliyor: Markos 3:17; 5:41; 7:11,34; 14:36; 15:22,34.
  - Yalnızca bir uzun konuşma bloğu: B l.13.
  - İsa'nın soyağacına yer verilmiyor.
  - İsa'nın doğumu ve çocukluk dönemi yer almıyor.
- Matta'dan daha ayrıntılı ve etraflı **anlatılar**.
- **İsa'nın Tanrı Oğlu** olarak sunuluruşu:
  - Daha ilk ayette İsa Tanrı Oğlu olarak tanıtılıyor: Markos 1:1.
  - Baba, İsa'yı iki kez Oğlu olarak onaylıyor: İsa'nın vaftizinde (Mar.1:11) ve İsa'nın görünüşünün değişiminde (Mar.9:7).
  - Kötü ruhlar İsa'yı Tanrı Oğlu olarak tanımalı: Markos 3:11; 5:7.
  - İsa'nın başkâhin önünde kendisini Tanrı Oğlu olarak tanıtması ve bunun Tanrı'ya küfür olarak yorumlanması ve bunun sonucunda Yahudiler Kurulu tarafından cezaya çarpıtılması: Markos 14:61-64.
  -  armihın altında duran Romalı yüzbaşının tanıklığı: Markos 15:39. Çember burada kapanıyor: Yahudi olmayan birisinin, çarmıha gerilererek  len İsa'nın Tanrı Oğlu olduğuna ilişkin tanıklığı Markos'a göre Müjde'nin hedefi ve doruk noktası.
- Bunu yapmakla kendisini Tanrı'ya eşit kılan, **İsa'nın günahları bağişlama yetkisi**: Markos 2:5-7.  ncesinde gerçekleşen şifa mucizesi İsa'nın yetkisini görülür biçimde ortaya çıkartıyor ve günahları bağişlama yetkisinin olduğunu sağlam temelle destekliyor: Markos 2:1-12.
- **İsa'nın Tanrı tarafından buyrulan şabat'ın üzerinde de Rabbi olma yetkisi** ve bu nedenle, bugün ne yapılabileceği üzerinde karar verilmesi: Markos 2:23-28.

İsa böylece Tanrı olduğunu ileri sürüyordu. Ardından gerçekleşen şifa mucizesi İsa'nın yetkisini açıkça sergiliyor ve bu yolla günahları bağışlamaya yetkisi olduğu savının altı çiziyor: Markos 3:1-6.

- Markos'ta İsa için kullanılan **"İnsanoğlu"** terimi: 2:10,28; 8:38; 9:9,31; 10:33; 10:45; 14:21,41,62:

Bunun arka planını Daniel'in bir görüşü oluşturuyor (Dan.7:13,14): burada insanoğlu son yargının ardından, Tanrı tarafından dünyanın hakimiyeti eline verilen, yersel olmayan, göksel kişidir. Bu ünvan doğrudan doğruya –sözcük anlamıyla düşünülme de– İsa'nın tanrısal yetkisinin altını çiziyor. İsa bunu hem çekeceği acılara ilişkin her üç bildirisinde, hem de görkemle yeniden gelişini açıklarken kullanıyor.

- **İsa'nın gerçek insan** olarak tanıtılması: Markos İsa'yı nasıl açıkça gerçek Tanrı olarak tanıtıyorsa, aynı zamanda bize O'nu gerçek insan olarak da tanıtıyor:
  - İsa dua etti (Mar.1:35)
  - İsa kederlendi (Mar.3:5)
  - Kendi ev halkı onu aklını kaçırmış sandı (Mar.3:21)
  - İnsanlara acıdı (Mar.6:34; 8:2)
  - İsa içini çekti (Mar.7:34; 8:12)
  - İsa öfkeleni (Mar.10:14)
  - İsa çocukları kucığına aldı (Mar.10:16)
  - İsa birisine sevgiyle baktı (Mar.10:21)
  - İsa acıktı (Mar.11:12)
  - İsa ölesiye kederlendi (Mar.14:34)

- **İsa'nın kişiliğine yönelik sorular** (Mar.1:27; 2:7; 4:41), ve okuyucunun bunlara Müjde'den bulması gereken yanıtlar.

- **"Mesih'e ilişkin giz"** diye adlandırılan açıklamalar (Örnekler: Mar.1:24-25, 34,43-44; 3:11-12; 5:43; 7:36; 8:30; 9:9):

- Markos'a göre Müjde'de özellikle sık rastlanılan durum, İsa'nın öğrencilerine, iyileştirilenlere ve cinlere O'nunla yaptıkları deneyimleri ve O'nun kimliğine ilişkin edindikleri bilgiyi kendilerine saklamaları ve kimseye söylememeleridir. Onlara suskun kalmalarını buyurmaktadır. Ancak O'nun dirilişinden sonra deneyimlerini anlatabileceklerdir (Mar.9:9).
- Luka ve Matta'da da suskun kalma buyrukları yer alıyor, ama orada Markos'ta olduğu kadar dikkate değer sıklıkla kullanılmıyor (Luk.4:34; 4:41; 5:14; 8:56; 9:21; Mat.12:16; 16:20; 17:9).
- Suskun kalma buyruğunun nedeni, çarmıhta ölümünün ve dirilişinin gerçekten İsa'nın kimliğini gösterebilmesi olabilir! Daha önce O'nu insanların günahları yerine ölen Mesih olarak görme yerine,

sadece mucizeler gerçekleştiren Mesih ve yersel zaferler kazanan kral olarak yanlış anlamaları tehlikesi bulunuyordu. İsa mucizeler aracılığıyla tanınmak istemiyor! İsa'nın zamanında yaşayan Yahudi çağdaşları, Yahudi krallığını yeniden kuracak yersel bir kral bekliyordular, ama acılar çeken Tanrı Kulu'nu değil. Çarmıh yolunda İsa'nın gösterdiği alâmetler ve mucizeler, yalnız o büyük mucizenin ışığında –O'nun dirilişi– doğru ve tümenden anlaşılabilir. Bunun dışında, öğrencilere verilen suskunluk buyrukları, o zamana dek İsa'yı ne denli kısıtlı anladıklarının altını çiziyor.

- Sürekli vurgulanan **öğrencilerin anlayışsızlığı**. Bu, diğer Müjdeler'de de bildirilmekte, ancak Markos'ta özel olarak vurgulanmakta ve sıklıkla yer almakta, özellikle İsa'nın çekeceği acılara ilişkin her üç bildirisinde: Markos 8:31-33; 9:30-32; 10:32-34. Diğer örnekler şunlardır: Markos 1:36-37; 4:13; 6:52; 7:18; 8:17-21; 9.10,32; 10:14.
- İsa'nın vaat edilen Mesih olduğuna ilişkin **Petrus'un tanıklığı**: Markos 8:27-30.
- Petrus'un tanıklığını hemen ardından izleyen, **İsa'nın çekeceği acılara ilişkin ilk bildirisi**: Markos 8:31-33. Vaat edilen Mesih, acılar çekmeli ve ölmelidir – ve dirilecektir!
- Acılar çekeceğine ilişkin ilk bildirisinin hemen ardından, yeniden İsa'nın **kendisini izlemenin ne anlama geldiğini** açıklaması: Markos 8:34-38. Eğer Mesih acılar çekmişse, O'nun izleyicileri de çarmıhlarını yüklenmelidir!
- **Mesih'in ölümünün yorumu**:
  - Canını birçokları için fide olarak vermek: Markos 10:45. İsa yaşamını bizi günah ve yargıdan kurtarmak için kurban olarak verdi.
  - Antlaşmanın kanı olarak: Markos 14:24. İsa'nın kanı inanlıların Tanrı'yla paydaşlığını yeni antlaşmada olanaklı kılıyor.
- İmanı henüz küçük, ancak imanının artması için İsa'dan dilemeye yetecek kadar büyük olan **babanın açsözslü tanıklığı**: Markos 9:24
- **Müjde'in sonu**:
  - En eski ve en mükemmel el yazmalarında Markos'a göre Müjde, 16:8'deki şu sözlerle sona erer: *Kadınlar mezardan çıkıp kaçtılar. Onları bir titreme, bir şaşkınlık almıştı. Korkularından kimseye bir şey söylemediler.*
  - Gerçi bu alışılmamış, ama olağan bir sonudur. Olanlar karşısındaki derin saygıyı (ve böylelikle olanların büyüklüğünü) vurgulamakta. Dirilişin yinelenen bildirisi daha önce de bir melek tarafından duyurulmuştu: Markos 16:6 ve Müjde Yazısı amaç noktasına yüzbaşının tanıklığıyla ulaşmıştı: Markos 15:39.

- Ancak ayet 20'ye dek olan metin kendisini kabul ettirdi ve bugün geçerli Kutsal Kitap basımlarında (genellikle bir dipnotla açıklanarak) yer almaktadır.

Luka'ya göre Müjde

Üçüncü Müjde Yazısı'nda da yazar kendisinin ismini anmıyor. İlk kiliseden aktarılan bilgiler bize, Pavlus'un seyahat arkadaşı olan Luka'nın bu Müjde Yazısı'nı kaleme aldığını bildiriyor (2Ti.4:11; Flm.24). Mesleği hekimlikti (Kol.4:14).

Yeni Antlaşma'nın iki kitabı onun kalemindedir: Luka'ya göre Müjde ve Müjde'nin devamı niteliğindeki Elçilerin İşleri (Elç.1:1). Her iki yazı da aynı alıcı için kaleme alınmış, yani Teofilos için. Muhtemelen Teofilos kitapların yayılmasını sağlayabilecek nüfuzlu biriydi. Elçilerin İşleri 60'lı yılların başlangıcında birden sona erdiğine göre, Müjde 50'li yıllarda yazılmış olmalıdır.

Anahtar Ayet

Nitekim İnsanoğlu, kaybolanı arayıp kurtarmak için geldi (Luk.19:10).

Kuruluş Düzeni

Önsöz (Prolog)	1:1-4
İsa'nın doğumu ve çocukluğu	1:5-2:52
İsa Celile'de	3:1-9:50
İsa Yerusâlim yolunda	9:51-19:27
İsa'nın Yerusâlim'deki etkinliği	19:28-21:38
İsa'nın acılar çekmesi, ölmesi ve dirilişi	22:1-24:53

Özellikle dikkat ediniz

➤ **Önsöz** olarak adlandırılabilir prolog, Luka'nın Müjde Yazısı'nı nasıl ve niçin yazdığını açıklamaktadır: Luka 1:1-4.

Alıcı Teofilos Hristiyan inancının dayandığı güvenilir tarihsel esaslar olduğunu bilmelidir. Bu tarihsel olaylar tesadüfler değil, tersine zaman ve mekân içindeki Tanrı'nın işleyişidir. Bu nedenle Luka Müjde'de İsa'nın yaşamını sürekli olarak somut tarihsel olaylarla bağlantı içine alıyor (Örnek: Luk.1:5; 2:1-2; 3:1-2, 19-20). Luka böylelikle kurtuluş tarihini dünya tarihiyle bağlıyor. Luka İsa'nın öyküsünü sunan ilk kişi değildir, tersine Müjde'de görgü tanıklarının kendisine iletği ve araştırıp düzene koyduğu bilgiler vardır.

- Diğerleriyle karşılaştırıldığında daha ayrıntılı olarak sunulan İsa'nın **doğumu ve çocukluğu** (Luk.1-3).
- Tanrı (Luk.1:47) ve İsa (Luk.2:11) **"Kurtarıcı"** olarak sunuluyor. Luka, İsa'nın kurtarıcı olarak kayıp insanla karşılaşmasını ve kişiyi Tanrı'nın hükümranlığına davetini tekrar tekrar sergiliyor (Luk.19:10):
  - İsa'nın sadece Yahudiler için değil, tüm insanlar için kurtarıcı olduğunun sergilenmesi (Örnek: Luk.2:14, 30-32; 24:47).
  - İsa'nın soyağacı Matta'da olduğu gibi, sadece İsrail'in atası İbrahim'e kadar değil, tersine tüm insanlığın atası Adem'e kadar gidiyor: Luka 3:38 (krşl. Rom.5:12-19; 1Ko.15:22,45). İlyas'ın ve Elişa'nın döneminde Tanrı yardımı uluslardan olanlara da ulaşmıştı: Luka 4:25-27. Yahudiler tarafından aşağı görülen Samiriyeliler örnek insan olarak gösterilmekte: Luka 10:29-37; 17:11-19.
  - Yeniden bulunan üç kaybolan (kaybolan koyun, para, oğul) benzetmeleri: Luka 15. Bu benzetmeler Tanrı'nın kayıp olana sevgisinin ve her günahlının O'na geri dönmesi karşısındaki sevincinin altını çiziyor. Bu üç benzetmenin anlatılma nedeni, İsa'nın, kendini aşağı gören insanlara değer vermesi karşısında kızan bazı Ferisilerin ve din bilginlerinin kendilerini doğru gören tutumlarıdır. Davranışları üçüncü benzetmedeki büyük oğula benziyor.
  - Vergi görevlisi Zakkay'ın İsa'yla karşılaşmasında (Luk.19:1-10) aynı tepkiyi gösterdikleri bildirilen (Luk.19:7) izleyicilerin tutumunu karşılaştıran; buna karşı İsa, aşağı görülenlere karşın sergilediği tam bu tutuma çağrıldığını biliyor (Luk.19:10).
  - Muhtemelen hayat kadını olan, günahlı kadınla karşılaşma: (Luk.7:36-50).
  - Ferisi ve vergi görevlisi benzetmesi: Luka 18:9-14.
  - İsa'nın yanında çarmıha gerilen iki hayduttan biri günahlarından tövbe ediyor: Luka 23:39-43
- Luka'daki **zenginlik ve fakirlik** konusu:
  - Dünyasal zenginlikten kaynaklanan tehlike üzerindeki vurgulama: Luka 6:24-25; 12:13-21; 16:1-15, 19-31; 19:1-27.
  - İsa'nın fakirlere olan sevgisi üzerindeki vurgulama: Luka 6:20-21; 16:19-31.
- **Kutsal Ruh'un önemli rolü:**
  - Vaftizci Yahya ve ebeveynleri üzerinde: Luka 1:15,41,67.
  - Şimon üzerinde: Luka 2:25-28.
  - İsa üzerinde: Luka 1:35; 3:16,22; 4:1,14,18; 5:17; 10:21; Elç.10:38.
  - Öğrencilerin gelecekteki donanımları üzerinde: Luka 11:13; 12:10-12; 24:49; Elç.1:4-5, 8.

➤ Luka'da **kadınlara ilişkin** oldukça **olumlu anlatım**:

- Luka 1: Elizabet.
- Luka 1. ve 2. bölümler: İsa'nın annesi Meryem.
- Luka 2:36-38: Peygamber Anna.
- Luka 7:11-17: Nain'li dul kadın.
- Luka 7:36-50: "Kentte yaşayan günahkar kadın" aracılığıyla mes-hedilme – bu kadın bir fahişeydi.
- Luka 8:1-3: Bazı kadınlar İsa'yı izliyor ve O'na yardım ediyorlar.
- Luka 10:38-42: Meryem ve Marta.
- Luka 13:10-17: İsa içinde hastalık ruhu bulunan beli bükük kadını iyi ediyor.
- Luka 21:1-4: Dul kadının bağıışı.
- Luka 23:27-31: Kadınlar çarımhın altına geliyorlar ve dirilişe dek anılıyorlar (Luka burada diğer Müjde yazarlarından daha çok kadınlardan söz ediyor).

➤ Yalnız Luka'da yer alan **dört övgü ilahisi**:

- Yücelik (Batı Kilisesi'nde *Magnificat* denilir) (Luk.1:46-55) – Meryem: *Canım Rab'bi yüceltir...*
- Övgüler olsun! (*Benedictus*) (Luk.1:68-79) – Zekeriya: *...Rab'be övgüler olsun!*
- Yüceler yücelik (*Gloria in Excelsis*) (Luk.2:14) – Melekler: *En yüceler-deki Tanrı'ya yücelik olsun...*
- Şimdi salıver (*Nunc Dimittis*) (Luk.2:29-32) – Şimon: *Ey Rabbim, ver-diğin sözü tuttun. Kulunu şimdi esenlikle salıver...*

➤ **Duanın** Luka'da **önemli rolü**:

- İsa'nın dua konusundaki öğretisi: Luka 11:1-13
- Yalnız Luka'da anılan İsa'nın duaları:
  - Vaftizinde: Luka 3:21.
  - Çölde yalnızken: Luka 5:15-16.
  - On iki öğrencisini seçmeden önce bir gece tek başına dua etmesi: Luka 6:12.
  - Çekeceği acıları ilk kez bildirmeden önce: Luka 9:18.
  - Görünümü değiştiğinde: Luka 9:29.
  - 70 öğrenci geri döndüğünde: Luka 10:17.
  - Öğrencilerine nasıl dua edeceğini öğretmeye başlamadan önce: Luka 11:1.
  - Petrus için: Luka 22:31-32.
  - Getsemani bahçesinde: Luka 22:39-46.
  - Çarımhta: Luka 23:34,46.
- Yalnız Luka'da yer alan dua konusundaki üç benzetme:

- Ödünç isteyen arkadaşı: Luka 11:5-8.
  - Hakkını isteyen dul kadın: Luka 18:1-8.
  - Ferisi ve vergi görevlisinin duaları: Luka 18:9-14.
- O zamanın önemli sosyal olaylarından sayılan, **İsa'nın da uyguladığı birlikte yemek yeme olayı**: İsa insanlarla derin ilişki kurmak istiyordu!
- Ferisilerin evlerindeki üç yemek: Luka 7:36-50; 11:37-54; 14:1-24.
  - Beytanya'da Meryem ve Marta'yla: Luka 10:38-42.
  - Levi'nin evinde: Luka 5:27-32.
  - Zakkay'ın evinde: Luka 19:1-10.
- Sürekli O'nun yolunun hedefi olarak bildirilen, **İsa'nın acılar çekmesi, ölümü ve dirilişi**: Luka 9:18-22; 9:43-45; 9:51; 13:31-33; 18:31-34.

Yuhanna'ya göre Müjde

Müjdeler'i ardı ardına okuyan, Matta, Markos ve Luka'nın birbirine oldukça benzediğini, buna karşın Yuhanna'ya göre Müjde'nin hem bildirilen içeriği, hem de kullanılan dil yapısı bakımından diğer üç Müjde'den daha farklı olduğunu fark edecektir. Mesih'in yaşamına ilişkin benzer bakış açısı nedeniyle ilk üç Müjde'ye "Sinoptik (benzer bir açıdan bakan) Müjdeler" ve yazarlarına da "Sinoptikler" adı veriliyor. Buna karşın Yuhanna, İsa'yı daha farklı ve özel bir açıdan anlatıyor: İsa burada, insan olarak bu dünyaya gelen, Baba'nın sözlerini bildiren Baba'nın işlerini uygulayan ve Baba'yla eşsiz bağlantısı olan, sonsuzluktan beri Baba'nın yanında var olan Tanrı Oğlu olarak merkezde durmaktadır. Tanrı'nın görkemi, bu yolla İsa'da yeryüzüne gelmektedir. Bu yücelik Yuhanna'nın buna İsa'nın mucizeleri dediği "alâmetlerle" özel olarak kendisini göstermektedir. Bu alâmetlere insanlar imanla ya da imansızlıkla tepki gösterebilirler. İman edene sonsuz yaşam armağan edilir: Şimdi ve yeryüzünde başlayan, Tanrı'yla paydaşlığı olan ve artık insanın biyolojik ölümüyle sınırlı olmayan bir yaşam.

Muhtemelen Yuhanna, Müjde Yazısı aracılığıyla sinoptiklerin bakış açılarını tamamlamak ve okuyucularına İsa Mesih'in kimliğine ve hizmetine ilişkin daha derin anlayış sağlamak istiyor. Müjde'yi yazarak okuyucuları için ne istediğini Yuhanna 20:30-31'de açıkça dile getiriyor: İsa'nın vaat edilen kurtarıcı olduğuna iman etmeleri!

İlk kiliselerden nakledilen bilgilere göre Elçi Yuhanna dördüncü Müjde'nin yazarıdır. Müjde'de çeşitli bölümlerde kullanılan "İsa'nın sevdiği öğrenci" deyiimi nedeniyle sıklıkla yazar Yuhanna olarak görülmektedir. Yuhanna 1:14; 19:35 ve 21:24'te yazarın kendisinin olaylara görgü tanığı

olduğu iddiası açıkça görülmektedir. Yuhanna'nın bu Müjde Yazısı'nı ne zaman yazdığını kesin olarak belirlemek oldukça zor. Bugün genellikle yaklaşık olarak İ.S. 90 yılı yazılış tarihi olarak kabul edilmektedir, ama İ.S. 64 veya 70 yılları da olası yazılış tarihi olabilir.

Anahtar Ayet

Söz insan olup aramızda yaşadı. O'nun yüceliğini -Baba'dan gelen, lütuf ve gerçekle dolu biricik Oğul'un yüceliğini- gördük (Yu.1:14).

Kuruluş Düzeni

Giriş (Önsöz)	1:1-18
İsa'nın herkese yönelik etkinliği	1:19-12:50
Öğrencilerine veda konuşması	13:1-17:26
İsa'nın acılar çekmesi, ölümü ve dirilişi	18:1-21:25

Özellikle dikkat ediniz

➤ Yuhanna'ya göre Müjde'nin özel bakış açısını ortaya koyan **ilk üç Müjde'yle arasındaki temel farklılıklar:**

- Matta, Markos ve Luka'daki (=Sinoptikler) hemen tüm kesimlere ilişkin paralellik Yuhanna'da eksik; bunun yanında da Yuhanna'nın yazdıklarının yüzde 80-90'ının paralelini sinoptiklerde görmüyoruz.
- Sadece iki mucize olayı sinoptiklerdekine benzerlik taşıyor:
  - o 5000 kişinin doyurulması: Yuhanna 6:1-14.
  - o İsa'nın su üzerinde yürümesi: Yuhanna 6:16-21.
- Ancak İsa'nın acılar çekmesi, ölümü ve dirilişi Yuhanna'da da tamamen benzer bir şekilde dile getiriliyor.
- Dört mucize yalnızca Yuhanna'da bildiriliyor:
  - o Kana'daki düğün - Su şaraba dönüştürülüyor: Yuhanna 2:1-12.
  - o Beytesda havuzunda iyileştirme: Yuhanna 5:1-18.
  - o Doğuştan kör adamın görüme kavuşturulması: Yuhanna 9.
  - o Lazar'ın ölümden diriltilmesi: Yuhanna 11:1-44.
- Yuhanna İsa'nın dört kez Yeruşalim'e gittiğini anlatıyor (Yu.2:13; 5:1; 7:10; 12:12), sinoptiklerse yaşamının sonunda yaptığı bir tek yolculuktan söz ediyor.
- Sinoptiklerde olduğu gibi betimler ve kısa, özlü anlatımlar yerine, Yuhanna uzun konuşmalara ve diyaloglara yer veriyor.

➤ Yuhanna 1:1-18'deki Müjde'ye önsöz, **prolog:**

- İsa, Söz olarak (Grekçe: Logos) tanıtılmakta. Bu Söz ezelden beri Tanrı'yla birlikteydi, yaratılıştaki hak sahibiydi ve hatta kendisi

Tanrı'ydı. Yuhanna bu sözlerle İsa'nın Tanrı olduğunu vurguluyor! Tüm yaşam bu Söz'den ortaya çıkıyor. Söz karanlık dünyaya gelen ve insanları aydınlatan ışıktı, insan olarak kan ve beden aldı ve insanlar arasında yaşadı! Tanrı insan bedeni aldı! O bu dünyaya geldi ve insansal koşullar ve şartlar altında yaşadı. Tanrı kendisi insan olmakla insanlara çok yakın olmak istiyordu!

- Tanrı gizlidir. O'nu kimse hiçbir zaman görmedi. Sadece İsa aracılığıyla O'nun huzuruna çıkabiliriz. Çünkü Tanrı İsa'da kendisi insanlara geldi. İnsanların Tanrı'nın bu dünyaya gelişine tepkisi iman ya da imansızlık. İsa iman edene Tanrı çocuğu olmak yetkisini veriyor.
- Logos terimini kullanmakla Yuhanna Yunan-Roma felsefesinin merkezi bir terimini ele alıyor. Bunu yapmakla İsa'nın evrensel yetkisini vurguluyor: Filozofların aradığı İsa'da bulunmaktadır: Tanrı'nın kendisi, başlangıç, bu dünyanın amacı ve hedefi, Tanrı'nın bu dünyaya gösterdiği sıcak ilgidir.
- Yuhanna'ya göre Müjde'de ele alınan önemli terimler olan gerçek (Yu.1:14,17) ve yücelik (Yu.1:14) daha önsözde önemli bir rol oynuyor.

☞ “Gerçek” terimi:

- Yuhanna 1:1-18 ve 14:6'da açıkça beliren şu: Gerçek Yuhanna'da soyut bir kavram değil, tersine bir kişi: İsa gerçeğin kendisidir.
- Gerçek, İsa'nın öğrencilerini gerçek özgürlüğe kavuşturuyor. Kişileşmiş gerçek olan İsa'nın sözleri gerçekle iç içe birbirine bağlıdır: Yuhanna 8:31-32.

☞ “Yücelik” terimi:

- İsa hep Tanrı'nın görkemini taşıyordu. O bu dünyaya insanlara Tanrı yüceliğini açıklamak üzere geldi. Ardından Baba'nın yüceliğine geri döndü: Yuhanna 1:14; 12:41; 17:1,5,10,22,24.
- İnanlılar da İsa aracılığıyla Tanrı görkemine paydaştılar: Yuhanna 17:22.

☞ İsa'nın ezelden ebede var oluşu:

- İsa hep Tanrı'yıydı ve Tanrı yüceliğinde ezelden ebede payı vardır: 1:1-3,30; 6:62; 8:58; 17:5. Bu ifadeler İsa'nın Tanrı oluşunun altını çiziyor.
- İsa dünyada Baba'nın isteğini yerine getirip O'nun işlerini tamamladıktan sonra, Baba'ya geri döndü: Yuhanna 7:33; 13:1,3; 14:12; 12:28; 17:11.

☞ İsa'nın Tanrı olduğuna ilişkin kesin belirtme: Yuhanna 1:1,18; 20:28.

- ☞ İsa'nın Tanrı olduğunu kabul ve reddeden **Yahudiler**: Yuhanna 5:18; 10:33.
- ☞ İsa'nın kendisinin kim olduğunu ve insanlar için ne anlama geldiğini vurgulayan yedi "Ben'im" sözü:
- Yuhanna 6:35 Yaşam Ekmeği
  - Yuhanna 8:12 Dünyanın Işığı
  - Yuhanna 10:7 Koyunların Kapısı
  - Yuhanna 10:11 İyi Çoban
  - Yuhanna 11:25 Diriliş ve Yaşam
  - Yuhanna 14:6 Yol, Gerçek, Yaşam
  - Yuhanna 15:1 Gerçek Asma
- ☞ İsa **alâmetler** gerçekleştiriyor, böylece görkemi açıklanıyor. Bunlar İsa'nın Tanrı Oğlu olduğuna olan imanı uyandırma amacı güdüyor (krşl. Yu.2:11). Buna karşın bazı insanlar alâmetlere rağmen imansızlıkta kalmakta inat ediyor: Yuhanna 12:37. Yuhanna İsa'nın gerçekleştirdiği bu alâmetlerden yedisine değiniyor:
- Yuhanna 2:1-12 Kana'daki düğün.
  - Yuhanna 4:46-54 Saray görevlisinin oğlunun iyileştirilmesi.
  - Yuhanna 5:1-9 Kötürümün iyileştirilmesi.
  - Yuhanna 6:1-14 5000 kişinin doyurulması.
  - Yuhanna 6:16-21 İsa su üzerinde yürüyor.
  - Yuhanna 9:1-41 Doğuştan kör görüme kavuşturuluyor.
  - Yuhanna 11:1-44 Lazar ölümden diriltiliyor.
- Başka diğer birçok alâmetlere değinilse de, ayrıntıları açıklanmıyor: Yuhanna 2:23; 3:2; 6:2; 7:31; 9:16; 11:37; 12:37. Her şeyden önce Yuhanna 20:30 ve 21:25 bize Yuhanna'nın seçtiği alâmetlerin, İsa'nın tüm gerçekleştirdiklerinden sadece küçük bir kesimi olduğunu gösteriyor.
- ☞ Tüm Müjde'de açıklanan, **Baba Oğul arasındaki biricik ilişki**.
- ☞ İnanlının Tanrı'dan aldığı **sonsuz yaşam**: Yuhanna 3:16; 5:24; 6:50,58; 8:51; 10:28; 17:2-3.
- ☞ **İsa'nın ölmesinin anlamının** açıklandığı benzetmeler:
- Yuhanna 1:29 Tanrı Kuzusu.
  - Yuhanna 2:19-22 Kendi bedeni olan tapınak.
  - Yuhanna 3:14 Tunç yılan.
  - Yuhanna 10:11 Koyunları uğruna canını vermeye hazır çoban.
  - Yuhanna 12:24 Toprağa düşüp ölen buğday tanesi.
- ☞ İsa'nın öğrencilerine karşı sergilediği **hizmet tutumu**: Yuhanna 13:1-20.
- ☞ **Sevginin anlamı**: Yuhanna 13:34-35; 15:12,17.
- ☞ **İnanlıların İsa'yla bağlılığı** ve bu bağlılık aracılığıyla ürün getirdikleri: Yuhanna 15:1-17.

- İsa, Baba'ya geri döndüğünde O'nun etkinliğini dünyada sürdüreceğ olan **Kutsal Ruh** hakkında ayrıntılı öğreti: Yuhanna 3:3-8,34; 4:24; 7:37-39; 14:15-26; 15:26; 16:7-15.

Elçilerin İşleri

Elçilerin İşleri Luka'ya göre Müjde'nin devamıdır. Luka Müjde'sinde İsa'nın yaşamı ve mesajına ilişkin yazdıktan sonra, Elçilerin İşleri'nde İsa'nın göğe alınmasının ardından dünyada neler olduğunu kaleme alıyor: Kutsal Ruh'un etkinliğiyle İsa'nın haberinin nasıl yayıldığını ve İsa inanlılarından oluşan kilisenin nasıl geliştiğini görmekteyiz. Müjde'de olduğu gibi yazdıklarının ikinci kesimini de Teofilos'a atfediyor. Bildirilen olaylar otuz senelik bir zaman dilimini kapsıyor, yani İ.S. 30 ile 60 yılları arasında. Luka'nın yazdıkları yaklaşık İ.S. 62 yılında aniden kesildiğinden, bu durumda Elçilerin İşleri'ni bu zaman içerisinde yazmış olmalıdır.

Elçilerin İşleri'nin merkez noktası isminden tahmin edileceği üzere elçiler değil, tersine Kutsal Ruh'tur. O inanlıları Müjde'yi müjdeleme görevinde donatmakta ve İsa Mesih'in kilisesinin gelişip büyümesini sağlamaktadır. Elçilerin İşleri 1:8 ayeti, kitabın ana hatlarını özetliyor ve Kutsal Ruh'un gelişini vaat ediyor. Kutsal Ruh, öğrencileri ilkin Yerusolim'de, ardından tüm Yahudiye'de ve Samiriye'de ve sonunda da "dünyanın dört bucağına" dek İsa'nın haberini müjdeleyen tanıkları olarak yeterlilikle donatacaktır. Elçilerin İşleri'nde kastedilen, o zaman dünyanın dört bucağı sayılan –ve aynı zamanda dünyanın merkezi sayılan– Roma'ya, Pavlus'un tutuklu olarak orada Müjde'yi müjdelemesiyle ulaşılmış oldu.

Elçilerin İşleri bize ilk inanlılara ilişkin çok değerli bilgiler sunuyor: İmanlarını nasıl yaşadılar, hangi sorunlarla boğuştu ve Kutsal Ruh İsa'nın öğrencilerini nasıl kullandı. Kurtuluş tarihinde öne çıkan Pentikost Günü, Kutsal Ruh'un inanlıların üzerine dökülmesi olayı gibi Müjde'nin Yahudi olmayan uluslar arasında yayılması ve onların inanlılar topluluğuna kabul edilmeleri bize açıkça anlatılmaktadır. Bu bağlamda Elçilerin İşleri İsa'nın yaşamı ve etkinliklerinin bildirildiği Müjdeler ve YA'nın somut topluluk ve kişilere atfedilen mektupları arasında bağlantı kuran bir köprü durumundadır. Elçilerin İşleri Pavlus'un kaleme aldığı mektupları tarih sıralamasına koymakta ve anlamakta büyük yardımcı durumundadır.

Anahtar Ayet

Ama Kutsal Ruh üzerinize inince güç alacaksınız. Yeruşalim’de, bütün Yahudiye’de ve Samiriye’de ve dünyanın dört bucağında benim tanıklarım olacaksınız (Elç.1:8).

Kuruluş düzeni

Yeruşalim’deki ilk kilise	1:1–5:42
Yahudiye ve Samiriye’de Müjde’nin yayılması	6:1–9:43
Petrus Müjde’yi Yahudi olmayanlara götürüyor	10:1–11:30
Pavlus’un ilk müjdeleme yolculuğu	13:1–14:28
Elçiler Konseyi	15:1–35
Pavlus’un ikinci müjdeleme yolculuğu	15:36–18:22
Pavlus’un üçüncü müjdeleme yolculuğu	18:23–21:14
Pavlus’un Yeruşalim ve Kayseriye’deki tutukluluğu	21:15–26:32
Kayseriye’den Roma’ya	27:1–28:31

Önemle dikkat ediniz

- Elçilerin İşleri’ndeki **İsa’nın etkinliği**: İsa Göksel Baba’nın yanında olsa da, kilise aracılığıyla işlerliğini sürdürmektedir (Elç.3:16; 4:10,30; 9:34).
- **➤Kutsal Ruh’un mükemmel rolü**: “Elçilerin İşleri”nden daha uygun isim “Kutsal Ruh’un İşleri” olurdu.
  - İsa Kutsal Ruh’un geleceğini vaat ediyor (Elç.1:8).
  - Pentikost Günü Kutsal Ruh inanlıların üzerine iniyor (Elç.2:1-13).
  - Baskı ve sıkıntı zamanlarında donanım olarak kilisenin yeniden Kutsal Ruh’la dolması (Elç.4:23-31).
  - Yeni imana gelenler Kutsal Ruh’la doluyor (Elç.6:3; 8:17; 10:44; 13:52; 19:6).
  - Kutsal Ruh Barnabas ve Pavlus’u Müjde’yi yayma görevine çağırıyor (Elç.13:2-4).
  - Kutsal Ruh inanlıları hizmetlerinde yönetiyor (Elç.8:29,39; 10:19; 16:7; 20:22-23).
  - Onlara gereken sözleri veriyor (Elç.4:8).
  - Onlara yetki veriyor (Elç.13:9-12).
  - Onlara önemli kararlar için bilgelik veriyor (Elç.15:28).
  - Kutsal Ruh’a yalan söylemek, Hananya ve Safira’ya ölüm getiriyor (Elç.5:1-11).
- Pentikost **vaazının** büyük etkisi: (Elç.2:37-41).
- Yeruşalim kilisesindeki **kardeşçe paylaşma** tutumu (Elç.2:44,45; 5:32-37).

- Aynı **Yeruşalim kilisesi** daha sonraki bir dönemde açlık sıkıntısı yaşadığı ve diğer kiliselerce yardım edildiği: Elçilerin İşleri 11:27-30; 12:25; krşl. Rom.15:25-28; 1Ko.16:1-3; 2Ko.8-9; Gal.2:10.
- Kısa **özetler**:
  - İlk kilisede yaşam: Elçilerin İşleri 5:42-47.
  - Kilisenin büyüyen saygınlığı: Elçilerin İşleri 5:12-16.
  - Yeruşalim kilisesinin büyümesi: Elçilerin İşleri 6:7.
  - Tüm Yahudiye, Celile ve Samiriye'deki kiliselerin büyümesi: Elçilerin İşleri 9:31.
  - Büyüyen diğer kiliseler: Elçilerin İşleri 12:24; 16:5; 19:20.
- **Gamaliel'in öğütü**: Elçilerin İşleri 5:33-39. Gamaliel Pavlus'un öğretmeni idi: Elçilerin İşleri 22:3.
- **Kilisedeki bir yakınma konusu** ve çözümü: Elçilerin İşleri 6:1-6.
- İman tanıklığını şehit olarak ölene dek sürdüren **İstefanos**: Elçilerin İşleri 6:8-7:60.
- Müjde'nin Yeruşalim dışına, Samiriye'ye ulaşmasını sağlayan **kilisenin yaşadığı baskılar**: Elçilerin İşleri 8; 11:19-21.
- İsa baskılar altındaki kilisesiyle kendisini özdeşleştiriyor ve kiliseye yönelik baskıları doğrudan kendisine yapılmış olarak değerlendiriyor: Elçilerin İşleri 9:5.
- **Pavlus'un iman edişinin üç kez yinelenişi**: Elçilerin İşleri 9:1-19; 22:1-21; 26:1-23. Luka bunu yapmakla bu olayın kilise tarihi için önemini vurguluyor.
- İki ana kişi, **Petrus ve Pavlus**:
  - Petrus, Böl. 1-12'deki ana kişi.
  - Pavlus, Böl. 13-28'deki ana kişi.
 Karşılaştırma yapılırsa, diğer elçilere ilişkin az bilgi sunulmakta.
- İsa Mesih'e iman eden **Etiyopya kraliçesinin veziri**: Elçilerin İşleri 8:26-40.
  - Yahudi değildi ve hadım edilmiş bir erkekti, bu nedenle Yahudi topluluğunun üyesi olamazdı: Yasa'nın Tekrarı 23:2.
  - Filipus ona EA ışığında Müjde'yi açıklıyor!
  - Hadım edilmiş bu adamın Mesih inanlıları kilisesine üye alınmasıyla Yeşaya 56:3-5'teki vaat gerçekleşiyordu.
- Tanrı'nın doğaüstü yolla **Yahudi olmayanlara Müjde'nin** ilan edilmesini hazırlaması: Elçilerin İşleri 10. Petrus ilkin bu göreve karşı duruyor (Elç.10:9-16), ama bu görevi yine de üstleniyor ve hatta sonunda bunu diğer elçilere karşı savunuyor (Elç.11:1-18). Geriye kalan elçiler de, Yahudi olmayanların da Mesih inanlıları kilisesine katılmaları gerektiğini anlıyorlar: Elçilerin İşleri 11:18.

- **Tanrı'nın anlaşılamayan yolları:** Yakup imanı nedeniyle kılıçla öldürülürken (Elç.12:1-2), Petrus Tanrı'nın duruma elini uzatması sayesinde mucizeyle hapisten kurtuluyor (Elç.12:3-19).
- **Büyücülerle tekrarlanan tartışmalar:**
  - Simun: Elçilerin İşleri 8:9-26.
  - Baryeşu: Elçilerin İşleri 13:6-12.
  - Falcılık ruhuna tutulmuş köle kız: Elçilerin İşleri 16:16-19.
  - Kötü ruhları kovan Yahudi: Elçilerin İşleri 19:13-20.
- Diğer açıklamalarda sürekli yinelenen, Pavlus'un Pisidya Antakya'sında sergilediği örnek **Müjde'yi yayma uygulaması:** Elçilerin İşleri 13:14-52. Vaazına Yahudi sinagoğunda başlıyor. Bu nedenle her şeyden önce Yahudilerin yanında, Yahudiler topluluğu yanında yer alan veya onlara katılmış olan Yahudi olmayanlar da İsa Mesih'e iman ediyorlardı. Yahudilerin kıskanç tepkisi karşısında Pavlus konuşmalarını doğrudan doğruya Yahudi olmayanlara yöneltiyor.
- Müjde'nin haberini ulaştırmak söz konusu olduğunda, Pavlus'un bu insanlara karşı tutumundaki özgürlüğü: Bunun için 1. Korintliler 9:19-23'ü okuyunuz!
  - Elçiler Konseyi'nin sonucuna göre Timoteos'un Pavlus tarafından (Elç.16:3) sünnet edilmesi gerekli değildi. Bir diğer yerdeyse Pavlus sünnet şartı isteyenlere karşı sert tutum sergiliyor (Örnek: Gal.5:1-12). Timoteos'un durumunda herhangi biri bunu kurtuluş için gerekli görmüyordu (Pavlus buna karşı şiddetle savaşıyordu), tersine Timoteos'la birlikte Müjde'yi kendilerine götüreceği Yahudiler'de gereksiz kızgınlık yaratmak istemiyordu (krşl. Gal.6:15).
  - Pavlus Atina'da (Elç.17:16-34):
  - Pavlus kentteki birçok yalancı tanrılar karşısında kızgın, ancak ileride yapacağı müjdeleme vaazında bu yalancı tanrılar konusuna oldukça bilgece değiniyor. Hatta Yunan şairlerinden bile alıntılar yapıyor (Elç.17:28) ve onu dinleyenlerin düşünce yapısına kendisini tümenden uyarlıyor. Vaazı kurtuluş tarihini sunan yapıya sahip ve dünyanın yaratılışına uzanan bir yay çizerek son yargıya değiniyor. Vaazın doruk ve amaç noktası, İsa'nın ölümlerden dirilişidir. Bunu anlatınca dinleyiciler arasında tartışmalar başlıyor.
  - Pavlus Yeruşalim'de: Elçilerin İşleri 21:20-26:
  - Yahudilikten gelen inanlılar Musa'nın yasasını sıkı sıkıya tutmayı sürdürüyordu, ama uluslardan gelen inanlılar için elçiler konseyinin kararını da kabul ediyorlardı. Onların güvensizliğini ortadan kaldırmak amacıyla adak ve bununla ilgili kuralları uyguladı.

- **Taşlanan**, ama sağ kalan **Pavlus**: Elçilerin İşleri 14:19-20: krşl. Korintliler'e 2. Mektup 11:25.
- Yahudi ve Yahudi olmayan inanlıların birlikteliğini düzenleyen Elçilerin İşleri 15'teki **Elçiler Konseyi**.
- Açıksözlülükle sergilenen, **Pavlus ve Barnabas arasındaki sert tartışma**: Elçilerin İşleri 15:36-41.
- **Elçilerin İşleri'nde "Biz" şeklinde yazılan kesimler**: Elçilerin İşleri 16:10-17; 20:5-15; 21:1-18; 27:1-28:16. Bu kesimlerin bu tarzda yazılmasının en iyi açıklaması, Luka'nın Pavlus'un yanında yol refakatçısı olarak olaylara görgü tanığı olması, yani bildirilen olaylarda kendisinin de orada bulunmasıdır.
- Dayak yedikten sonra imanları nedeniyle zindana atılarak ayaklarından tomruğa vurulan **Pavlus ve Silas'ın Tanrı'yı yüceltmeleri** (Elç.16:22-25) ve hapisanede yatmanın şaşırtıcı ürünü (Elç.16:29-34).
- **Eski Antlaşma'da** bollukla bulunan İsa Mesih'in Müjde'si: Elçilerin İşleri 17:2-3,11; 26:22-23; 28:23.
- **Efes'teki çatışmaların** birbiriyle kesişen **dinsel ve maddi güdülere**: Elçilerin İşleri 19:23-40.
- Pavlus'un vaazı sırasında uykuya dalan **Eftihos'un ölümü ve diriltilişi**: Elçilerin İşleri 20:7-12.
- **Pavlus'un Efesli İhtiyarlar'a veda konuşması**: (Elç.20:17-38):
  - Gerekli her şeyi öğrettiğine ilişkin kesin bilgisi.
  - İhtiyarları bir daha görmeyeceğine ilişkin kesin bilgisi.
  - Sahte öğretmenlerin türeyeceğine ilişkin kesin bilgisi.
  - İhtiyarlar'ın Pavlus'a derin bağlılığı.
 Elçilerin İşleri 20:35'te İsa'nın söylediği söz yalnız burada bize bildirilmekte.
- **Pavlus'un Roma'ya yolculuğu**:
  - Yeruşalim'e ve Roma'ya gitme kararı (Elç.19:21) ve Yeruşalim'e gitmemesi konusunda Pavlus'a bildirilen yinelenen uyarı peygamberlikleri (Elç.20:22-23; 21:4,10-13). Bu uyarıların içeriğindeki öz noktayı Pavlus da görüyor, ama o bunu farklı yorumluyor: Elçilerin İşleri 20:24; 21:13.
  - Yeruşalim'de tutuklanmasının ardından Tanrı Pavlus'u yüreklen-diriyor ve aynı zamanda Roma'ya uzanacak yolu kendisine gösteriyor: Elçilerin İşleri 23:11. Tanrı Yeruşalim ve Roma'ya olan yolculuğunu onaylıyor!
  - Pavlus'un EA'ya ilişkin tanıklığı: Elçilerin İşleri 24:14.
  - Yolculuğunun amacına, yani Roma'ya gitmek için Roma İmparatoru Sezar'a başvuruyor: Elçilerin İşleri 25:10-12.

- Her savunma konuşmasında Müjde’yi açıklıyor ve böylece önemle Müjde’yi yayıyor, özellikle krşl. Elçilerin İşleri 26:27-29.
- Pavlus’un suçsuzluğu onaylanıyor: Elçilerin İşleri 26:31-32.
- Pavlus’un Roma’ya gitmesi konusunda Tanrı’nın tekrarlanan onayı: Elçilerin İşleri 27:24.
- Roma’ya gelebilmesi için Pavlus’un yaşamı tekrar tekrar korunuyor: Yahudilerin çeşitli suikastlerinden, ayaklanmalarından ve davalarından; gemide batma tehlikesinden (Elç.27:24); askerlerin tüm tutukluları öldürmek istemesi kararından (Elç.27:42-44); Malta’da normalde ölümlerle sonuçlanması gereken yılan ısırmasından (Elç.28:3-6; bu konuda krşl. Mar.16:18; Elç.28:8-9).

Pavlus’un Yaşamı (Yıllara ilişkin sayılar sadece yaklaşık olarak verilebilir.)

Pavlus Tarsus’ta dünyaya geliyor, anne babası Yahudi, İbrance ismi Saul; doğumundan itibaren Roma vatandaşlığını taşıyor (Elç.16:37; 22:3,28; Flp.3:5).

Yeruşalim’de yaşayan bir Ferisi olan, tanınmış Rabbi Gamaliel tarafından eğitilir (Elç.22:3; 23:16). Ferisilerden biri olarak Pavlus İstefanos’un taşlanmasında oradaydı ve onun bu ölüm cezasını hak ettiğine kanışı vardı. İsa’nın kilisesini yok etmeyi istiyordu (Elç.7:58; 8:1,3; 9:1-2).

Yıl İ.S. 32 ya da 35: Pavlus’un imana gelişi: Şam’daki Mesih inanlılarını tutklamaya giderken, yolda dirilmiş İsa ile karşılaşılıyor (Elç.9; Gal.1:12; 1Ko.15:8-9).

Pavlus “Arabistan”’a gidiyor; burası muhtemelen Şam’ın güneyinde yer alan Nabatiler’in bölgesi ve daha sonra Şam’a geri dönüyor (Gal.1:17).

Yıl İ.S. 35 ya da 38: İmana gelişinin üç yıl ardından, Pavlus orada iki hafta kalacağı Yeruşalim’e ilk kez gidiyor. Orada Petrus ve Yakup’la buluşuyor. Kendisine karşı düzenlenen bir suikast girişimi nedeniyle Tarsus’a kaçıyor (Gal.1:18; Elç.9:26-30).

Barnabas oradaki kilisede birlikte bir yıl hizmet edecekleri Pavlus’u Tarsus’tan Antakya’ya getiriyor (Elç.11:25-26).

Pavlus ve Barnabas toplanan bağışları Yeruşalim’e getiriyorlar ve ardından Antakya’ya geri dönüyorlar (Elç.11:27-30; 12:25).

Yaklaşık İ.S. 47: Antakya kilisesi Pavlus ve Barnabas'ı ilk müjdeleme yolculuğuna (Kıbrıs ve küçük Asya) gönderiyor (Elç.13-14).

Yaklaşık İ.S. 48: Yeruşalim'deki Elçiler Konseyi (Elç.15:1-34; Gal.2:1-10).

İ.S. 48 yılından itibaren: Pavlus ikinci müjdeleme yolculuğunda (Barnabas olmadan) yeniden Küçük Asya'yı, yani Anadolu'yu, ziyaret ediyor ve oradan Avrupa'ya geçiyor (Filipi, Selanik, Atina, Korint). Pavlus Korint'te bir buçuk yıl kalıyor. Geri dönüş yolculuğu sırasında kısaca Efes'i, Yeruşalim'i ve Antakya'yı ziyaret ediyor (Elç.15:36-18:22).

İ.S. 52 yılından itibaren: Pavlus üçüncü müjdeleme gezisi sırasında Efes'te üç yıl kalıyor (oradan Korint'e bir ara ziyareti yapıyor; krşl. 1Ko.'in giriş kesimiyle), ardından Makedonya'ya, Truva'ya ve Milet'e devam ediyor. Orada Efes kilisesi İhtiyarları'na veda ettikten sonra Yeruşalim'e gidiyor (Elç.18:23-21:16).

İ.S. 57-60 yılları: Pavlus Yeruşalim'de tutuklanıyor ve orada vali Feliks tarafından davasının iki yıl sürümcemede bırakılacağı Kayseriye'ye getiriliyor (Elç.21:17-24:27).

Festus görevi Feliks'ten devralıyor. Pavlus, Festus ve kral II.Agrippa önünde Sezar'a başvuruyor ve bunun üzerine Roma'ya getiriliyor (Elç.25-28).

İ.S. 60-62 yılları: Pavlus Roma'da iki yıl ev hapsinde kalıyor ve Elçilerin İşleri burada son buluyor (Elç.28:14-30).

Bundan sonra muhtemelen Pavlus bir süre serbest bırakıldı ve İspanya'ya seyahatte bulundu (Rom.15:24.).

İ.S. 64 ya da 67 yılları: Muhtemelen ileride yeniden tutuklandı ve idam edildi (2Ti.4:6-8).

YENİ ANTLAŞMA MEKTUPLARI

Yeni Antlaşma yazılarının çoğunluğunu mektuplar oluşturuyor: Alıcısının adıyla isimlendirilen Pavlus'un 13 mektubu ve İbraniler'e Mektup ve "katolik" (genele yönelik) diye tabir edilen, yazarlarının adıyla anılan 7 mektup.

Bu mektupların bazıları bir ya da birden fazla topluluğa, diğerleriye şahıslara yöneltilmektedir.

Tüm mektuplar belirli bir nedenle kaleme alındı. Mektupları daha iyi anlayabilmek için bu arka plan bilgisini göz önünde tutmamız önemlidir. Bu bağlamda çok yakından incelememiz gerekir. Çünkü mektuplar, sanki telefon eden birisini dinliyormuşuz görünümünü sergiler: İletişimin tek yönünü duyarız. Bu durumda ikinci tarafı işittiklerimizden çıkarmaya çaba göstermeliyiz. Yeni Antlaşma mektuplarında karşılaştığımız durum da şudur: Kilise topluluklarını doğrudan tanımıyoruz - buna karşın Pavlus Korintliler'e mektupları yazdığında, kendi kurduğu kiliseye yazıyor (Elç.18). Bunun dışında, Korintliler'e 1. Mektup'la kendilerine yanıtını verdiği, Korint kilisesinin Pavlus'a sorularını yazdığı mektup da elimizde değil (1Ko.7:1). Klo'iye Korint kilisesinin durumunu şahsen de sorma olanamız yok (1Ko.1:11). Pavlus'un kiliseye yazdığı ve bugün elimizde olan Korintliler'e iki mektubun arasındaki ara mektup da ne yazık ki elimizde yok (2Ko.2:4; 7:8). Elimizdeki mektupları daha iyi anlamakta bize yardımcı olabilecek tüm ilginç bilgi kaynaklarından ne yazık ki feragat etmemiz gerekmektedir. Bu nedenle, Yeni Antlaşma mektuplarını çok iyi okumamız ve en azından bu yolla bazı esas bilgilerin izine ulaşmaya çabalamamız gereklidir - hep yazarının söylemek istediği gibi anlayabilmeyi amaçlayarak.

Elimizdeki mektupların çoğunluğu, tarih bildirimini, gönderici ve alıcı, hitap ve selam gibi kendine özgü özellikler taşımaktadır. Antik çağda YA mektuplarında özelliğine rastlanılan bir mektup yazma usulü vardı:

1. Gönderenin adı
2. Alıcının adı
3. Selam
4. Dua veya şükran sunma.
5. Ana kesim
6. Bitiş selamı

Bazı mektuplarda bu özellikler eksik (Örnek: 1. Yuhanna), diğerleri tümünden bu örnek şema üzerinde kurulmuş (Örnek: Romalılar'a Mektup). Pavlus'un mektuplarının ana bölümü genelde ikiye bölünüyor: Pavlus ilk kısımda tanrıbilimsel temel oluşturuyor, ikinci kısımdaysa bunu geliştirerek inanlının yaşamının bu temel üzerinde uygulama açısından nasıl görünmesi gerektiğini sergiliyor. İlk kısım Tanrı'nın cesaretlendirmesini, ikinci kısım Tanrı'nın bizden isteğini içeriyor.

Yeni Antlaşma döneminde de mektupların yazılmasında sekreterlerin katkısı normal durumdu. Yazar mektubun sonuna kendi el yazısıyla selam ya da kısa bir not eklerdi (1Ko.16:21-24 ve Gal.6:11-18'de olduğu gibi) ya da sekreter kendisini tanıtır ve alıcıya kişisel selamını yazardı (Rom.16:22'deki gibi). Bu kapsamda, yazar sekretere mektubu ya dikte ettirir ya da konunun ana hatlarını açıklar, sekreter de mektubu kendi başına yazardı ve yazar da sonuna kendi eliyle yazdığı selamla mektubu onaylardı.

Romalılar'a Mektup

Pavlus o ana dek henüz kişisel olarak tanımadığı Roma kilisesine yazıyor mektubunu (Rom.1:7-15). Kiliseyi ziyaret etmeyi ve oradan İspanya'ya giderek orada Müjde'yi yaymayı arzuluyordu. Kilisenin onun bu yolculuğunu desteklemesini ve Müjdeleme yolculuğu için tüm gerekeni sağlamasını umut ediyordu (Rom.15:22-24). Pavlus mektubu aracılığıyla kendisini ve onların yardımıyla İspanya'ya götürmek istediği haberini Roma kilisesine tanıtıyor. Bununla, neden tüm insanların bu habere acilen gereksinimi olduğunu vurguluyor: Yahudiler olsun uluslar olsun, hepsi günahlı ve kendi yeterlilikleriyle asla Tanrı önünde duramazlar. Ancak Tanrı İsa Mesih aracılığıyla bir çıkış yolu, kurtuluş sağladı. İsa Mesih aracılığıyla olan bu kurtuluşu ve O'na imanı vaaz ediyor Pavlus – ve Roma'daki inanlıların yardımıyla bunu İspanya'da da yapmak istiyor. Muhtemelen kilise görevlisi (diyakon) Fibi bu mektubu Roma'ya ulaştırdı (Rom.16:1-2). Pavlus, Romalılar'a Mektup'u muhtemelen üçüncü müjdeleme yolculuğu sırasında, Korint'te bulunduğu sırada yazdı (İ.S. 55 ya da 57 yıllarında). Tertius sekreteri olarak yanındaydı (Rom.16.22).

Anahtar Ayet

Çünkü herkes günah işledi ve Tanrı'nın yüceliğinden yoksun kaldı. İnsanlar İsa Mesih'te olan kurtuluşla, Tanrı'nın lütfuyla, karşılıksız olarak aklanırlar (Rom.3:23-24).

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	1:1-17
Ulusların ve Yahudilerin suçluluğu ve kayıp durumu	1:18-3:20
Kurtuluş: İman aracılığıyla aklanmak	3:21-4:25
Günaha üstün gelmek	5:1-8:39
Tanrı'nın İsrail halkıyla olan yolu	9:1-11:36
Mesih inancının yaşamına pratik buyruklar	12:1-15:13
Mektubun sonu	15:14-16:27

Özellikle dikkat ediniz

- Romalılar'a Mektup'ta yer alan EA'dan **yapılan birçok alıntı ve kurulan bağlantılar**; Daha Romalılar 1:2'de Pavlus vaaz ettiği Müjde'nin çok önceden peygamberlerce Kutsal Yazılar'da bildirildiğini açıkça vurguluyor. Bu kapsamda, bunu sağlam temellere oturtmak ve kanıtlamak için ileriki bölümlerde sıklıkla bu yazılara başvuruyor.
- Romalılar 1:3-4'te, İsa'nın **Müjdesi'nin kısa biçimini**, mektubun başlangıcındaki ana haberinin özeti (Rom.1:16-17) ve Pavlus'un Tanrı'dan aldığı görevin tanıtımı görürüz (Rom.1:5,14; 15:14-21).
- Yaratılış işlerinde, **Yaratıcı Tanrı'yı tanımanın** kuramsal olanağını okuruz (Rom.1:18-32). Ancak yaratıklar tam bunu yapmıyor ve Yaratıcı'ya tapmak yerine yaratıklara tapınmayı yeğliyorlar. Tanrı ceza olarak insanları getireceği tüm neticelerle kendi seçtikleri tanrısız yollarda gitmeye bırakıyor.
- Durumun **çaresizliği**: Hiç kimse, ne Yahudi ne de uluslardan, Tanrı yargısı karşısında ayakta kalamaz: Herkes günahlı, herkes suçlu, herkesi yargı, makûmiyet bekliyor (Rom. 2:1-3:20). İnsanın içi aslında hiç iyi değil (Rom.3:10-18).
- Sevgi ve sadakatle tüm insanlara Tanrı'nın sunduğu **çare**: Mesih çarmıhtaki ölümüyle insanların suçunun bedelini ödüyor. Buna güven bağlayan ("iman eden") Tanrı tarafından kabul bulur: Romalılar 3:21-31.
- Romalılar'a Mektup'ta yer alan "**Tanrı'nın aklaması**" terimi:

²¹Ama şimdi Yasa'dan bağımsız olarak Tanrı'nın insanı nasıl aklayacağı açıklandı. Yasa ve peygamberler buna tanıklık ediyor. ²²Tanrı insanları İsa Mesih'e olan imanlarıyla aklar. Bunu, iman eden herkes için yapar. Hiçbir ayırım yoktur. ²³Çünkü herkes günah işledi ve Tanrı'nın yüceliğinden yoksun kaldı. ²⁴İnsanlar İsa Mesih'te olan kurtuluşla, Tanrı'nın lütfuyla, karşılıksız olarak aklanırlar. ²⁵⁻²⁶Tanrı Mesih'i, kanyla günahları bağışlatan ve imanla benimsenen kurban olarak sundu. Böylece adaletini gösterdi. Çünkü sabredip daha önce işlenmiş günahları cezasız bıraktı. Bunu, adil kalmak ve İsa'ya iman

edeni aklamak için *şimdiki zamanda kendi adaletini göstermek amacıyla yaptı* (Rom.3:21-26).

- Onun imanının da Tanrı tarafından kendisine doğruluk sayıldığı **İbrahim örneği**: Romalılar 4 (krşl. Gal.3:6-9; Yak.2:21-24).
- İsa Mesih aracılığıyla sahibi olduğumuz Tanrı'yla **barış**: Romalılar 5:1.
- **Mesih adına acılar çekmek** konusunda Pavlus'un görüşü: Romalılar 5:3-5; 8:17-18.
- Daha biz günahlıyken bizim yerimize ölen Mesih'le kendisini bunda gösteren ve Kutsal Ruh aracılığıyla yüreklerimize dökülen **Tanrı sevgisi** (Rom.5:5-8). Kutsal Ruh Tanrı sevgisine ilişkin bize tanıklık yapıyor ve bu sevgiyi bizde, insan kardeşe karşı olan sevgimiz için etkin kılıyor.
- Adem'in günahının (Rom.5:12-21) sonuçlarına karşı zafer kazanan Mesih aracılığıyla **inanlıların** Tanrı'nın yargısından **kurtuluşu** (Rom.5:9-11; 8:1).
- Mesih aracılığıyla kavuştuğumuz **yeni yaşam** (Rom.6:1-11): Vaftizle, Mesih'le öldüğümüzü, gömüldüğümüzü ve dirildiğimizi simgesel olarak sergiliyoruz. İsa Mesih'e imanımız nedeniyle artık günahın üzerimizde hiçbir yetkisi yok, günah egemenliğinden özgür kıldık. Bunun neticesi olarak özgürlük ve sorumluluk ortaya çıkıyor: Kime hizmet edeceğimize karar verebiliriz: Günaha ya da Tanrı'ya (Rom.6:11-23).
- Günah aracılığıyla **Yasa'nın kötüye kullanılması** (Rom.7:1-13) ve insanın Yasa'yı yerine getirmekteki ve böylece iyiyi yapmaktaki -bunu yapmayı istese bile- yetersizliği (Rom.7:14-25).
- Tanrı'nın isteğini yapmaya, yani Yasa'yı izlemeyi, günahı ve Tanrı'ya isyan eden bencil doğamıza ("benlik") karşı zafer kazanmaya bizi yeterli kılan **Kutsal Ruh**'tur. Bu kapsamda, her kim yaşamını yönetmesi için onu Kutsal Ruh'a teslim ederse, o kişi Tanrı çocuğudur: Romalılar 8:1-17.
- Tanrı'nın sonsuz yüceliğini tüm düşük ve geçici yaratılış ile birlikte umut eden **Tanrı'nın çocukları**: Romalılar 8:19-25.
- **Doğru şekilde dua edebilme yetersizliğimiz** ve bu yetersizliğimizi gideren Kutsal Ruh: Romalılar 8:26-27.
- Ne olursa olsun, Tanrı'yı sevenlere ve O'nun çağırdıklarına her durumun **yararlı yönde işlemesi** vaadi: Romalılar 8:28.
- **Kurtuluşumuzun güvencesi** (Rom.8:28-30) ve bizi ondan hiçbir şeyin ayıramayacağı Tanrı sevgisi (Rom.8:31-39). Tanrı sevgisi bizi sorunlar ve tehlikelerden korumuyor, ama bu şeyler bizi artık ondan ayıramaz ve Tanrı bize bu durumlarda yardımcıdır.

- Halkı İsrail kurtulsun diye, **kendi kurtuluşunu feda etmeye bile razı olan** Pavlus: Romalılar 9:1-3.
- **Tanrı'nın özgürlüğü** (Rom.9:6-29): İnsanın eylemlerinden ayrı olarak, lütfunu kime gösterip kime göstermeyeceği konusu Tanrı'nın özgür isteğine bağlıdır. Biz insanların bu nedenle O'nu eleştirmeye ya da O'nu adaletsizlikle suçlamaya hakkımız yoktur, tersine biz kendi eylemlerimiz için O'nun önünde hesap vermeliyiz.
- Tanrı'nın **İsrail halkıyla işi**:
  - İsrail halkının kurtuluş planındaki ayrıcalığı: Romalılar 9:3-5.
  - İsrail halkının yanlıgısı: Romalılar 9:30-10:13.
  - İsrail'in "arta kalanları", Tanrı sadakatinin kendilerine belirgin olduğu Yahudilikten gelme Mesih inanlıları: Romalılar 11:1-10.
  - Tanrı'nın İsrail halkıyla ve uluslarla olan planı ve İsrail halkının kurtuluşuna ilişkin büyük vaat: Romalılar 11:11-16, 25-27.
  - İsa Mesih'e iman etmeyen Yahudiler'e karşı kibirlenmemeleri konusunda, uluslardan olan Mesih inanlılarına uyarı olarak sergilenen zeytin ağacı resimlemesi (Rom.11:16-24). Hem uluslar hem de Yahudiler için geçerli olan tek bir ölçüt var: Zeytin ağacının filizlerinden olup olmama konusu yalnız kişinin Mesih'e imanına bağlıdır.
  - İsrail konusunu onunla kapadığı ve Tanrı bilgeliğinin ne denli gizemli, yargılarının nasıl akıl ermez ve yollarının ne kadar anlaşılamaz olduğunu vurguladığı Pavlus'un Tanrı'ya övgüsü: Romalılar 11:33-36.
- Romalılar 12:1'le başlayan ve şimdiye dek sergilenen nedenle, Mesih inanlılarının uygulamsal yaşamı için buyrukları ve gerekli dersleri içeren mektubun ikinci ana kısmı.
- Tüm yaşamımızı kapsayan, gerçek tapınma: Romalılar 12:1.
- Dünyaya ayak uydurmamak, tersine Tanrı isteğinin ne olduğunu anlayabilmek için düşüncemizi Tanrı'nın yenilemesinine bırakmaya çağrı: Romalılar 12:2.
- Kilisedeki farklı ruhsal armağanlar ve hizmetler: Romalılar 12:3-8.
- Sevgiden kaynaklanan yaşam için verilen birçok ferdi buyruk: Romalılar 12:9-21.
- Pavlus'un, yetkisini Tanrı'dan alan devlete karşı bağlı olmak konusundaki isteği: Romalılar 13:1-7 (konu için ayrıca krşl. Elç.5:29).
- Tanrı buyruklarının tümünü özetleyen sevgi buyruğu: Romalılar 13:7-10.
- Işıktaki yaşam: Romalılar 13:11-14.
- Kilisedeki zayıflar ve güçlüler: Romalılar 14.

- Herkes kendisi için sorumlu ve kendi yaşamına ilişkin Tanrı'ya hesap vermeli.
- Vicdani konularda bizden farklı görüşe sahip ve bizden farklı davranan kardeşleri yargılamamalı ve onları aşağı görmemeliyiz.
- Davranışlarımızla kardeşlere tökez olmamalıyız.
- Mesih inanlısı olarak yaşamakta EA'nın önemli rolü: Romalılar 15:4.
- Pavlus'un kendisi ve hizmeti için ivedi dua isteği: Romalılar 15:30-32.
- Romalılar 16:7'de yer alan (kadın) Elçi Yunya: İsim Yunanca'da ismin i halini (Akkusativ) taşıdığından, burada bir kadın adı mı, erkek adı mı olduğu belirsizdir. Ancak antik çağ edebiyatında kadın adı olarak "Yunya" ismi sıklıkla kullanılırken, buna karşın erkek ismi olarak "Yunyas" a rastlanılmamaktadır.
- Sonuç olarak kilise içindeki yanlış öğretmenlere ve bölünmelere karşı uyarı: Romalılar 16:17-20.
- Mektubun sonuçlandığı övgü sözleri: Romalılar 16:25-27.

Korintliler'e I. Mektup

Pavlus kendilerine mektup yazdığı Korint kilisesini, ikinci Müjdeleme yolculuğu sırasında kendisi kurdu (Elç.18). Orada toplam bir buçuk yıl hizmet verdi (Elç.18:11). Korint bir Roma eyaleti olan Ahaya'nın başkentiydi ve Akdeniz'in önemli bir ticari liman kenti sayılıyordu. Kent o devirde sürdürdüğü ahlaksız yaşamla nam salmıştı. Sürdürülen cinsel özgürlüğün ünü kent sınırlarını aşmıştı. Özellikle putperest dinlerle bağlantıyla bir arada yürütülen fuhuş gündemdedi.

Pavlus kentten ayrıldıktan sonra kilise içinde ortaya çıkan sorunlar çok çeşitliydi: Birbirleriyle çekişen gruplar yüzünden kilisede bölünmeler vardı (1Ko.1-4) ve Mesih inanlıları arasında ağır derecede ahlaki bozukluk yayılmaktaydı (1Ko.5-6). Evlilik bekârlık konusundaki sorular yanıtsız açıkta kalıyordu (1Ko.7). Putperest topluma karşı gereken tutum, özellikle de putlara sunulan kurban etleri konusunda ne yapılacağı tam bilinmiyordu (1Ko.8-10). Kilisenin tapınmasında kaos vardı (1Ko.11-14), hatta bazılarınca ölülerin dirilişi yadsınıyordu (1Ko.15). Pavlus Korintliler'e birinci mektubunda bu uygunsuzluklara işaret ediyor ve kiliseye doğru yolu öğretmeye çabalıyor.

Elimizde bulunan Korintliler'e yazılı iki mektup elçi ile kilise arasındaki iletişimin sadece bir kesimi. Aşağıdaki olaylar yeniden oluşturulabilir:

- Pavlus Korint'te bir kilise oluşturuyor ve orada bir buçuk yıl kaldıktan sonra müjdeleme yolculuğuna devam ediyor: (Elç.18).

- Pavlus Korintliler'e bugün elimizde olmayan bir mektup yazıyor (1Ko.5:9).
- Korintliler Pavlus'a somut sorularını içeren bir mektup yazıyor: (1Ko.7:1).
- Korintliler'e 1. mektupta Pavlus Korintliler'in sorularını Efes'ten yanıtlıyor (1Ko.16:8) ve Korint'ten aldığı diğer bilgilere değiniyor (1Ko.1:11; 5:1).
- Pavlus kiliseyi ziyaret amacıyla Efes'ten Korint'e geliyor. Kilise üyelerinin arasında apaçık bir çekişme yaşanıyor (2Ko.2:1-11; 7:12; krşl. 1Ko.4:18-21).
- Pavlus Efes'e geri dönüyor ve daha önce bildirdiği gibi yeniden onları ziyaret etmek (2Ko.1:15-16) yerine, oradan Korint kilisesine (2Ko.2-11; 7:5-16), acı dolu ("Gözyaşı mektubu" diye adlandırılan) bir mektup yazıyor. Mektubu Titus'la gönderiyor; mektup bugün elimizde bulunmuyor.
- Pavlus Korintliler'in mektubuna gösterdiği tepkiyi merak ettiğinden, Titus ile karşılaşmak için Makedonya'ya kadar gidiyor (2Ko.2:12-13). Titus Korint'ten iyi haberlerle dönüyor: Kilise Pavlus'un son ziyaretinde olan olaydan pişmanlık duyuyor (2Ko.7:5-16).
- Pavlus bunun üzerine Korintliler'e bu barışmadan duyduğu sevincini ve şükranlarını sunduğu ikinci mektubunu yazıyor ve yapacağı üçüncü bir ziyaretini bildiriyor (2Ko.12:14; 13:1).
- Pavlus muhtemelen 2. mektubunu kaleme alırken Korint'ten daha olumsuz yeni haberler alıyor ve bu nedenle, önceki bölümlerde barışmayı vurgularken ve Korintliler'in fikir değişikliğini överken, 10'dan 13'e kadar olan bölümlerde kendisine karşı gelenlere sert çıkıyor ve Korintliler'i tövbeye çağırıyor.

Pavlus Korintliler'e 1. Mektup'u üçüncü müjdeleme yolculuğu sırasında, muhtemelen İ.S. 55 yılı baharında (1Ko.16:8) Efes'ten yazdı. Ortak yazar ve sekreter olarak Korint'ten gelen ve oradaki sinagogda yönetici olan (Elç.18:17) Sostenis (1Ko.1:1; 16:21) hizmet verdi.

Anahtar Ayet

Çünkü hiç kimse atılan temelden, yani İsa Mesih'ten başka bir temel atamaz (1Ko.3:11).

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	1:1-9
Kilisedeki ayrılıklara karşı	1:10-4:21
Kilisedeki ahlak dışı duruma karşı	5:1-6:20

Evlilik ve evlenmeme konusu	7:1-40
Başka tanrılara kesilen kurbanların etleri konusu	8:1-10:33
Kilisede tapınmadaki uygunsuzluğa karşı	11:1-14:40
Ölülerin dirilişi konusu	15:1-58
Mektubun sonu	16:1-24

Özellikle dikkat ediniz

- Kutsal Ruh'un kilisede zenginlikle işleyişi karşısında **Pavlus'un teşekkürü** ve birçok sorunlara karşın sahip olduğu güveni (1Ko.1:4-9). Kilisedeki problemler, kilisenin ruhsal armağanları olgun olmayan tutumla kullanmasından kaynaklanıyor. 1.Korintliler 12-14. bölümlerde Pavlus bunun çözümünü gösteriyor.
- İnsan bilgeligi karşısında saçmalık olarak görülen, ama gerçekte Tanrı'nın bilgeliği, gücü ve kurtuluş yolu olan **çarmıhın mesajı** (1Ko.1:17-2:16).
- Tanrı'nın kilisesine çağırdığı, **dünyasal ölçüler açısından aşağı görülenler**: 1.Korintliler 1:26-29.
- Tanrı'nın bize Mesih'le verdiği her şey: 1.Korintliler 1:30.
- Artık açıklanan, **Tanrı'nın kurtuluş planı**: 1.Korintliler 2:1,7,10-12.
- Ruhsal açıdan olgun olmayışın işareti olan, **kilisedeki ayrılıklar ve çekişmeler** (1Ko.3:1-4). Pavlus kilisede hizmet görenlere ilişkin doğru açığa dikkatleri çekiyor (1Ko.3:4-4:7) ve kendi bakış açısından elçilerin hizmetini açıklıyor (1Ko.4:9-13).
- Pavlus tarafından talep edilen **kilisedeki paklık** (1Ko.5:1-13), kilise üyelerini içeriyor (1Ko.5:9-13). Ceza hareketinin amacı sonuçta günahlının kurtuluşudur (1Ko.5:5; krşl. 1Ko.11:31-32). Kilise üyeleri eski günahlı yaşam yollarından kurtarıldılar ve paklandılar (1Ko.6:9-11). 1.Korintliler 6:12 ve 10:23'te Pavlus muhtemelen kilise içindeki belirli grupların kullandığı, bununla sınırları kendi istekleri doğrultusunda kaydıran "Bana her şey serbest" sloganını ele alıyor.
- Tanrı'ya ait, Mesih'in bedeninin bir azası ve Kutsal Ruh'un bir tapınağı ve onunla Tanrı'yı yüceltmemiz gereken **bedenimiz**: 1.Korintliler 6:12-20.
- Pavlus'un **boşanma** hakkındaki 1.Korintliler 7:10-16'daki öğretisi, İsa'nın Matta 5:32; 19:9'daki öğretisini tamamlıyor.
- Pavlus'un Mesih inanlılarından talep ettiği her durumda **içsel özgürlük** (1Ko.7:29-31) ve evli olmamanın getirdiği yararlar (1Ko.7:32-35).
- 1.Korintliler 8-10. bölümlerdeki **başka tanrılara sunulan kurbanların eti** sorusu:
Tapınaklarda başka tanrılara kurban edilen hayvanların etleri daha sonra pazarlarda satışa sunuluyordu (1Ko.10:25). Bu sunuların etlerinin

tapınakta yenildiği sofraya katılmak toplumun sosyal olaylarındandı (1Ko.8:10). Pavlus her şeyi yaratan, her şeyin sahibi ve her şeyin Rabbi olan tek bir Tanrı olduğunu (1Ko.8:4-7; 10:26) ve sunu etinin bu nedenle cinlere kurban edildiğini vurguluyor (1Ko.10:20).

Mesih inanlıları yedikleri bu et konusunda genel anlamda büyük bir özgürlüğe sahipler: Araştırıp soruşturmadan, korkmadan bu eti de yaratan Tanrı'ya şükrederek yiyebilirler (1Ko.8:8; 10:25-33). Ancak Pavlus üç noktada sınır çiziyor:

- Bu özgürlüğü henüz özümleyememiş olan imanda zayıf kardeşleri dikkate almak açısından (1Ko.8:10-13; 10:32).
- Hristiyanların özgürlüğünü yanlış, yani putları kabul etme yolunda yorumlayabilecek olan Mesih inanlısı olmayanları dikkate almak açısından (1Ko.10:28-29, 32).
- Pavlus putataparlığa kişisel katılımı kesinkes yasaklıyor (1Ko.10:14-22).

Tümünün üzerinde Tanrı'yı yücelten yaşamı yaşamak (1Ko.10:31) ve kimseye imanında engel olmamak ilkesi bulunuyor (1Ko.10:32).

➤ **Hristiyan yaşamı yaşamak** konusunda verilen temel bilgiler:

- Başkaları için kendi haklarından vazgeçen (1Ko.9:1-18) ve kendi özgürlüğünü başkalarının refahı için kullanan Pavlus örneği (1Ko.9:19-23).
- Kazanmak için ağır kısıtlamaları üstlenen atletin koşusunun Hristiyan yaşamı için örnek olarak kullanılması (1Ko.9:24-27).
- Mısır'dan çıkışta gerçekleşen, Hristiyanlar olarak bizlere bir uyarı örneği olması gereken olaylar: 1.Korintliler 10:1-13.

➤ O devrin örf ve adetlerinden olduğu savlanılan **kadının başörtüsüne** ilişkin soru: 1.Korintliler 11:16.

➤ Korintliler'in yaraşmayan yolla **Rab'bin Sofrası**'na paydaş olmaları: 1.Korintliler 11:17-34: Muhtemelen uzun çalışmaları gereken ve az yemek getiren fakirleri beklemiyorlardı. Bu nedenle bunlar aç kalırken, diğerleri bu zamana dek sarhoş bile oluyordu.

➤ **Kutsal Ruh'un işleyişi**: Çeşitlilikte birlik:

- Kutsal Ruh'un işleyişi İsa'nın Rab olduğuna dair bir tanıklıktır: 1.Korintliler 12:1-4.
- Aynı Ruh'un işleyişi olan, kilisedeki birbirinden farklı armağanlar: 1.Korintliler 12:4-11.
- Birbirinden farklı üyeleriyle her şeye rağmen bir bütün oluşturan ve birbirlerine gereksinimi olan beden örneği: 1.Korintliler 12:12-30.

- 1.Korintliler 12:29-30’daki, hem içeriğindeki bağlantı açısından, hem de Yunanca dilbilgisi açısından açıkça “Hayır” cevabı gerektiren, ama yanıtı beklenmeyen sorular: Hristiyanların tümü elçi mi? Hepsini bilmediği dilleri konuşabilir mi? vb.
- Kutsal Ruh’un armağanlarının ve bunların kullanımının konu edildiği ve tesadüf eseri olarak 12. ve 14. bölümler arasında yer almayan, 1.Korintliler 13’te **“Sevginin Üstünlüğü”** bölümü. Pavlus bu armağanların nasıl doğru yolda, yani sevgide kullanılmasının kaçınılmaz olduğunu açıkça anlatıyor.
  - Pavlus Tanrı’ya ilişkin bilginin bu yaşamda her zaman parçalar halinde kalacağını ve ilk sonsuzlukta kusursuzlaşacağını söylüyor (1Ko.13:9-12; krşl. 1Ko.8:1-3; krşl. Va.22:4). Parçalar halinde olması nedeniyle gerçek bilgi kişiyi kibirliliğe değil alçakgönüllülüğe itiyor.
  - 1.Korintliler 14:1’de Pavlus daha önce tanımlanan sevgiyi yaşamak için gayrete çağırıyor.
- 1.Korintliler 14’teki **peygamberlik armağanı**:
  - Sevgide olduğu kapsamda peygamberlik armağanında da gayrete çağrı yapılıyor: 1.Korintliler 14:1,39.
  - Peygamberliğin özü kiliseyi bina etmek, cesaretlendirmek ve teselli vermektir: 1.Korintliler 14:3-4.
  - Pavlus’un herkesin peygamberlik armağanına sahip olması konusundaki isteği: 1.Korintliler 14:5.
  - Peygamberlik armağanının kişileri günahkâr olduklarına ikna etmek ve onları imana getirmek amacıyla kullanılması: 1.Korintliler 14:24-25.
  - Peygamberlik bildirilerinin tartılması gereği (1Ko.14:29): Görüldüğü gibi Yeni Antlaşma kapsamındaki peygamberliklerin hatasız olma iddiası yok. Hiçbir çelişki ve şüpheye yer vermeyen EA peygamberlerinin yetki iddiasına (“RAB böyle diyor: ...”) da sahip değil (bu rol YA’da daha çok elçilere düşüyor); krşl. 1.Selânikliler 5:19-22.
  - Peygamberlik bildirilerinde açıklanması gereken doğal düzen: 1.Korintliler 14:29-33.
- 1.Korintliler 14’teki **dillerle dua armağanı** (dillerle konuşma):
  - Bu armağan ilkin kişinin kendisinin bina olunması için yararlı: 1.Korintliler 14:4.
  - Dillerle yapılan dua çevrilirse, tüm kilise için sadece o zaman anlamlıdır (çünkü tümü için bina edicidir): Korintliler’e 1. Mektup 14:4-19,27-28.

- Çeviri armağanı (diğer armağanlarda olduğu gibi, bu kapsamda krşl. 1Ko.14:1) Tanrı'dan istenmelidir: 1.Korintliler 14:13.
- Pavlus düşünerek yapılan duayla dillerle yapılan duayı karşı karşıya getirmiyor, tersine her ikisini de yapmak istiyor: 1.Korintliler 14:15.
- Dillerle dua eden kişi engellenmemelidir: 1.Korintliler 14:39-40.
- Herkesin kiliseye hizmet amacıyla, armağanları ölçüsünde katkıda bulunduğu **kilise toplantısı**: 1.Korintliler 14:26.
- **Kadınların kilise toplantılarında susmalarına** ilişkin buyruk: 1.Korintliler 14:33-35.
  - Pavlus 1.Korintliler 11:5,13'te kadınların toplantılarda konuştuğuna değiniyor, somut olarak, dua ettiklerini ve peygamberlikte bulduklarını bildiriyor. Bu nedenle Pavlus 1.Korintliler 14:33-35'te kilise toplantılarında kadınlara genel bir susma buyruğunu kastediyor olamaz.
  - Ayetleri şu kapsamda anlamak açısından akla yatkın bağlantı şöyledir: Kadınlar o dönemde erkeklere göre eğitimde mağdur edildiklerinden, kilise toplantılarında bir konuyu anlayamıyorlarsa, toplantı sırasında sürekli sorular sorarak kilise düzenini bozmak yerine konuyu evde kendi kocalarından sorup öğrenmelidirler.
- **İsa Mesih'in** ölümler arasından **dirilişi** (1Ko.15):
  - Pavlus İsa Mesih'in ölümler arasından gerçekten diriltildiğinin tanıklarını sıralıyor (1Ko.15:3-8).
  - İsa Mesih'in ölümler arasından dirilmesinin Hristiyan inancı için önemi (1Ko.15:12-22): Mesih dirilmediyse iman etmek anlamsızdır ve Hristiyan inancının vaazı bir yalandır. Suçlarımız bağışlanmamıştır ve İsa'ya iman edip de ölenler kayıptır. Mesih'in ölümler arasından dirilişi olmadan, gelecekte tüm insanlar için ölümler arasından bir diriliş yoktur.
  - Tüm insanların ölümünden dirilmesinin önemi: Prensipite ölümden diriliş yoksa, Mesih de diriltilmiş olamaz (1Ko.15:13). Hatta diriliş yoksa, Pavlus'un Müjde'yi ilan etmesi için kendisini tehlikeye atması anlamsız olurdu (1Ko.15:30-32). Ölümlerden diriliş yoksa, insanlar yaşamlarının doluluğunu salt bu dünyada ve şimdi aramalıdır (1Ko.15:32).
  - Dirilişin ve yeni bedeninin tanımı: 1.Korintliler 15:35-58.
  - Gelecekte, tüm ölümlerin dirilişinde, Mesih'in ölüme karşı kazanaçağı kesin zafer: 1.Korintliler 15:26, 51-56.

- İmanda sarsılmazlık ve caymazlık, Rab'bin işinde gayretlilik ve bu emeğin kesin ödülü olması, diriliş konusundaki bildirilerin mektubun alıcıları için olan neticeleridir: 1.Korintliler 15:58.

Korintliler'e 2. Mektup

Korintliler'e 1. Mektup'un giriş kesimiyle karşılaştırınız. Korintliler'e 2. Mektup muhtemelen Makedonya'da oluştu. Pavlus mektubu Timoteos'la beraber (2Ko.1:1), muhtemelen Korintliler'e 1. Mektup'un yazılmasının bir yıl ardından, yani 56 yılında yazdı. Pavlus Korintliler'e 2. Mektup'ta elçi olarak verdiği hizmetindeki zayıflıkları ve acılarını vurguluyor. Ama Pavlus'un tam bu zayıflığında Tanrı'nın gücü ve görkemi kendisini sergiliyor. Pavlus böylece Korint kilisesinde kendisini "üstün elçi" ve Pavlus'tan yüksekte sayan (2Ko.11:5; 12:11) ve topluluğu kendi taraflarına çekmeye çabalayanlara yanıt veriyor. Pavlus'u zayıflıkla, konuşmalarındaki ikna gücü eksikliğiyle, kısıtlı ruhsal derinlikle ve doğaüstü olayları göstermekte noksanlıkla suçluyorlar. Bu tartışmalar sayesinde Korintliler'e 2. Mektup'ta Elçi Pavlus'un yaşamına ve hizmetine alışılmamış derin bir bakış atıyoruz, çünkü sunduğu kanıtlarına yaşam öyküsünden (otobiyografisine) birçok bilgileri ekliyor (krşl. Örneğ, böl.12).

Anahtar Ayet

Biz kendimizi ilan etmiyoruz; ama Mesih İsa'yı Rab, kendimizi de İsa uğruna kullarınız ilan ediyoruz (2Ko.4:5).

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	1:1-11
Son zamanda olup bitenler	1:12-2:13
Pavlus'un elçilik hizmeti	2:14-6:10
Pavlus'un Korintliler için mücadelesi	6:11-7:16
Yeruşalim Kilisesi için toplanan bağış	8:1-9:15
Pavlus'un elçilik yetkisi	10:1-13:13

Özellikle dikkat ediniz

- Böylece başkalarını da teselli edebilsin diye, **Müjde uğruna acı çeken** Pavlus'un Tanrı tarafından teselli edilmesi: 2.Korintliler 1:3-11.
- **Tanrı'nın bütün vaatleri kendisinde evet olan** Mesih'tir: 2.Korintliler 1:19-20.

- **Korintliler'in imanları üzerine efendi** değil, tersine sevinçleri için yardımcı olmak isteyen Pavlus: 2.Korintliler 1:24.
- Pavlus'un Müjde'yi ilan etme hizmetiyle ortaya çıkan iki **sonuç**: Yaşam ve ölüm: 2.Korintliler 2:14-16.
- **Yeni Antlaşmanın üstün yüceliği**: 2.Korintliler 3.
- **İsrail halkına** ilişkin bilgiler: 2.Korintliler 3:14-16; krşl. Rom.9-11.
- **Kutsal Ruh'un** 2.Korintliler 3:17-18'deki işleyişi:
  - Hristiyanları özgürlüğe iletiyor.
  - Kutsal Ruh'un işleyişiyle değiştiriliyoruz ve adım adım İsa'ya benzer oluyoruz.
- "Bu çağın ilahı", yani Şeytan aracılığıyla Müjde'ye karşı **zihinleri kör olan** imansızlar. Bu körlükten onları yalnızca Tanrı kendi elini uzatıp Mesih'e ilişkin gerçek bilgiyi vermesiyle kurtarabilecek: 2.Korintliler 4:4-5.
- Sıradan ve **kırılgan kaplar** içinde görünen Tanrı görkemi: 2.Korintliler 4:7-18.
- Doğal güç, yani insanın dış varlığı harap olsa da, Tanrı aracılığıyla **yenilenen insanın iç varlığı**: 2.Korintliler 4:16.
- Gelecek yüceliğe ilişkin umut: 2.Korintliler 4:17-5:10:
  - Pavlus bu dünyadaki yaşamı "yabancı diyarda Tanrı'dan uzak" bir yaşam olarak niteliyor ve bu ayrılığı aşmayı yeğliyor.
  - Biz halen imana göre yaşıyoruz, gözle görünenlere göre değil.
  - Kutsal Ruh Tanrı'nın bize güvencesi, gelecekteki yücelikten ilk paydır.
  - Rab'le tam bir paydaşlık özlemi duyan ve son yargıyı bekleyen Pavlus, Tanrı'yı hoşnut etmek için her tür gayreti gösteriyor.
- Herkes için ölen ve dirilen için yaşamak: 2.Korintliler 5:14-15.
- Mesih'te **yeni yaratılan insan**: 2.Korintliler 5:17.
- **Barıştıрма haberi** (2Ko.5:18-21): Pavlus bu habere karşı sadakatsizlik edenlere uyarıda bulunuyor (2Ko.6:1; krşl. 2Ko.11:3-4; 13:5). Onun görevi bu barıştıрма haberini bildirmek (2Ko.6:3-10).
- 2.Korintliler 6:14-7:1'deki uyarılar, krşl. 1.Korintliler 5:6-6:20; 10:14-22.
- "**Gözyaşı mektubu**"nun Korintliler'e getirdiği acı faydalı oldu: 2.Korintliler 7:8-12.
- Zengin olan ama **bizi sevdiği için yoksul olmayı seçen** Mesih: 2.Korintliler 8:9; krşl. Filipililer 2:6-7; Matta 8:20.
- **Yeruşalim kilisesi için toplanılan bağış** (2Ko. 8-9):
  - Elinde bol olanın, eksikliği olanı tamamladığı eşitlik ilkesi: 2.Korintliler 8:11-15.

- Pavlus’un bağış paraları kapsamında gösterdiği özen ve koruma: 2.Korintliler 8:20-21.
- Tanrı’nın bağışlar konusundaki ilkeleri ve vaatleri: 2.Korintliler 9:6-15.
- Pavlus’un sürdürdüğü **ruhsal savaş**: 2.Korintliler 10:3-5; 11:13-15.
- İleride bu ölçülerin saçmalık olduğunu sergilemek için, ilkin karşıtlarının ölçülerine indiği, sonunda geriye sadece Pavlus’un bundan gurur duyduğu kendi zayıflığı kalan, **“istihzalı (alaysı) konuşması”**: 2.Korintliler 11:16-12:13.
- Tanrı’nın, kibirlenmemesi için Pavlus’a yüklediği **acılar** ve Tanrı’nın, Pavlus’un umut ettiğinden farklı yanıtlar verdiği Pavlus’un duaları: 2.Korintliler 12:7-10.
- Pavlus’un **alaysı** konuşması: 2.Korintliler 12:13.
- Korintliler’in değerlendirmedeği, Pavlus’un **özverisi**: 2.Korintliler 12:15.
- Pavlus’un bir sonraki ziyareti kapsamında **kaygıları**: 2.Korintliler 12:20-21.
- Tekrar doğru yola dönmeleri konusunda çağrısıyla bağlantılı olarak, Pavlus’un sonuçtaki sert **uyarısı**: 2.Korintliler 13.

Galatyalılar’a Mektup

Pavlus bu mektubu Galatya’da kendi kurduğu kiliselere yazıyor (Gal.4:13). Pavlus, ya İ.S. yaklaşık 48-49 yıllarında (Elç.15’te sözü edilen Elçiler Konseyi’nden kısa süre önce veya sonra) Roma’nın eyaleti Galatya’nın güneyinde ilk müjdeleme yolculuğu sırasında kurduğu (krşl. Elç.13-14) kiliselere yazıyor. Ya da ikinci müjdeleme yolculuğu sırasında Galatya’nın kuzeyinde kurmuş olabileceği kiliselere yaklaşık 54-56 yıllarında yazıyor. Pavlus oradan ayrıldıktan sonra, Yahudilik’ten gelen Hristiyan vaizler kiliselere geldi ve kurtuluş için yasayı tutmanın ve sünnet olmanın gerekliliğini öğretmeye başladılar (Gal.6:12-13). Pavlus için bu sahte öğreti tüm Müjde’ye karşıdır: Eğer bu vaizler haklıysa, Mesih boşuna ölmüştür (Gal.3:21). Galatya’daki Hristiyanlar bu öğretiyi izlerlerse, Mesih’le ilişkileri kopmuş ve Mesih’in lütfundan uzaklaşmış olacaklardır (Gal.5:4). Ödün vermenin mümkün olmayacağı bir durum olduğundan, Pavlus bu kapsamda bu vaizlere ve sahte öğretilerine karşı sertlikle karşı çıkıyor (Gal.1:8-9; 5:12). Bu sahte öğretiyi izleme görüşünde olan kiliseler de sert azar işitiyor (Gal.1:6-9; 3:1) ve tövbeye çağırıyorlar (Gal.5:1). Bu kapsamda Pavlus elçilik yetkisini ve bildirdiği Haber’in Tanrı’dan kaynaklandığını kuvvetli biçimde vurguluyor (Gal.1-2).

Anahtar Ayet

Mesih bizi özgür olalım diye özgür kıldı. Bunun için dayanın. Bir daha kölelik boyunduruğuna girmeyin (Gal.5:1).

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	1:1-5
Pavlus'un elçilik yetkisi	1:6-2:21
Yasa ya da iman	3:1-4:31
Mesih'teki özgürlük	5:1-6:10
Mektubun sonu	6:11-18

Özellikle dikkat ediniz

☞ Galatyalılar 1:1-5'teki **alışılmamış giriş**:

- Alışılmamış ölçüde sert, çünkü Galatyalılar'a ilişkin herhangi bir övgü bulunmuyor; Galatyalılar'a yöneltilen azarlamaları izleyen ayetlerle krşl.
- Pavlus henüz birinci ayette önemli rol oynayacak olan yetkisini vurguluyor.
- Pavlus, mektubun konusu olarak önemli olan Mesih'teki kurtuluşu, daha mektubun başlangıcında bildiriyor: Ayet 4 (krşl. Gal.4:3-5:9).

☞ Onu çarpıtanların Tanrı lâneti altında bulunduğu, **tek Müjde**: Galatyalılar 1:6-8.

- Pavlus insanların değil Tanrı'nın onayını ve hoşnutluğunu arıyor: Galatyalılar 1:10.
- bildirisini insansal öğretilerden değil, Tanrı'dan doğrudan vahiy yoluyla aldı: Galatyalılar 1:10-24.
- Pavlus'un bildirdiği mesajı ve Müjde'yi yayma hizmeti Yerusalım'deki ilk kilisenin söz sahibi inanlılarınca onaylandı: Galatyalılar 2:1-10.

☞ Pavlus **Petrus'un** korkak **ikiyüzlülüğü** konusunda hesap soruyor (Gal.2:11-14) ve bu davranışına bir yanıt olarak Yahudilikten gelen inanlıların da yasanın işlerini tutmakla değil, Mesih'e olan iman aracılığıyla kurtulduklarını vurguluyor (Gal.2:15-21).

☞ **"Yasanın işleri"** (Gal.2:16; 3:2): Kendi gücüyle Tanrı önünde durabilmek ("doğrulukla donatılma") amacıyla yasanın gereklerini yerine getirme güdüsü.

☞ Çarmıh üzerinde **Mesih'le ölmemiz**. Artık O'nun bizde yaşadığı gerçeği ve bizi seven ve yaşamını bizim için feda edene imanla yaşadığımız

yaşam (Gal.2:19-20; 6:14-15). Yasayı yerine getirmekle Tanrı önünde doğrulukla donatılabilseydik, Mesih boşuna ölmüş olurdu (Gal.2:21).

- Pavlus'un **iman için ve yasanın gereklerini yerine getirmeye karşı** üçlü kanıtı:
  - Galatyalılar'ın kilise yaşamları ve Pavlus'un iman deneyimleri bir kanıttır: Galatyalılar 3:1-5.
  - Kutsal Yazı'nın kendisi bir kanıttır: Galatyalılar 3:6-14.
  - Kurtuluş planındaki sıralama bir kanıttır. Bununla bağlantılı insan yaşamından (Antlaşma) bir örnek gösteriliyor: Galatyalılar 3:15-18.
- Hiç kimsenin tümüyle yerine getiremeyeceği ve bu yüzden lanet getirilen **yasa**.
  - Mesih bizi bu lanetten kurtardı ve İbrahim'e vaat edilen bereketten pay verdi: Galatyalılar 3:10-14.
  - Yasanın amacı, günahın gücünü yasanın çiğnemesinde görülür kılmaktır: Galatyalılar 3:19-25; bu kapsamda krşl. Romalılar 3:19; 5:20; 7:7-13.
- Mesih'te sahip olduğumuz, **Tanrı çocukları** olma yetkisi (Gal.3:23-4:11).
  - Yasanın altında hapsedilmiş olmak yerine (3:23), Mesih aracılığıyla özgür ve ergen Tanrı çocuklarıyız.
  - Köleler değil, miras hakkı olan çocuklarız.
  - İçimizde Tanrı'ya Baba diye seslenen Kutsal Ruh'a sahibiz; krşl. Romalılar 8:15,26-27.
- Pavlus'un Galatyalılar'a ilişkin **kaygısı ve şaşkınlığı**: Galatyalılar 4:8-20.
- **İsa Mesih inanlılarının hedefi** dünyasal Yeruşalim (ve bununla ilişkide bulunan eski antlaşmanın kulluğu) değil, tersine özgür göksel Yeruşalim'dir (yani, Tanrı'nın yeni dünyası): Galatyalılar 4:21-31 (krşl. İbr.12:18-24; 13:14; Va.21:1-22:5).
- **İman aracılığıyla doğruluğa** kavuşma başka hiçbir ilaveye gereksinim duymaz, daha ziyade kendi işleri aracılığıyla bu doğruluğa bir şey eklemek isteyene yıkım getirir (Gal.5:1-12). Pavlus Müjde'nin mesajına bu yolla yıkım getirenlerle tartışıyor ve sert olarak onlara karşı duruyor (Gal.5:12; Gal.1:8-9).
- Galatyalılar 5:15'teki çok kızgın **alay (istihza)**.
- Yasadan **özgürlük ve lütfun ters anlaşılması**:
  - Pavlus'un vaaz ettiği yasadan özgürlük ve iman aracılığıyla lütfulla kurtuluş, artık Hristiyanlar istediklerini yapabilir, istemediğini bırakır ve bundan böyle yasanın bildirimlerini de öneme almaları gerekli değildir yolunda yanlış anlaşılmalıdır: Galatyalılar 5:13-14.

- Pavlus kurtuluş için yasanın gereklerini yerine getirme zorunluluğuna karşı gelmektedir. Bundan böyle lütfü aracılığıyla kurtulanlar Ruh'un gücü yardımıyla yasaı tutmalıdır. İman sevgiyle etkisini gösterir (Gal.5:6). Galatyalılar 6:2'deki Mesih'in yasaı ve Galatyalılar 6:9-10'daki iyilik yapmaktan usanmamak çağrısı ve Romalılar 8:1-4 aynı konudan söz eder.
- **Kutsal Ruh'un gücüyle bencil ve Tanrı'ya isyan eden doğamızı ("benliğı") yenebiliriz:** Galatyalılar 5:13-26.
  - Kutsal Ruh'un "benliğe" karşı zafer dolu savaşı: Galatyalılar 5:16-18; krşl. Romalılar 7:14-8:13.
  - Benliğin işleri: Galatyalılar 5:19-21.
  - Kutsal Ruh'un ürünleri: Galatyalılar 5:22-23.
  - Ruh'un bu ürünleri yasayla çelişmiyor: Galatyalılar 5:23.
  - "Benliğimiz" Mesih'le birlikte çarınha gerildi: Galatyalılar 5:24.
  - krşl. Galatyalılar 6:7-8.
- **Günaha düşen inanlı kardeşlere** karşı tutumumuz: yumuşaklıkla ve kibirlenmeden: Galatyalılar 6:1-5.
- Pavlus **mektubun sonunu kendi eliyle tamamlar:** Galatyalılar 6:11-18.

Efesliler'e Mektup

Pavlus bu mektubu tutuklu bulunduğu sırada (Ef.3:1; 4:1; 6:20), muhtemelen Roma'da 60'lı yılların başlangıcında yazdı. Mektup, Efes'teki Mesih inanlılarına yöneliktir (Ef.1:1). Oradaki kilise Pavlus'un kentte geçirdiğı üç yıllık süre içinde (Elç.20:31), üçüncü müjdeleme yolculuğı sırasında kuruldu.

Efes önemli bir liman kentiydi ve Roma eyaleti Küçük Asya'nın başkentiydi. Şehir Artemis'in (Diana) tapınağıyla ünlüydü. Tapınak çok göğüslü doğurganlık tanrıçasının dikili heykeliyle dünyanın yedi harikasından biri sayılıyordu. Elçilerin İşleri 19. bölüm bize kentte yaşayan Hristiyanlara karşı bu tapınak kültüründen hangi düşmanlığın doğduğunu ve büyücülüğün ve okült uygulamaların şehirde ne ölçüde yaygın olduğunu açıklıyor. Bir diğeri tapınaksa Roma imparatorlarını yüceltmeye adanmıştı.

Bu arka plan bilgileri bize Efesliler'e Mektup'taki Mesih'in gücüne ve egemenliğine yapılan özel vurguyu açıklıyor (Ef.1:19-23; 4:8-10). İçinde bulunduğu ruhsal savaş nedeniyle donatılması gereken (Ef.6:10-18) inanlılarda Mesih bu güç ve egemenlikle işliyor (Ef.1:19-20; 3:10-11, 20-21). Mektubun diğeri bir ağırlık noktası Pavlus'a bildirilen "giz"i açıklanmasında bulunuyor: Hristiyan topluluğundaki Yahudilik'ten ve uluslardan gelen inanlıların birliğı: (3:3).

Anahtar Ayet

Her şeyi ayakları altına sererek O'na bağımlı kıldı. O'nu her şeyin üzerinde baş olmak üzere kiliseye verdi. Kilise O'nun bedenidir, her yönden her şeyi dolduranın doluluğudur (Ef.1:22-23).

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	1:1-2
Mesih'in kilisesinin sırrı	1:3-3:21
Mesih'in kilisesinin pratikteki yaşamı	4:1-6:20
Mektubun sonu	6:21-24

Özellikle dikkat ediniz

- Kiliseye ilişkin öğreti:
  - Beden: Efesliler 1:22-23; 2:16; 4:7-16.
  - Yahudi ve uluslardan gelen inanlılar Mesih'te birlik oluşturuyor: Efesliler 2:11-22.
  - Bu birlik kurtuluş planının amacı ve şimdi açıklanan sır: Efesliler 1:8-10; 3:1-13.
  - Peygamberlerin ve elçilerin temeline kurulu tapınak, Mesih Köşe Taşı'dır: Efesliler 2:20-22.
  - Kilise Tanrı'yı yüceltmelidir: Efesliler 3:10,21.
  - Ruhsal armağanların çeşitliliğinde kilisenin birliği: Efesliler 4:1-16.
  - Evlilikle yapılan kıyaslama: Efesliler 5:21-33.
- **Evlilik, aile ve iş** konularına ilişkin öğreti: Efesliler 5:21-6:9.
- **İnanlıların dünyanın kuruluşundan önce seçildikleri** öğretisi: Efesliler 1:4-5, 11,18; 3:11; 4:1-4.
- Efesliler 1:15-23 ve 3:14-21'de yer alan **iki dua**:
  - Yinelenen ifade, "yüceliğine övgü": (Ef.1:6, 12,14).
  - Tanrı sevgisini daha derin anlayabilmemiz için Pavlus'un dileği: (Ef.3:18-19).
  - Tanrı O'ndan dileyebileceğimizden ya da düşünebileceğimizden çok daha fazlasını yapabilir (Ef.3:20).
- Efesliler'e Mektup'ta sıklıkla kullanılan **"Mesih'te"** ifadesi: (Örnek: Ef.1:10; 2:10; 3:6).
- "Ölü" ve söz dinlemez imansızları kurtaran ve onları Mesih'le birlikte diriltip göksel yerlerde oturtan **Tanrı'nın acıması**: Efesliler 2:1-7.
- Tanrı'nın bizler için önceden hazırladığı iyi işleri yapabilmek için, işler olmadan **lütufla kurtuluş**: Efesliler 2:8-10.
- **Mesih'te yeni yaşam**, eski insanı çıkarmak, yeni insanı giyinmek: Efesliler 4:17-24.

- **Yeni yaşamın somut nasıl olması gerektiği** konusuna açıklık getiren buyruklar: Efesliler 4:25 - 5:20; Örnek:
  - Kutsal Ruh'u üzme konusunda uyarı: Efesliler 4:30.
  - Mesih bağısladığı için, bağıslamamız gerektiği çağrısı: Efesliler 4:32.
  - Mesih bizi sevdiği için, sevme çağrısı: Efesliler 5:2.
  - Bir tür putperestlik olan açgözlülük: Efesliler 5:5; krşl. Matta 6:24; 19:16-26.
  - Her zaman Tanrı isteğini arama çağrısı: Efesliler 5:10.
  - Kalan zamanı akıllı yolda kullanma çağrısı: Efesliler 5:15-18.
  - Kutsal Ruh'la dolun çağrısı: Efesliler 5:18.
  - Her vakit ve her şey için şükretme çağrısı: Efesliler 5:20.
- İnanlının içinde bulunduğu **ruhsal savaş**: Efesliler 6:10-18.

Filipililer'e Mektup

Filipi kilisesi Pavlus tarafından ikinci müjdeleme yolculuğu sırasında Avrupa kıtasındaki ilk kilise olarak kuruldu (Elç.16:6-40). Filipi Roma'nın Makedonya eyaletinde stratejik açıdan önemli bir ticaret kentiydi. Pavlus'un orada bulunan kiliseyle özel bir candan ilişkisi vardı (Flp.1:7-8). Zaman zaman parasal yardımlarını kabul ettiği tek kiliseydi (Flp.4:15; 2Ko.11:9). Pavlus cezaevindeyken (Flp.1:7, 12-26), kilise şahsen onu desteklemesi için, aynı zamanda kilisenin bağıslarını da beraberinde getiren Epafroditus'u onun yanına gönderdi. Pavlus bunun üzerine Filipililer'e olan mektubu yazdı:

- Yaptıkları bağış için teşekkür etmek ve aldığını belirtmek için: Filipililer 4:10-20.
- Geçirdiği ağır hastalık sonrası Filipi'ye geri gönderdiği Epafroditus'a refakat mektubu olarak: Filipililer 2:25-30.
- Kişisel ve hukuksal durumuna ilişkin bilgilendirmek ve böylece onları kendi içinde buldukları durumda teşvik etmek amacıyla: Filipililer 1:12-30.
- Timoteos'un ziyaretini ve tez zaman sonra kendisinin de onları ziyaret edebileceğini bildirerek umutlarını dile getirmek için: Filipililer 2:19-24.
- Pavlus'un Galatyalılar'a Mektubu'ndaki uyarılara benzeyen sahte öğretmenlere karşı kiliseyi uyarmak amacıyla (krşl. oradaki açıklamalarla): Filipililer 3.

Pavlus bu sırada cezaevinde ve idam tehlikesi altında olmasına karşın, mektupta gördüğümüz içtenlikle birlikte, mektubun ana konusu olan sevinç de (1:4, 18,25; 2:2, 17-18, 28-29; 3:1; 4:1, 4,10) kayda değer. Filipililer'e Mektup muhtemelen Pavlus'un Roma'da tutuklu bulunduğu sırada İ.S. 60-62 yıllarında oluştu (Flp.1:13; 4:22).

Anahtar Ayet

Rab'de her zaman sevinin; yine söylüyorum, sevinin! (Flp.4:4).

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	1:1-11
Elçinin şu anki durumu	1:12-26
Kiliseye uyarılar	1:27-2:18
Hizmet arkadaşlarından haberler	2:19-30
Diğer uyarılar ve ikazlar	3:1-4:9
Filipililer'in bağışına teşekkür	4:10-20
Mektubun sonu	4:21-23

Özellikle dikkat ediniz

- **Pavlus'un** Filipi kilisesine ilişkin **güven doluluğu** (Flp.1:6) ve kilise için duası (Flp.1:9-11).
- Başkalarının yanlış güdülerine karşın Müjde'nin yayılmasına neden olan, Pavlus'un **tutukluluğu**: Filipililer 1:12-20.
- Pavlus'un ümit doluluğu ve O'nu yüceltmek için **Mesih adına ölmeye hazır oluşu**: Filipililer 1:19-26.
  - Pavlus ölümden kazanç görüyor: Filipililer 1:21-23.
  - İsteği yine de hayatta kalmak yolunda: Filipililer 1:21-26.
- Kilisenin Müjde için sürdürdüğü **mücadele** ve bununla bağlantılı olarak Mesih için acılar çekme ayrıcalığı: Filipililer 1:27-30.
- Pavlus'un çağırıldığı ve bu kapsamda Mesih'i ölçüt gösterdiği, **alçakgönüllülüğünden etkilenen birlik**: Filipililer 2:1-12.
  - Mesih her şeyde Tanrı'ya eşitti.
  - Ama bu eşitliğe sınımsız sarılmadı, kul özünü alıp, insanlarla eşitliğe girerek insan biçiminde dünyaya geldi.
  - Tanrı'ya karşı sadık bir şekilde kendisini çarmıh ölümüne dek alçalttı.
  - Bu nedenle Tanrı O'nu her şeyin üzerine yükseltti ve bir gün tüm insanların ve dünyanın görünmez ruhsal güçlerinin önünde eğilmesi gereken Rab kıldı.

- Tanrı lütfuyla çevrili **insan işleri** ve Tanrı lütfunun insanın işlerinde nasıl etkin olması gerektiği: Filipililer 2:12-13.
- Mesih'i kazanmak için artık hepsini süprüntü sayan **Pavlus'un insansal üstünlükleri ve icraatı**: Filipililer 3:1-11.
- Pavlus'un ulaşmaya çabaladığı **hedef**: Filipililer 3:12-21.
- **Kaygılar** karşısında doğru tutum: Filipililer 4:6-7.
- Pavlus **Tanrı gücüyle yaşamın her koşulunun** üstesinden geliyor: Filipililer 4:11-13.

Koloseliler'e Mektup

Kolose diğer kentlerle karşılaştırıldığında, Küçük Asya'da (Anadolu'da) önemsiz küçük bir şehirdi. Oradaki kilise Pavlus tarafından değil, Pavlus'un yakın hizmet arkadaşı olduğu görülen (krşl. Flm.23) Epafras tarafından kuruldu (Kol.1:7). Pavlus mektubu kiliseye Tihikos (Kol.4:7) ve Onesimos (Kol.4:9; krşl. Flm.) aracılığıyla iletir; tutukluluğu (muhtemelen İ.S. 60-62 yıllarındaki Roma'daki tutukluluğu) hakkındaki olup bitenlerle ilgili ayrıntılı bilgiyi de sözlü olarak kiliseye ulaştırıcaklardır (Kol.4:7-10). İçerik ve dil bakımından Efesliler'e Mektup'a oldukça benzerlik gösteren mektubun yazılmasındaki gerekçe, Kolose'de yayılan tehlikeli bir sahte öğretilerdir. Epafras'ın Kolose'deki olaylara ilişkin Pavlus'u bilgilendirdiği anlaşılıyor (Kol.1:7-8; 4:12), bunun üzerine Pavlus kendisini şahsen tanımayan (Kol.2:1) kiliseye yönelerek onlara yazıyor. Kiliseye yazılan mektuptan, ona karşı mücadele verilen sahte öğretinin içeriği ve oluşum şekli aşağıda verildiği kapsamda yeniden tespit edilebilir:

- Dünyaya kozmik güçler hükmeder. İnsan onları saymakla, arınma ve yiyecek kurallarını yerine getirmekle, bayramları tutmakla ve kendi bedenine eziyet çekirmekle bu güçleri lehte etkilemeliydi.
- Sünnet kurtuluşun gerekliliği olarak talep ediliyordu.
- Muhtemelen bu sahte öğreti Yunan felsefesinin ve Yahudi geleneklerinin elementleriyle birleşmişti.
- Öğretmenler bu güçlerin görümler aracılığıyla kendilerine verdiği üstün anlayışa dayanıyorlardı.

Pavlus bu sahte öğretinin karşısına Mesih'in büyüklüğünü ve gücünü dikeyiyor. Çarmıhtaki ölümü aracılığıyla bu güçlere karşı zafer kazanmış ve inanlıları onların egemenliğinden özgür kılmıştı. Mesih dışında daha üstün anlayış yoktur: Bilgelğin ve bilginin tüm hazineleri O'nda saklıdır (Kol.2:3).

Anahtar Ayet

Tanrılığın bütün doluluğu bedence Mesih'te bulunuyor (Kol.2:9).

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	1:1-14
Mesih'in ve kilisenin yüceliği	1:15-29
Sahte öğretiye karşı	2:1-23
Mesih'te yeni yaşam	3:1-4:6
Mektubun sonu	4:7-18

Özellikle dikkat ediniz

☞ Mesih:

- Biz O'nun egemenliği altındayız ve karanlık güçlerinin yetkisinden özgür kıldık: Koloseliler 1:13-14; 2:20.
- O'nun aracılığıyla kurtuluşa, yani suçlarımızın bağışlanmasına sahibiz: Koloseliler 1:14.
- görünmeyen Tanrı'nın görünür kişiliğidir: Koloseliler 1:15.
- Görünen ve görünmeyen her şey O'nun aracılığıyla yaratılmıştır ve son hedefini O'nda bulur: Koloseliler 1:16-17.
- kilisenin başıdır: Koloseliler 1:18; 2:19.
- Ölüler arasından ilk doğan, yeni yaşama ilk ulaşandır: Koloseliler 1:18.
- Tanrı'nın tüm doluluğu O'nda konut kurmuştur ve bize bundan pay vermektedir: Koloseliler 1:19,27; 2:9-10; 3:4.
- Çarmıhta akan kanı aracılığıyla esenlik sağladı ve barışmayı olanaklı kıldı: Koloseliler 1:20-23.
- Tanrı önünde yetkin olmanın tek yolu O'dur: Koloseliler 1:28.
- tanrısal gizdir ve bilginin ve bilgeliğin tüm hazineleri O'nda saklıdır: Koloseliler 2:2-3.
- varlığımızı aldığımız Rab'dir: Koloseliler 2:6.
- Her yönetimin ve hükümlerinin başı O'dur, onlar üzerine zafer kazanandır: Koloseliler 2:10,15.
- Bizler vaftizde O'nunla birlikte gömüldük ve dirildik: Koloseliler 2:11-13.
- Günahlarımız nedeniyle bizi suçlu çıkaran borç senedini çarmıha çakarak ortadan kaldırdı: Koloseliler 2:14.
- Tanrı O'na sağındaki şeref yerini verdi: Koloseliler 3:1.

☞ Yeryüzündekileri değil, **göksel olanları düşünmemiz konusundaki çağrı**: Koloseliler 3:1-4.

☞ **Eski insanı üzerimizden çıkarıp yeni insanı giyinmek** ve bunun neticesindeki yaşamı yaşamak: Koloseliler 3:5-17.

- Hristiyan topluluğun dışında olanlara karşı nazik bir şekilde **iman konusunda bilgi vermek** ve herkese uygun yanıtı **vermek** konusundaki çağrı: Koloseliler 4:5-6.

Selanikliler'e I. Mektup

Roma eyaletindeki Makedonya'nın başkenti olan Selanik'teki kilise, Pavlus tarafından Silas'la yaptığı ikinci müjdeleme yolculuğu sırasında kuruldu. Pavlus ve Silas kenti gece kaçarcasına terk etmeliydiler, çünkü Yahudiler halkı onlara karşı ayaklandırmışlar ve onları kentin yetkililerine şikayet etmişlerdi (Elç.17:1-15). Yeni kurulan kilise, kurucularının oradan ayrılmasının ardından kendi halkı tarafından devam eden düşmanlıklara ve baskılara maruz kaldı. Pavlus kilise için kaygılandığından, topluluğu baskılar karşısında cesaretlendirmek ve düşmanlıklara rağmen kilisenin imanlarına sınıksız sarılıp sarılmadıklarını kendisine rapor etmesi için Timoteos'u Selanik'e gönderdi. Timoteos Selanik'ten iyi haberleri ve muhtemelen bununla bağlantılı olarak da genç topluluğun bazı sorularını geri getirdi. Pavlus bunun üzerine Selanikliler'e 1. Mektup'u yazdı. Mektupta kilisenin sağlık, sarsılmaz imanı hakkındaki sevincini dile getiriyor ve onlara yaşadıkları düşmanlıkların Tanrı tasarısına ait olduğunu açıklıyor. Baskı altındaki inanlılar olarak, Eski Antlaşma peygamberleriyle, Pavlus'la ve her şeyden önce İsa'nın kendisiyle aynı sırada bulunuyorlar (1Se.2:13-3:11).

Timoteos'un Pavlus'a ilettiği kilisenin sorularından biri, anlaşıldığına göre bu arada ölen kilise üyelerine ilişkin olmalı, ki bu nedenle Mesih'in ikinci gelişi ve ölümlerin dirilişi konuları Selanikliler'e 1. Mektup'ta önemli rol oynamaktadır (1Se.4:13-5:11).

Pavlus bu mektubu İ.S. yaklaşık 50 yılında, muhtemelen Korint kentinden yazdı (krşl. Elç.18:5).

Anahtar Ayet

Esenlik kaynağı olan Tanrı'nın kendisi sizi tümüyle kutsal kılsın. Ruhunuz, canınız ve bedeniniz Rabbiniz İsa Mesih'in gelişinde eksiksiz ve kusursuz olmak üzere korunsun. Sizi çağıran Tanrı güvenilirdir; bunu yapacaktır (1Se.5:23-24).

Kuruluş Düzeni

Mektuba giriş	1:1
Kilise için teşekkür	1:2-10
Selanik'teki hizmeti sırasında Pavlus'un tutumu	2:1-12
Kilisenin baskılardaki sarsılmazlığı	2:13-3:13

Kutsal yaşam sürme konusundaki uyarı	4:1-12
Mesih'in ikinci gelişine ilişkin	4:13-5:11
Diğer uyarılar	5:12-22
Mektubun sonu	5:23-28

Özellikle dikkat ediniz

- Pavlus'un genç kiliseye **övgüsü**: 1.Selanikliler 1:2-10; 3:6-10; 4:9-10.
- Kendine hizmet edenlerin **yüreklerini sınavan Tanrı**: 1.Selanikliler 2:4.
- Pavlus ve Silas'ın **sevgi ve alçakgönüllülükle** Selanikliler'e Müjde'yi ulaştırmaları (bir anne gibi) ve yaşamlarını onlarla paylaşmaları: 1.Selanikliler 2:7-8.
- Tanrı'ya yaraşan yaşamı sürdürmeleri konusunda **teşvik ve uyarı** (bir baba gibi): 1.Selanikliler 2:11-12.
- **Tanrı sözünün etkinliği**: 1.Selanikliler 2:13.
- **Kutsal yaşam yaşama konusunda uyarı** ve bununla bağlantılı ikaz: 1.Selanikliler 4:1-8.
- **Düzenli yaşam sürme konusunda uyarı** ve kendi geçimlerini sağlamak için çalışmaya hazır olmaları: 1.Selanikliler 4:11-12; 5:14.
- **Mesih'in ikinci gelişine** ilişkin öğretisi:
  - Tanrı'nın yargısından bizi kurtaracak olan ölümden dirilmiş Olan'ı gökten bekleyiş: 1.Selanikliler 1:10.
  - Pavlus yargı günü kurduğu kilise hakkında övünç duymak istiyor: 1.Selanikliler 2:19-20.
  - İkinci geliş gününe dek Tanrı'nın kilise üyelerine sağladığı ruhsal büyüme ve gelişme: 1.Selanikliler 3:12-13.
  - Mesih'in ikinci gelişinde yaşayan inanlılarla ölenlerin birleşmeleri: 1.Selanikliler 4:13-18.
  - Mesih'in ikinci geliş ölümlerinde tutularak yaşanan ışıktaki yaşam: 1.Selanikliler 5:1-11.
  - Pavlus kiliseyi dalgalandırmalara çekmek istemiyor, tersine onları teşvik ve teselli ediyor; aynısını kendi aralarında da yapmalılar: 1.Selanikliler 4:13,18; 5:11.
- **Kilisede hizmet verenlere** saygı gösterilmesi isteği: 1.Selanikliler 5:12.f
- **Ruh'u işleyişini söndürmeme**, ama peygamberlik sözlerini eksiksiz sınama ve sadece iyi olana tutunma konusunda ikaz: 1.Selanikliler 5:19-22.

Selanikliler'e 2. Mektup

Pavlus bu mektubu muhtemelen Selanikliler'e 1. Mektup'tan kısa süre sonra yazdı (krşl. Selanikliler'e 1. Mektup'a ilişkin açıklamalarla). İlk mektubunda değindiği bir sorun şiddetlenmiş görünüyor ve elçi bunun üzerine yeniden tepki gösteriyor: Bazı kilise üyeleri günlük görevlerini tümenden savsaklıyor: Geçimleri için çalışmayı bırakmışlar ve işe yaramaz halde boş geziyorlar (2Se.3:6-16; krşl. 1Se.4:11-12; 5:14). Belki de bu tutum Selanikliler'e 1. Mektup'un yanlış anlaşılmasından kaynaklanmış olabilir: Kilisede bu esnada Mesih'in ikinci gelişinin çok yakında olduğu düşünülüyordu. Mesih yarın gelecekse neden ve niçin çalışılmıyordu? Bu duruma karşı Pavlus Selanikliler'e 2. Mektup'ta dünyanın sonundan önce daha neler olması gerektiğini vurguluyor, yani Rab'bin günü çok kısa bir zamanda gelmeyebilir (2Se.2:1-12; krşl. 1Se.5:1-11).

Anahtar Ayet

Rab'bin gününün geldiğini ileri süren herhangi bir ruh, bir söz ya da bizden gelmiş gibi gösterilen bir mektup hemen aklınızı karıştırmayın, sizi telaşlandırmayın (2Se.2:2).

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	1:1-2
Mesih yargı için geliyor	1:3-12
Mesih Karşıtının (Deccal'ın) ortaya çıkışı	2:1-12
Sarsılmama konusunda uyarı	2:13-3:5
Çalışmak konusunda uyarı	3:6-15
Mektubun sonu	3:16-18

Özellikle dikkat ediniz

➤ **Son yargıya** ilişkin öğretisi: 2.Selanikliler 1:3-12:

- Baskılar kilisenin bakışlarını son yargıya ve Tanrı'nın yeni dünyasına çevirmelidir.
- zaman şimdi kilisenin acılarına acı katan baskılar çekecek, ama kilise tüm acılardan kurtarılacaktır.
- Bu nedenle Mesih'in ikinci gelişi günü, karşılık bulma günüdür: İsa'nın Müjdesi'ni itaatle kabul etmeyenler üzerine ceza olarak sonsuz yıkım gelecektir.
- Aynı zamanda Mesih Müjde'ye iman edenlerce onurlandırılacak ve coşkuyla karşılanılacaktır.

- Pavlus, Tanrı'nın Selanikliler'i bu çağrıya yaraşır kılması için dua ediyor.
- **“Yasa tanımaz adam”** Mesih düşmanına (Mesih karşıtı, Deccal) ilişkin öğreti: 2.Selanikliler 2:1-12 (krşl. Va.13; 19:11-20:10):
  - Rab'bin günü henüz gelmedi; daha önce sıralanan şu olayların gerçekleşmesi gereklidir:
  - Tanrı düşmanı, Mesih'in ikinci gelişinden önce ortaya çıkmalı ve insanları Tanrı'dan uzaklaştırmalıdır.
  - Tanrı'ya isyan etme gücü şimdi de işlerlikte olsa da, henüz saklıdır; birisi ya da bir şey onu tutmaktadır (en olası yorum: Tanrı'nın kendisi).
  - Belirlenen zamanda Tanrı düşmanı açıkça ortaya çıkacak ve Tanrı olduğunu savlayacaktır.
  - Ortaya çıkışı Şeytan'ın gücüyle olacak, Tanrı gerçeğine inanmayanları kandırmak amacıyla onun aracılığıyla mucizeler gerçekleştirecektir.
  - Mesih'in ikinci gelişinde Deccal yok edilecektir: Mesih onu ağzının soluğuyla öldürecektir.
- Çağrısında sarsılmaz durumda kalmak için **kilise** Pavlus'un ve hizmet arkadaşlarının kendilerine öğrettiklerini uygulamalıdır: 2.Selanikliler 2:13-17.
- Kiliseyi pekiştirip onu kötülükten koruyacak **Tanrı sadakatinin vaadi**: 2.Selanikliler 3:3
- Pavlus'un kendi yaşamıyla altını çizebildiği, **çalışma ve düzenli yaşam sürdürme şartı**: 2.Selanikliler 3:6-15.

Pastoral (Kilise çobanlarına özgü) Mektuplar

Timoteos'a 1. Mektup, Timoteos'a 2. Mektup ve Titus'a Mektup Pastoral Mektuplar (kilise çobanlarına özgü mektuplar) olarak adlandırılırlar. Pavlus bu mektuplarda kiliseye “Çoban” (Latince: Pastor) atanan iki yakın hizmet arkadaşına, hizmetleri ve kilisenin yaşamına ilişkin buyruklar vermektedir.

Pavlus bu mektupları gözlerini yaşama kapamadan kısa süre önce yazdı. Pavlus'un önceden yaptığı ve Elçilerin İşleri'nde yazılı müjdeleme yolculuklarındaki olaylarla Pastoral Mektuplar'da verilen bilgileri uyuma getirmek mümkün değildir. Bu nedenle, Pavlus'un Elçilerin İşleri'nde yazılı Roma tutukluluğundan sonra yeniden serbest bırakıldığını ve başka ha-

ber gezileri yapmış olduğu varsayılabilir. Daha sonra Roma'da tekrar tutuklanmış ve aktarılan eski bilgilere göre bu idamıyla sonuçlanmıştı. Bu kurama göre Pastoral Mektuplar 62 ile 67 yılları arasında kaleme alınmıştır. Timoteos'a 2. Mektup'un yazılışı sırasında Pavlus cezaevinde-dir ve kısa süre sonra gerçekleşecek idamını beklemektedir (2Ti.4:6-8). Pavlus Pastoral Mektuplar'da evden eve dolaşan ve Mesih inanlılarını Me-sih'ten uzaklaştıran sahte Yahudi öğretmenlere (Tit.1:10) karşı durma konusunda buyruklar vermektedir (1Ti.5:13-14; 2Ti.3:6-7; Tit.1:11). Üstün bilgiye (1Ti.6:20) sahip olduklarını ve dirilişin gerçekleştiğini bile (2Ti.2:18) savlıyorlardı. Dünyadan elini eteğini çekmeyi (derviş yaşamını) öğretiyorlardı: Evlen-mek, bedeni eziyet çektirerek ona hakim olmak ve yiyeceklere ilişkin kurallar gibi ... (1Ti.4:3,8). "Bilgi"lerinin bir ağırlık noktası, EA'nın soyağaçlarına dayandırdıkları kurgulardı (1Ti.1:4; 4:7; 2Ti.4:4; Tit.1:14; 3:9). Yasa üzerindeki tartışmalar da rol oynuyordu (Tit.3:9; 1Ti.1:7). Sahte öğretmenler öğretilerinin karşılığında kendi ceplerini doldurmaya umut ediyordu (1Ti.6:3-10; Tit.1:11). Pavlus Timoteos ve Titus'a bu sahte öğretiden uzak kalmayı ve bu öğretinin savunucularıyla tartışmalara ve münakaşalara girmemelerini öğüt-lüyor. Bunun yerine açıklıkla ve cesaretle gerçek haberi vaaz etmeliler (Ör-nek: 2Ti.2:14-26).

Timoteos'a I. Mektup

Pavlus Efes kilisesinde bıraktığı hizmet arkadaşı Timoteos'a yazıyor (1Ti.1:3). Umudu Timoteos'u kısa zaman içinde ziyaret edebilmektir. Bu ziyaret bir süre daha gecikebileceğinden, diri Tanrı'nın kilisesinde nasıl davranılması gerektiği konusunda Timoteos'a talimatlar veriyor (1Ti.3:14-15). (bkz. Pastoral Mektuplar giriş yazısı).

Anahtar Ayet

Kendine ve öğretene dikkat et, bu yolda yürümeye devam et. Çünkü bunu yap-makla hem kendini hem de seni dinleyenleri kurtaracaksın (1Ti.4:16).

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	1:1,2
Timoteos'a verilen görev	1:3-20
Kilise yaşamına ilişkin sorular	2:1-3:16
Sahte öğretiler konusunda uyarı;	

Timoteos'a buyruklar ve ikaz

4:1-6:21

Özellikle dikkat ediniz

- **Kiliseye verilen her dersin amacı:** pak yürek, temiz vicdan, içten imandan kaynaklanan sevgi: 1.Timoteos 1:5.
- Günahlıları kurtarmak için dünyaya gelen **İsa Mesih** - Pavlus'un bu konuda en iyi örnek oluşu: 1.Timoteos 1:12-17.
- **Duanın önemi:** Kilisenin tüm insanlar için, böylelikle kilise Tanrı önünde huzur dolu ve dürüst bir yaşam sürdürebilsin diye özellikle başta bulunan yöneticiler için dua etmesi Tanrı dileğidir: 1.Timoteos 2:1-3.
- **Tüm insanların kurtuluş** gerçeği bilme aşamasına gelmesini isteyen Tanrı: 1.Timoteos 2:4.
- İmanın merkezi içeriğini özetleyen **tanıklıklar:**
  - 1.Timoteos 2:5-6.
  - 1.Timoteos 3:16.
  - 1.Timoteos 6:15-16.
- 1.Timoteos 2:11-15'teki **kadınlara ilişkin buyruklar:** Bu buyruklar ardında sahte öğretiyeye karşı tutum yatıyor olmalı: bu öğretiyevliliği yasaklıyordu (1Ti.4:13) ve kadınlarca evden eve taşınıyordu (1Ti.5:13-15; 2Ti.3:6-7; krşl. 1Ko.14:33-35 açıklamasıyla).
- **Gözetmenlerin** (Piskoposlar) (kilise önderleri, Timoteos'a 1. Mektup 3:1-7) ve **kilise görevlilerinin** (Diyakon) sahip olması gereken **niteliklere ilişkin talep** (1.Timoteos 3:8-13).
- Şükranla faydalanıp tadını çıkarabileceğimiz **Tanrı'nın yaratılışı:** 1.Timoteos 4:4-5.
- Şimdiki ve gelecekteki yaşam için **itaatin bereketi:** 1.Timoteos 4:8.
- **Timoteos'un** kilise için **örneklik işlevi:** 1.Timoteos 4:12-16.
- **Kutsal Yazılardan okumak, öğüt vermek ve öğretmek konusundaki çağrı:** 1.Timoteos 4:13.
- **Ailemize karşı sorumluluk:** 1.Timoteos 5:4,9.
- **İşçinin ücret hakkı:** 1.Timoteos 5:17-18.
- Sürekli ortaya çıkan **mide sorunu** konusunda Pavlus'un Timoteos'a öğütü: 1.Timoteos 5:23: Pavlus Timoteos'un yaşamında ne onun iyileşmesini engelleyen gizli bir günah arıyor, ne hâlâ hasta olduğu için onu az iman etmekle suçluyor, ne de şifa bulmak için daha çok dua etmesini buyuruyor. Tam aksine, sorununa basit bir çare gösteriyor.
- **Yanlış kazanma hırsı** konusunda uyarı (burada, sahte öğretmenler örneğinde gösteriliyor): 1.Timoteos 6:6-10.

- **Zenginlik** konusunda **doğru tutum**: 1.Timoteos 6:17-19.
- **Timoteos'a kişisel sesleniş**: 1.Timoteos 6:11-16.

Timoteos'a 2. Mektup

Bu mektup, Elçi Pavlus'un bize olan vasiyetnamesi gibidir. Bu mektubu Roma'dan (2Ti.1:8, 16-17) cezaevinden, o sırada daha Efes'te bulunan hizmet arkadaşı Timoteos'a (krşl. 2Ti.1:16,18 ile 4:19) yazıyor. Timoteos en kısa zamanda, o an yanında refakatçı olarak yalnız Luka bulunan (2Ti.4:9-13,21) Pavlus'un yanına gelmelidir. Pavlus bu tutukluluğu sırasında mahkeme önünde ilk savunmasını yaptığında herkes onu terk etmişti (2Ti.4:16). Pavlus başkentteki davasının "bütün uluslara" Müjde'yi ilan edebilmesi için fırsat olacağı beklentisinde ve hizmetini bu yolla tamamlama isteminde (2Ti.4:17). Amacına ulaştığını biliyor ve şehit olarak öleceğini hesap ediyor: *Çünkü kanım adak şarabı gibi dökülmek üzere. Benim için ayrılma zamanı geldi. Yüce mücadeleyi sürdürdüm, yarışı bitirdim, imanı korudum* (2Ti. 4:6-7). (bkz. Pastoral Mektuplar giriş yazısı).

Anahtar Ayet

Bunun için Rabbimiz'e tanıklık etmekten de O'nun uğruna tutuklu bulunan ben-den utanma. Tanrı'nın gücüyle Müjde uğruna benimle birlikte sıkıntıya göğüs ger (2Ti.1:8).

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	1:1,2
Sadık olma ve sıkıntılara göğüs germe konusunda uyarı	1:3-2:13
Sahte öğretmenlere karşı durma konusunda uyarı	2:14-3:9
Elçinin örnekliği ve vasiyeti	3:10-4:8
Mektubun sonu	4:9-22

Özellikle dikkat ediniz

- Tanrı'nın bize verdiği **güç, sevgi ve özdenetim ruhu**: 2.Timoteos 1:7.
- İmanın merkezi içeriğini özetleyen **tanıklıklar**: 2.Timoteos 1:9-10 ve 2.Timoteos 2:11-13.
- **Ruhsal çoğaltma** ilkesi: 2.Timoteos 2:2.
- **Ruhsal hizmet konusunda üç resimleme** ve bununla bağlantılı üç ifade: asker, sporcu, çiftçi: 2.Timoteos 2:3-7.
- Pavlus'un seçilmişler uğruna göğüslediği **acı**: 2.Timoteos 2:9-10.
- Timoteos'un **sahte öğretmenlere karşı geleceği** yol ve yöntem: 2.Timoteos 2:14-26.

- Dünyada **içinde yaşadığı zamanı son günler olarak nitelemesi** ve sahte öğretmenlerin tanıtımı: 2.Timoteos 3:1-9.
- **Kutsal Yazılar'ın esinleme olduğu** öğretisi: 2.Timoteos 3:15-17:
  - Kutsal Yazılar Tanrı tarafından verildi, öyleyse “esinlendi”.
  - Kutsal Yazılar değil, İsa Mesih'e iman kurtarıyor, ama Kutsal Yazılar İsa aracılığıyla olan bu kurtuluşa giden yolu gösteriyor.
  - Bu nedenle Kutsal Yazılar imanda öğretmek, yanlış yolda olanları çürütmek ve doğru yola iletmek ve Tanrı'ya yaraşan bir yaşama eğitmek konusunda yararlıdır.
  - *Bunlar sayesinde Tanrı adamı her iyi iş için donatılmış olarak yetkin olur (2Ti.3:17).*
- **Pavlus'un vasiyeti:** İsa Mesih'in Müjdesi'ne sadık, yılmadan, tüm adanmayla ve bununla bağlantıda olan acıları da vaaz etmesi konusunda Pavlus'un Timoteos'a etkili son seslenişi: 2.Timoteos 4:1-5.
- **Yaşam hedefine** ulaşmış olan Pavlus: 2.Timoteos 4:6-8.

Titus'a Mektup

Pavlus Titus'u oradaki kiliselere ihtiyarlar ataması ve kendisinin başlattığı kilise oluşturulması çabalarını sonuçlaması için Girit'te bıraktı (Tit.1:5). Pavlus'un diğer iki hizmet arkadaşı Girit'e ulaşır ulaşmaz, Titus Korint'in yaklaşık 250 km kuzey batısındaki bir liman kenti olan Nikopolis'te Pavlus'la buluşmalıdır (bkz. Pastoral Mektuplar giriş yazısı).

Anahtar Ayet

İyi olanı yaparak her konuda onlara örnek ol. Öğretisinde dürüst ve ağırbaşlı ol, kimsenin kinayamayacağı doğru sözler söyle. Öyle ki bize karşı gelen, hakkımızda söyleyecek kötü bir söz bulamayıp utansın (Tit.2:7-8).

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	1:1-4
Titus'un Girit'teki görevi	1:5-16
Kilisedeki düzene ilişkin buyruklar	2:1-3:11
Mektubun sonu	3:12-15

Özellikle dikkat ediniz

- Pavlus'un hizmetinin içeriğini özlü olarak dile getirdiği **başlangıç selamı:** Titus 1:1-3
- **İhtiyarlar atanması** konusundaki buyruklar: Titus 1:5-9.

- Pavlus'un peygamber olarak nitelediği (en azından bu noktada) ve sözlerinin doğru olduğunu ifade ettiği, **Knossos kentinden Giritli ozan Epimenides'den** (yaklaşık İ.Ö. 600) **alıntı**: Titus 1:12. Pavlus da Atina'daki konuşmasında Epimenides'ten sözler kullanıyor. Pavlus'un Elç. 17:28 kullandığı alıntı sözleri "O'nda yaşıyor ve hareket ediyoruz. O'nda varız." Epimenides'in aynı şiirinde ("Cretica") yer alıyor.
- **Tanrı'yı tanıdığını savlayan**, ama tutumlarıyla O'nu yadsıyan **sahte öğretmenler**: Titus 1:16 (krşl. Pastoral Mektuplar giriş yazısı).
- **Kadınlara, erkeklere ve kölelere buyruklar**: Titus 2:1-10.
- **Tanrı lütfu**, Titus 2:11-14:
  - Tüm insanları kurtarmak istiyor.
  - Mesih'in ikinci gelişini beklerken bizi itaatte eğitiyor
  - Mesih bizi her suçtan kurtarmak, kendisine özel olarak ait, arıtılmış, iyilik etmekte gayretli bir halk yapmak üzere canını bizim uğrumuza verdi.
- **Titus'un** bu lütf haberini tam yetkiyle vaaz etme **görevi**. Bu görevde öğretiyor, azarlıyor ve uyarıyor: Titus 2:15.
- Yöneticilere ve **yönetime** tabi olmak uyarısı: Titus 3:1 (krşl. Rom.13:1-7; Elç.5:29).
- Eski yaşamla Mesih'te kurtuluşun **karşılaştırılması**: Titus 3:3-7.
- **Vaftiz**: "yeniden doğuş yıkamasıyla ve ... Kutsal Ruh'un yenilemesiyle": Titus 3:5; krşl. Romalılar 6:1-14; Galatyalılar 3:27; Koloseliler 2:12-13; 1.Petrus 3:21.
- Tanrı'nın üzerimize bollukla döktüğü **Kutsal Ruh**: Titus 3:4-7.
- **İyilik yapmanın** önemi:
  - Tanrı bizi bu amaç için kurtardı: Titus 2:14.
  - Tüm insanlar için yararlı: Titus 3:8.
  - Aksi takdirde yaşamımız ürün getirmez: Titus 3:14.
- Kilisenin ve üyelerinin sahip olması gereken **iyi tanıklık**: Titus 1:6-7; 2:5,10.

Filimon'a Mektup

Filimon Pavlus'un kendisini imana getirdiği (Flm.19) ve evinde bir kilisenin toplandığı (Flm.2) dostlarından biridir. Onisimos efendisinden kaçan, Filimon'un kölelerinden biridir –o dönemde çok ağır bir suçtu– ve muhtemelen efendisinden çalmıştı da (krşl. Flm.18-19)! Evden kaçan Onisimos o sıralarda muhtemelen Roma'da ev hapsinde olan Pavlus'la tanıştı (yaklaşık İ.S. 60-62; krşl. Elç.28:30) ve böylece Mesih'e iman etti (Flm.9-10). Görüldüğü üzere, imanı aracılığıyla kaçmaya devam edemeyeceğini ve efen-

disine geri dönmesi gerektiğini anladı. Pavlus Onisimos'u yazdığı mektupla geri gönderdi – elimizdeki Filimon'a Mektup bu mektuptur. Filimon da orada oturuyordu ve Kolose kilisesine Koloseliler'e Mektup'u da muhtemelen aynı zamanda beraberinde getirdi (krşl. Kol.4:9 ve Flm.2 ile Kol.4:17). Pavlus tez zamanda serbest bırakılmayı ve ardından Filimon'u ziyaret etmeyi umut ediyordu (Flm.22).

Anahtar Ayet

Onu artık köle değil, köleden üstün, sevgili kardeş olarak geri alacaksın... (Flm.16a)

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	Ayet 1-3
Filimon'un sevgisi ve imanı için teşekkür	Ayet 4-7
Onisimos'a ilişkin rica	Ayet 8-21
Mektubun sonu	Ayet 22-25

Özellikle dikkat ediniz

- Filimon'un sevgisi ve imanına ilişkin övgü: Filimon 4-7.
- Pavlus özel olarak elçilik yetkisine başvurmuyor, tersine **Filimon'un anlayışını ve sevgisini umut ediyor** ve buna rağmen tüm kişisel ağırlığını Onisimos için ortaya koyuyor: Filimon 8-9, 14.
- Onisimos'u cezalandırmadan, imanda kardeş olarak ve yürekten kabul etmesi konusunda **Pavlus'un Filimon'dan** etkin **ricası** (Flm.15-17) ve bundan daha çoğunu yapması dileği – muhtemelen Onisimos'u özgür etmesi konusunda bir çağrı: Filimon 21.
- **Onisimos'a övgü:**
  - Onisimos'la ne denli bağlı olduğu: Filimon 10,12.
  - Onisimos'un ona ne kadar yararlılık gösterdiği: Filimon 11,13.
- **Pavlus'un Onisimos için kişisel kefaleti:**
  - Pavlus onun kaçışıyla getirdiği zararı kendisi karşılamak istiyor: Filimon 18-19.
  - Pavlus Filimon'un kendisine borçlu olduğunu anımsatıyor (çünkü Filimon Pavlus aracılığıyla iman etmişti): Filimon 19.
  - Filimon 19. ayetten itibaren kendi eliyle kaleme alınan satırlar.
  - Filimon'un Pavlus'a bir sevinç yaratması konusundaki rica: Filimon 20.
- Bu mektup eline geçtikten sonra aslında Onisimos'u geri kabul edip, onu cezalandırmaktan vazgeçmek ve imanda kardeş olarak özgür bırakmaktan başka bir şey yapamayacak durumda olan **Filimon**.

İbraniler'e Mektup

İbraniler'e Mektup imzasız (anonim) olarak yazılmış bulunuyor. Yazar mektubun hiçbir yerinde kendisini tanıtmıyor; bir mektubun taşınması gereken, kendine özgü karakteristik özellikler tümünden eksik. Bu nedenle yazarı bugüne dek bilinmiyor.

Mektup Yahudilikten gelenlerin oluşturduğu Mesih inanlıları topluluğuna yönelik yazılmış. Başlangıçtaki İsa'ya olan coşkunu (İbr.6:10; 10:32-35) imanları bu arada oldukça uyumuş durum sergiliyor (İbr.5:11-14). Hatta içinde buldukları iman yorgunluğu nedeniyle, Yahudilik'e geri dönme tehlikesi içindeler.

Buna bir yandan muhtemelen eski Yahudi inançdaşları da katkıda bulunuyor. Öte yandansa, Yahudilik "sağlam" ve göze çarpan dinsel düzenlemeleriyle, örneğin muhteşem tapınakla, kaftanlara bürünmüş kâhinleriyle, getirilen kurban sunularıyla hâlâ çekici görüntü sergiliyor. Çünkü bu türden düzenlemeleri genç Hristiyan kilisesi sergilemiyordu.

Bu nedenle, yazar okuyucularına şimdi Eski Antlaşma (Yahudilik) ile Yeni Antlaşma (Hristiyanlık) arasındaki farkı açıklıyor. Eski Antlaşma'nın birçok dinsel düzenlemelerini, örneğin başkâhin ve kurbanları ele alıyor ve bunların şimdi eskimiş (İbr.8:13) olan bir düzene ait olduklarını ve bunların tek amacının Mesih'e işaretten ibaret olduğunu sergiliyor.

Yazar yazısında okuyucuların tekrar bu eskimiş Antlaşma'ya geri dönmeleri için sürekli olarak Mesih'i öne çıkaran öğreti ile bu Mesih'e yaşam boyu sadık kalma uyarıları arasında gidip geliyor. Okuyucuların bir zamanlar Mesih için karar vermiş olmaları yeterli değil. Bundan da fazlası, yaşamlarının sonuna dek gitmeleri gereken, sonsuz kurtuluşla sonuçlanacak amaca giden bir yol içine girdiler (Örnek: İbr.3:14; 6:11-12).

Yazar mektubu yazdığı günlerde tapınağı kâhinleriyle ve kurban sunma hizmetiyle hâlâ mevcut olarak gördüğüne göre (krşl. İbr.9:25; 10:1-3), İbraniler'e Mektup tapınağın İ.S. 70'te Romalılar tarafından yıkılmasından önce yazılmış olmalıdır.

Anahtar Ayet

Tanrı Oğlu İsa gökleri aşan büyük başkâhinimiz olduğu için açıkça benimsediğimiz inanca sınıksız sarıldım (İbr.4:14).

Kuruluş düzeni

Tanrı'nın kendi Oğlu'nda olan vahyi
Gerçek başkâhin İsa Mesih
İman yolunda yürüyen Tanrı halkı
Mektubun sonu

1:1-4:13
4:14-10:18
10:19-13:17
13:18-25

Özellikle dikkat ediniz

- İbraniler'e Mektup'ta baş rol oynayan Tanrı'nın konuşması:
  - Mektubun başlangıcı: İbraniler 1:1-2: Tanrı eski zamanlarda peygamberler aracılığıyla birçok kez çeşitli yollardan konuştu; şimdi son çağda Oğlu aracılığıyla konuştu.
  - Eski Antlaşma'dan yapılan birçok alıntılar doğrudan Tanrı'nın konuşması olarak kabul ediliyor, örnek: İbraniler 1:5-14.
  - Tanrı sözü diri, etkin ve en keskin kılıçtan daha keskindir: İbraniler 4:12-13.
  - İnsanın Tanrı'nın konuşması karşısında vereceği doğru yanıt iman tanıklığına sarılmaktır: İbraniler 4:14.
- **İsa'nın üstün yüceliği** ve Tanrı'nın O'nda olan vahyi: İbraniler 1:1-4.
- **İsa'nın Tanrı'lığı**: O Tanrı tarafından "Tanrı" ve "Rab" olarak adlandırılıyor: İbraniler 1:8-10.
- İsa'nın **meleklerle üstünlüğü**: İbraniler 1:5-14.
- İsa'nın **Musa'ya üstünlüğü**: İbraniler 3:1-6.
- Şimdi her zaman ve her yerde göremediğimiz **İsa'nın egemenliği**: İbraniler 2:8.
- Kurtarıcı olarak **insanlara eşit olması** gereken İsa: İbraniler 2:5-18.
- **Tanrı'nın huzurunu** (Tanrı'nın yeni dünyasındaki sonsuzluğa ilişkin bir betim) imansızlık, itaatsizlik ve imanı terkle kaçırmamak konusundaki uyarı: İbraniler 3:7 – 4:13 (özellikle 3:12-14; 4:11).
- Tam güvence verilen **umuda sarılmak** konusundaki teşvik: İbraniler 6:11-20.
- **İsa başkâhinimiz olarak**:
  - Başkâhinin görevleri: Günahlarına karşı kurban sunarak insanları Tanrı önünde temsil eder: İbraniler 5:1.
  - Zayıflıklarımıza yakınlık duyan başkâhinimiz İsa (İbr.2:17-18; 4:14-5:10). Bizim gibi denendi ve çektiği acılarla söz dinlemeyi öğrendi. Denenmelerde yenilgiye düşmedi, yani hiç günah işlemedi. Bu nedenle denenmelere dayanmakta bize yardım edebilir.
  - İsa sonsuzluklar boyu başkâhindir: Kendisi sonsuz olduğundan Eski Antlaşma başkâhini gibi ölmeyecektir: İbraniler 7:1-3, 16, 23-24.
  - Tanrı bir ant içtiğinden İsa başkâhindir, yani Tanrı'nın geri döndürülmeyecek vaadi üzerine: İbraniler 7:20-22.
  - İsa göksel olanın simgesi olan yersel tapınakta değil, göksel tapınakta başkâhindir: İbraniler 8:1-6; Böl.9.
  - Hayvan sunuları yerine kendi canını kurban olarak sunmuştur: İbraniler 9:11-14.

- günahsızdı ve Eski Antlaşma'nın başkâhinleri gibi kendi günahları için kurban sunması gerekmiyor: İbraniler 7:26-28.
- O'nun kurban olması *tüm günahların affedilmesi için sonsuza dek yeterlidir*: İbraniler 10:1-18.
- İsa'nın Tanrı'ya ulaşmak için açtığı yolda umutla dolu ve sürekli zorluklara da katlanan **iman üzerine yapılan vurgu**: İbraniler 6:11-12; 10:22-23, 36-39; 11; 12:1-3.
- **İman yolunun hedefi**: Tanrı'nın yeni dünyası, sonsuzluk – çeşitli be-timlemelerle açıklanıyor:
  - Henüz belirmemiş olan huzur: İbraniler 3:7-4:13.
  - Göksel vatan: İbraniler 11:14-16.
  - Yeni bir yer: İbraniler 12:26-28.
  - Gelecek, göksel kent Yeruşalim: İbraniler 11:10; 12:22; 13:14.
- **İmandan ayrılmaya ilişkin kesin uyarılar** ve bunun neticesi, her şey-den önce geri dönülmezlik: İbraniler 6:4-8; 10:26-31; 12:16-17. Bu ke-simler imandan bilinçli olarak dönmek kapsamında bir uyarı olarak anlaşılmalıdır ve genel, günahlı tutumu ele almıyor. Bu ayetler aynı zamanda imandan ayrılan kişi için geri dönülemeyecek noktayı saptayan bir sözleşmenin maddeleri olarak da anlaşılmalıdır. Bundan öte, bu adımı atmak konusunda uyarmak ve daha başlangıçta durdurmak (iman yorgunluğundakileri) istiyor. Geri dönüşün olduğu her yerde, görüleceği gibi bu sınır henüz aşılmamıştır.
- **Eski Antlaşma**:
  - Eski Antlaşma günahların kusursuz bağışlanmasını sağlayamadığından yetersizdir: İbraniler 8:7; 9:9-10; 10:1-4, 11.
  - Eski Antlaşma eskimiş ve zamanı geçmiştir: İbraniler 8:13; 10:9,18.
  - Sadece Mesih'in sunusu gerçekten ve tümünden günahlardan arıtır: İbraniler 9:12; 10:10-18.
  - Eski Antlaşma günahlara gerçek aflığı sağlayamamış olsa da, EA inanlıları kurtulmuştur. İsa'nın ölümü onları da günahlarından kurtarmıştır (İbr.9:15), çünkü imanları gizemli bir şekilde daha o zaman Mesih'e yönelmişti (İbr.11:26). Yeni Antlaşma inanlılarıyla birlikte yetkinliğe erişecekler, yani Tanrı'nın yeni dünyasına gireceklerdir (İbr.11:39-40).
  - Şimdi, Yeni Antlaşma döneminde, hâlâ Eski Antlaşma'ya sarılan ve kurbanlardan kurtuluş bekleyen kişi, kendisini İsa'nın kurbanından soyutlar. Şimdi geçerli olan, ya o ya da budur: İbraniler'e Mektup 13:10.
- Yeni Antlaşma'daki **çağrımızın yüceliği ve ciddiliği**: İbraniler 12:18-29.
- **Yakıp yok eden bir ateş olan Tanrımız**: İbraniler 12:29; krşl. 10:31.

- ☞ **Çocuklarını eğiten Tanrı:** İbraniler 12:1-13.
- ☞ **Konukseverliğin** bereketi: İbraniler 13:2.
- ☞ **Acı çekenlerle** derin **bağlılık:** İbraniler 13:3.
- ☞ **Evliliğe** saygı: İbraniler 13:4.
- ☞ **Açgözlülüğün** gereksizliği: İbraniler 13:5-6.
- ☞ **Dün, bugün ve sonsuza** dek aynı olan İsa: İbraniler 13:8.
- ☞ **Kilise önderlerine itaat etmeye** çağrı: İbraniler 13:17.
- ☞ Tanrı'yı hoşnut eden **kurbanlar:** İbraniler 13:15-16.
- ☞ Mektubun sonunda sunulan **kutluluk dileği:** Kendisini hoşnut eden şeyi İsa Mesih aracılığıyla bizlerde gerçekleştirsin: İbraniler 13:20-21.

Yakup'un Mektubu

Bu öğreti mektubunun yazarı kendisini okuyucularına Yakup olarak tanı-tıyor (Yak.1:1). Yakup İsa'nın üvey erkek kardeşiydi (Yahuda'nın Mektu-bu'nun yazarı Yahuda gibi: Mat.13:55; Yah.1:1) ve Yeruşalim kilisesindeki önderlerdendi (Gal.1:19; 2:9; Elç.15:13-21; 21:18). Yakup'un Mektubu orada yazılmış olmalıdır. Yakup İ.S. 62 yılında şehit olarak öldü. Mesih inanlısı-nın pratik hayatta nasıl yaşaması gerektiği konusunda yazılan bu öğreti mektubu "on iki oymağa" yöneltilmiştir, yani muhtemelen Yahudilik'ten gelen ve Grek-Roma dünyasına "dağılmış olarak yaşayan" Mesih inanlıla-rına yazılmıştır. Burada kullanılan ifadeyi mecazi anlamda anlamak ister-sek, o zaman tüm Hristiyanlar kastediliyor diyebiliriz, çünkü küçük bir azınlık olarak inanlı olmayanlar dünyasında yaşamaktalar.

Yakup yazısında gerçek imandan kaynaklanıp gelişmesi gereken işlerin önemini vurguluyor. Aksi taktirde iman ölüdür (Yak.2:26).

Yakup'un Mektubu içerik açısından İsa'nın öğretisine büyük benzerlik taşımaktadır; her şeyden önce Dağdaki Vaaz'a (Mat.5-7). Örnek olarak karşılaştırınız:

Yakup 2:5	-	Matta 7:7-8
Yakup 3:12	-	Matta 7:16-18
Yakup 4:10	-	Matta 23:12
Yakup 4:11-12	-	Matta 7:1-2
Yakup 5:12	-	Matta 5:33-37

Anahtar Ayet

Ruhsuz beden nasıl ölüyseye, eylemsiz iman da ölüdür (Yak.2:26).

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	1:1
İman denenmelerde kendisini kanıtlar	1:2-18
İman yapılan eylemlerde kendisi kanıtlar	1:19-2:26
İman kişinin konuşmasında kendisini kanıtlar	3:1-12
İman kilise yaşamında kendisini kanıtlar	3:13-5:11
Son uyarılar	5:12-20

Özellikle dikkat ediniz

☞ İmanın sınanması:

- Anlamı: Yakup 1:2-4.
- Nedeni: Yakup 1:12-15.

☞ Tanrı'dan gelen **bilgelik**:

- İsteyene sevinçle veriyor: Yakup 1:5-8.
- Gerçek ve sahte bilgelik kendisini pratik yaşamda gösterir: Yakup 3:13-18.

☞ **İman eylemleri**:

- Yalnız işitmekle kalmamalı, tersine uygulamalı: Yakup 1:22-25.
- İmanı eylemler izlemiyorsa, bu iman gerçek ve kurtaran iman değildir; bundan da öte, ölüdür! Yakup 2:14-26.
- Yakup, imanı bilinen bir gerçeği kuramsal olarak onaylamak olarak gören ve etkisi somut olarak yaşamda bulunmayan bir yanlış anlamaya karşı çıkıyor. Şöyle yanlış anlaşıldı: 'Eğer salt lütuf aracılığıyla, eylemler olmadan kurtuluyorsam, o zaman işlerim önem taşımaz.' Bu doğru olsa iman birşeyleri doğru bulmaktan ileri gitmezdi.
- Buna karşı Yakup gerçek imanın zorunlu olarak her zaman inanlının yaşamında ve tutumunda işlevde görülmesi gereğini gözler önüne seriyor.
- Yakup bu durumda Pavlus'un öğretisiyle kesinkes çelişmiyor. Kişinin kendi eylemleriyle kurtuluşu kazanma ya da kurtuluşuna ekleme istekleri söz konusu olunca, Pavlus imanın karşıtı olarak "yaşanın işleri" konusunda olumsuz konuşuyor. Buna karşılık Yakup imanın şartı ve kökeni değil, neticesi ve ürünü olan "imanın işleri" konusunda konuşuyor! Pavlus da bu yanlış anlamaya karşı mücadele vermişti (Rom.3:8; 6:1; Gal.5:13) ve bir imanın eylemlerde işlerlikte olması gereğini vurguluyor (Ef.2:8-10; Flp.2:12-13; Rom.8:4; Gal.5:6; 6:9-10; Tit.2:14; 3:8,14).

- Yakup'un sürekli vurguladığı **yoksulluk ve zenginlik** konusu:
  - Fakirler övülmeli, zenginse bunun geçiciliğinin bilincinde olmalı: Yakup 1:9-11.
  - Dullar ve öksüzlerin gereksinimleri karşılanmalıdır: Yakup 1:27.
  - Zenginlere ayırım yapmak yerine yoksullara saygı gösterilmelidir: Yakup 2:1-13.
  - Zenginlere uyarı: Yakup 5:1-6.
- **Konuşmak:**
  - Önce düşünülmeli, sonra konuşulmalı: Yakup 1:19-20.
  - İnanlıların yaşamları için konuşmanın yeri ve değeri: Yakup 1:26.
  - Dilin tehlikeli gücü: Yakup 3:1-12.
  - Yermek ve yargılamak yasağı: Yakup 4:11-12; 5:9.
  - Dürüstçe konuşmak – ant içmemek: Yakup 5:12.
  - Bu konu için karşılaştırınız:
  - Gerçek nedeni: İnsanın kötü yüreği: Matta 12:33-37; 15:18-19.
  - Tanrı'nın sağladığı çözüm: İnanlının yeni yüreği: Hezekiel 36:26-27; Koloseliler 3:8-10.
  - Konuşma gücü olumlu yönde kullanılabilir: Efesliler 4:29.
- **Kilisedeki çekişmeler**; nedenleri ve bunların üstesinden nasıl gelinebileceği: Yakup 4:1-12.
- İsa'nın kilisesinin dünyayla girdiği **ruhsal "zina"**: Yakup 4:4-5.
- Tanrı'nın **alçakgönüllülere** verdiği, ama kibirlilerden esirgelediği lütfu ve bununla bağlantıda olan Tanrı'ya geri dönme çağrısı: Yakup 4:6-10.
- **Özgüven** ve **gurura** karşı uyarı: Yakup 4:13-17.
- Sabırla beklememiz istenilen, **Rab'bin ikinci gelişi**: Yakup 5:7-11.
- **Her durumda**, özellikle kilisedeki hastalar için **dua**: Yakup 5:13-18.

Petrus'un I. Mektubu

Petrus bu mektubu Küçük Asya'nın (Anadolu'nun) kuzeyinde (1Pe.1:1) bulunan kiliselere Roma'dayken yazdı (1Pe.5.13; Babil Roma'ya verdiği takma ad). Mektubun yazılmasında Pavlus'un hizmet arkadaşı olarak tanınan Silvanus (1Pe.5:12; krşl. 1Se. ve 2Se.1:1) katkıda bulundu. Eski kilise tarihinden aktarılan bilgilere göre Petrus bu mektubu Sezar Nero yönetimi altında şehit edilmeden kısa süre önce (İ.Ö. 64 ya da 67) yazdı.

Mesih inanlılarının Mesih adına çektiği acılar Petrus'un 1. Mektubu'nun merkezi noktasını oluşturuyor. Mektubun alıcıları iman edip yaşamlarını bu kapsamda değiştirdikten (1Pe.4:3-4) sonra pagan çevrelerinden düşmanlık görmeye başlamıştır. Petrus inanlıları İsa örneğiyle acılarını kat-

lanıyla taşımaya çağırıyor (1Pe.2:21-25). Onların bakışlarını yollarının sonundaki sonsuz yüceliğe çeviriyor (1Pe.1:3-9) ve inanlıları kendilerine yöneltilen tüm iftiraları ve kuşkuları düz bir yaşam yaşamakla çürütmeye davet ediyor (1Pe.2:12-17; 3:9-17).

Anahtar Ayet

Tersine, Mesih'in acılarına ortak olduğunuz oranda sevinin ki, Mesih'in görkemi görüldüğünde de sevinçle coşasınız (1Pe.4:13).

Kuruluş Düzeni

Mektuba giriş	1:1-2
Acılarda umut	1:3-2:10
Dünyada örnek tutum	2:11-4:11
Mesih'le acılar çekmek	4:12-19
Mektup sona ermeden önce kiliseye uyarılar	5:1-11
Mektubun sonu	5:12-14

Özellikle dikkat ediniz

- **İnanlıların çağırısı:** 1.Petrus 1:2.
- **İnanlıların umudu:** 1.Petrus 1:3-5.
- **İnanlıların Mesih uğruna çektiği acı:** 1.Petrus 1:6-7; 2:19-25; 3:13-17; 4:1-5, 12-19; 5:9-11:
  - İmanın kanıtlanması için bir sınavdır.
  - Mesih'in acılarına ortak olmaktır ve Tanrı adına acılar çekme lütufudur.
  - Mesih'in ikinci gelişinde ödül bulacaktır.
  - Mesih örneği izlenmeli ve karşılıklı bulunulmamalıdır.
  - İnsanlardan korkulmamalı, tersine herkese hesap vermeye hazır olunmalıdır.
  - İftiralar iyi işlerle çürütülmelidir.
  - Tanrı acı çekenleri yeniden ayağa kaldıracak ve pekiştirecektir.
- Kutsal Ruh aracılığıyla Tanrı'nın lütuf armağanını bildiren Eski Antlaşma **peygamberleri:** 1.Petrus 1:10-12.
- Tanrı'yı hoşnut eden, **kutsal yaşamı yaşamaya** çağrı: 1.Petrus 1:13-25.
- İnanlıların onunla fidyeyle satın alındıkları **Mesih'in kanı:** 1.Petrus 1:18-21.
- Tanrı'nın sonsuz sözü aracılığıyla gerçekleşen **yeni doğuş:** 1.Petrus 1:22-25.
- Diri taş Mesih ve diri taşlar ve seçilmiş, **kutsal kâhinler topluluğu** olan inanlılar: 1.Petrus 2:4-10.

➤ **Mesih inanlılarının görevleri:**

- Tanrı'yı tanımayan insanlar arasında: 1.Petrus 2:11-12.
- Yöneticilere karşı: 1.Petrus 2:12-17.
- Ters huylu efendiler karşısında ve acılarda: 1.Petrus 2:18-25.
- Evlilikte: 1.Petrus 3:1-7.
- İnsan ilişkilerinde: 1.Petrus 3:8-12.
- Baskılarda: 1.Petrus 3:13-17.

➤ **Mesih'in ölümünün ve dirilişinin** amacı: 1.Petrus 3:18.

➤ **"Mesih'in ölümler ülkesine inışı"** olarak adlandırılan ayetler: 1.Petrus 3:19-20; 4:6.

➤ Temiz vicdanın dileği olan **vafitiz**: 1.Petrus 3:21.

➤ O'nun yüceltilmesi için, Tanrı tarafından verilen ruhsal armağanlar kapsamında **birbirine hizmet**: 1.Petrus 4:10-11.

➤ **Kilise ihtiyarlarına** uyarılar: 1.Petrus 5:1-4.

➤ **Alçakgönüllü** olmaya çağrı: 1.Petrus 5:5-7.

➤ **Ayık ve uyanık** olmaya çağrı: 1.Petrus 5:8-9.

Petrus'un 2. Mektubu

Petrus ikinci mektubunu yazdığında (2Pe.3:1), yaşamının sonlarında bulunuyordu (Roma'da, İ.S. 64 ya da 67 yıllarında). Mektubuyla okuyucularına anımsatmak, uyanık kalmalarını sağlamak ve bildirdiklerinin ölümden sonra da kalması için önemli konuları yazılı olarak onlara bırakmak istiyordu (2Pe.1:12-15).

İnanlıların, 'İsa gerçekten görkemle yeniden gelecek mi?' konusunda içine düştükleri şüpheler, mektubun somut yazılma amacı olarak verilebilir (2Pe.3:3-4). Petrus, İsa'nın yeniden geleceğine ilişkin bildirimlerin doğruluğunun altını çizerek (2Pe.1:16-20) bu şüphelere değiniyor ve Rab'bin gününün neden gecikmiş görüldüğünü temele dayandırarak açıklıyor (Böl. 3). Mektubunun içeriğinin diğer ağırlık noktasını kutsal yaşam sürdürme konusu (2Pe.1:3-11; 3:11-14) ve inanlıları sefahat dolu bir yaşama çeken sahte öğretilere karşı durmak oluşturuyor (Böl. 2).

Anahtar Ayet

Kendi yüceliği ve erdemıyla bizi çağırmanın tanrısal gücü, kendisini tanımamız sonucunda yaşayamayız ve Tanrı yolunda yürümemiz için gereken her şeyi bize verdi (2Pe.1:3).

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	1:1,2
Umut güvencesi	1:3-21
Sahte öğretmenler, yaşamları ve cezaları	2:1-22
İsa'nın ikinci gelişi ve yeni yaratılış	3:1-16
Mektubun sonu	3:17-18

Özellikle dikkat ediniz

- Gerçek iman yaşamını yaşamak için bize gereken **her şeyi armağan eden** Tanrı: Petrus'un 2. Mektubu 1:3,4 ve bu armağandan kaynaklanan sorumluluğumuz: 2.Petrus 1:4-11.
- İsa Mesih'in görkemle **yeniden geleceğine** ilişkin bildirin güvenilirliği: Petrus gelecekte böyle belirecek olan İsa'yı, güç ve şanla daha önce "dağda görünüşü değiştiğinde" şahsen gördü: 2.Petrus 1:16-19; krşl. Markos 9:2-10.
- Tanrı'nın verdiği görev doğrultusunda konuşan ve Kutsal Ruh'la yönetilen **peygamberlerin güvenilir peygamberlikleri**: 2.Petrus 1:19-21.
- Açgözlülükleri ve sefih yaşantılarıyla Mesih inanlılarını günahlı yaşama sürükleyen **sahte öğretmenler**: 2.Petrus 2.
- **Rab'bin günü**, 2.Petrus 3:1-15:
  - İsa neden şimdiye dek geri gelmedi?
  - Rab'bin katında başka bir zaman ölçüsü geçerlidir: Bir gün bin yıl, bin yıl bir gün.
  - "Gecikme" Rab'bin sabrının işaretidir: Mahvolmamak için herkese yanlış yollarından dönmek için fırsat verilmelidir.
  - Rab'bin günü, beklenmeden, gece hırsızın geldiği gibi gelir.
  - Rab'bin günü yargı günü ve dünyanın sonunun geldiği gün ve yıkım günüdür.
  - Tanrı içinde artık haksızlığın hiç olmayacağı yeni bir yer ve yeni bir gök yaratacak.
  - Bu beklentiler inanlıları kutsal yaşam yaşamaya teşvik etmelidir.
- Sevgili kardeşimiz **Pavlus**: 2.Petrus 3:15-16:
  - Onun öğretisiyle Petrus'un öğretisi uyum içinde.
  - Petrus Pavlus'un mektuplarındaki bazı kesimleri zor anlaşılır buluyor.
  - Pavlus'un bildirimlerini bilerek çarpıtan kişiler Kutsal Kitap'ın diğer kesimleri için de aynısını yapmaktalar ve bunu yapmakla kendi yıkımlarını hazırlıyorlar.
  - Petrus burada Pavlus'un mektuplarıyla EA'nın yazılarını aynı seviyeye koyuyor.

Yuhanna'nın 1. Mektubu

Yuhanna'nın 1. Mektubu'nda mektupların tüm klasik özellikleri yer almıyor, ne yazar ne de kimlere yazılmış olduğu somut olarak belirtilmiyor. Eski kiliseden aktarılan bilgilere göre mektubun yazarı Elçi Yuhanna'dır. Mektupta, Tanrı'da kalmayı, Tanrı sevgisinde kalmayı, Tanrı buyruklarına bağlı kalmayı ve kardeşlik sevgisinde kalmayı vurguluyor. Bunların tümü birbirinden ayıramayacak şekilde iç içe örülmüştür, biri olmadan diğerini düşünmek olası değildir.

Bunun dışında Yuhanna'nın 1. Mektubu, İsa'nın et ve kan almış gerçek insan bedeninde geldiğini ve böyle öldüğünü yadsıyan bir sahte öğretiyeye karşı da savaşılmaktadır (1Yu.2:18-23; 4:1-6; 5:6-8).

Yuhanna'nın üç mektubunun hangi sırada yazılıp oluştuğunu bugün bilmiyoruz. Muhtemelen, eski kilise kaynaklarından aktarılan bilgilere göre, Yuhanna'nın çoğunlukla hizmet verdiği Efes'te yazıldılar.

Anahtar Ayet

Tanrı'nın bize olan sevgisini tanıdık ve buna inandık. Tanrı sevgidir. Sevgide yaşayan Tanrı'da yaşar, Tanrı da onda yaşar (1Yu.4:16).

Kuruluş düzeni

Tanrı'yla paydaşlıkta yaşamak	1:1-2:29
Tanrı çocuğu olarak yaşamak	3:1-4:6
Sevgide ve imanda yaşamak	4:7-5:12
Duada ve günahattan uzak yaşamak	5:13-21

Özellikle dikkat ediniz

- Yuhanna'nın **görgü tanığı** olarak yaşadıklarına dayanan bildiri: 1.Yuhanna 1:1-3.
- O'nda hiç karanlık olmayan, **ışık olan Tanrı**: 1.Yuhanna 1:5.
- **İşıktaki yaşamak**: 1.Yuhanna 1:6-7.
- **Sevgi olan Tanrı**: 1.Yuhanna 4:7 - 5:3.
  - Tanrı sevgisi, kendisini biricik Oğlu'nu günahlarımız için yerimize kurban olarak dünyaya göndermesiyle belirgin etti.
  - Biz O'nu sevmedik, tersine O bizi sevdi.
  - Bizim birbirimizi sevmemizle Tanrı sevgisi hedefine ulaşıyor.
  - Korkmak yerine, güvenlik içinde yargı gününe doğru ilerlersek, Tanrı sevgisi bir başka amacına ulaşmış olacaktır.
- **Buyrukları**, özellikle sevgi buyruğunu **yerine getirmek**: 1.Yuhanna 2:3-11; 3:11-24; 4:7 - 5:3.

- Tanrı'ya olan sevgi ve O'nun buyruklarını yerine getirmek birbirinden ayrılmaz bağlarla bağlıdır.
- Kişinin Tanrı'ya sevgisi, onun insan kardeşine olan sevgisinde kendisini özellikle sergiler.

➤ **Günaha ilişkin öğreti:**

- 1.Yuhanna 1:7 – 2:2: Her Mesih inanlısı günah işler!
- Günah işlemediğini savlayan kendisini kandırır ve Tanrı'yı yalancı çıkarır. Günahlarımızı ikrar edersek, Tanrı adildir ve tüm haksızlıklarımızı bağışlar ve İsa bizi Baba'nın yanında savunur. Ama buna karşın Mesih inanlısının amacı günah işlememektir.
- 1.Yuhanna 3:3-10; 5:18: Mesih inanlısı günah işlemez!
- İsa dünyaya günahları kaldırmak için geldi. Günah işleyen iblis-tendir ve İsa'yı tanımamıştır. Ama Tanrı'dan doğmuş olan günah işlemez ve günah işleyemez de, çünkü Baba onu korur.
- Birbirine aykırı görünen bu iki bildiri nasıl uyum içindedir?
- Grekçe metinden yola çıkarak, Yuhanna'nın 1. Mektubu 1. ve 2. bölümler günah eylemlerini tek başına ele alıyor, buna karşı Yuhanna'nın 1. Mektubu 3:5 ise bireylerin yaşamlarındaki alışılmış temel tutumdan söz ediyor diyebiliriz.
- Bir başka çözüm olarak şu önerilir: İkinci bildiri şimdiki yaşamda kusursuz olarak yaşanamayacak ruhsal gerçek durumu kasteder. Bu yüzden ilk kesimde bildirilenler gereklidir. Her durumda her iki kesim göz önünde tutulmalıdır!

➤ **İsa Mesih'in yaşadığı gibi yaşamak** konusunda inanlılardan yüksek beklenti: 1.Yuhanna 2:6.

➤ Yüreğimiz bizi suçlasa da **Tanrı'ya güven:** 1.Yuhanna 3:19-21.

➤ **Çekiciliğiyle** geçiciliğiyle bu **dünya** ve dünya üzerinde kazanılan zafer: 1.Yuhanna 2:15-17; 4:4-6; 5:4-5.

➤ **Mesih Karşıtı** (daha doğrusu, birçok Mesih Karşıtı, Mesih Karşıtı'nın ruhu): 1.Yuhanna 2:18-23; 4:1-6. İnkâr ettikleri:

- İsa'nın vaat edilen Mesih olduğu,
- İsa'nın Tanrı Oğlu olduğu,
- İsa'nın et ve kan alarak bir insan olduğu.

➤ **Kutsal Ruh** ("Mesh olunma"): 1.Yuhanna 2:20-29; 4:1-6:

- gerçek Ruh,
- Gerçeği öğretiyor,
- İnsanı, İsa'nın kan ve etten olan gerçek beden alarak insan olduğu tanıklığına götürüyor,
- Mesih bağlılığında kalmayı öğretiyor.

- Yalnız Tanrı Oğlu'nu varlığında bulduranın sahip olduğu **sonsuz yaşam**: 1.Yuhanna 5:11-13.
- **Duanın getirdiği güvenlik**: 1.Yuhanna 5:14-15.
- **Tek gerçek Tanrı'ya ilişkin tanıklık**: 1.Yuhanna 5:20.

Yuhanna'nın 2. Mektubu

Yuhanna'nın 2. Mektubu'nda ne yazarının kim olduğuna, ne de kime yazılmış olduğuna dair bir bilgi yok. Sadece “Ben ihtiyardan, Tanrı'nın seçtiği, gerçekten sevdiğim hanımefendiye ve çocuklarına” (2Yu.1:1) diye okuyoruz. Muhtemelen, “Hanımefendi” kiliseye verilen onurlu isim, “çocukları” ise bu kilisenin üyeleri. Bu hitap şeklini simgesel anlamda değil de harfiyen anlamak istersek, bu durumda Yuhanna'nın 2. Mektubu şerefiyle tanınan bir hanımefendiye ve tüm çocuklarına yazılı özel mektuptur. Eski kiliseden aktarılan bilgilere göre mektup elçi Yuhanna tarafından yazılmıştır.

Birbirini sevme çağrısının yanında, İsa'nın kan ve beden alarak gerçek bir insan olarak dünyamıza geldiğini yadsıyan bir öğretiyeye karşı uyarı, mektubun merkezinde yer alıyor (2Yu.7; krşl. bu öğretiyeye karşı çıkılan Yuhanna'nın 1. Mektubu'nun giriş kesimiyle).

Anahtar Ayet

Haddini aşıp Mesih'in öğretisine bağlı kalmayan hiç kimsede Tanrı yoktur. Bu öğretiye bağlı kalanda ise hem Baba, hem de Oğul vardır (2Yu.9).

Kuruluş düzeni

Mektubua giriş	Ayet 1-3
Birbirini sevmek konusunda uyarı	Ayet 4-6
Sahte öğretmenlere karşı uyarı	Ayet 7-11
Mektubun sonu	Ayet 12-13

Özellikle dikkat ediniz

- **Gerçek ve sevgi** arasındaki bağlantı: 2.Yuhanna 4-6.
- **Emek verilenleri yitirmemek** ve bunun sonucundaki ödülü kaybetmemek konusundaki uyarı: 2.Yuhanna 8.
- **Mesih'in öğretisi** (ya Mesih'ten gelen öğretiyeye, ya da Mesih'e ilişkin öğretiyeye): 2.Yuhanna 9:
  - Bu öğretilerde kalmayan Tanrı'ya sahip değildir.
  - Bu öğretilerde kalan hem Baba'ya hem de Oğul'a sahiptir.
- Sahte **öğretmenlerin** kati **reddi**: 2.Yuhanna 10-11.

Yuhanna'nın 3. Mektubu

Kilisenin ihtiyarı (krşl. 2Yu.), eski kiliseden aktarılan bilgilere göre elçi Yuhanna, Gayus'a yazıyor. Yuhanna, kendisinin gönderdiği gezici müjdecileri kabul edip ağırladığı için Gayus'u övüyor (3Yu.5-8).

Gayus böylece, Yuhanna'nın yetkisini tanımayan, onun gönderdiği hizmet arkadaşlarını kabul etmeyen ve kilisesinin üyelerini de bu konuda engelleyen kilisenin yöneticisi Diotrefis'in tam karşısında yer alıyor. Buyruklarına karşı gelenleri kiliseden dışlıyordu (3Yu.9-10).

Yuhanna kendisi yakın zamanda kiliseye gelmeyi ve olaylara şahsen müdahale etmeyi umut ediyordu (3Yu.10,14).

Anahtar Ayet

Sevgili kardeşim, sana yabancı oldukları halde, kardeşler için yaptığın her şeyi içten bir bağlılıkla yapıyorsun (3Yu.5).

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş	Ayet 1-4
Gayus'a övgü	Ayet 5-8
Diotrefis hakkında eleştiri	Ayet 9-11
Dimitrios tavsiye ediliyor	Ayet 12
Mektubun sonu	Ayet 13-15

Özellikle dikkat ediniz

- Gayus'un tutumu karşısında Yuhanna'nın **sevinci ve övgüsü**: 3.Yuhanna 3-6.
- **Müjde'yi müjdeleyenlere karşı sorumluluk**: 3.Yuhanna 6-8.
- **Hüküm sürme hırsı sergileyen** Diotrefis'in tutumuna sert **eleştiri**: 3.Yuhanna 9-10.
- Kötüyü değil, **iyiyi örnek almak** konusunda yapılan çağrı: 3.Yuhanna 11.

Yahuda'nın Mektubu

Yahuda mektubunda kendisini Yakup'un erkek kardeşi olarak tanıtıyor. Yani Yahuda İsa'nın bir diğer üvey kardeşi (Mat.13:55; krşl. Yakup'un Mektubu giriş kısmı). Petrus'un 2. Mektubu 2. bölümle birçok paralellik göstermektedir. Güncel bir durum (Yah.3) nedeniyle okuyucularını kendilerine emanet edilen imana sadık kalmaları ve kiliseyi bölen ve sefih yaşantılarıyla kendilerini belli eden sahte öğretmenlere karşı durmaları

konusunda uyardığıdır (Yah.16,19-20). Mektup İ.S. 60'lı yıllarda, Yahuda'nın hizmet ettiği bölge olarak bize aktarılan Filistin'de oluşmuş olabilir.

Anahtar Ayet

*...sizi kutsallara ilk ve son kez emanet edilen iman uğrunda mücadeleye özendir-
mek için yazma gereğini duydum (Yah.3b).*

Kuruluş düzeni

Mektuba giriş

Ayet 1-2

Sahte öğretilere karşı uyarı

Ayet 3-23

Mektubun sonu

Ayet 24-25

Özellikle dikkat ediniz

- **Mesih'in ikinci gelişine dek inanlıları koruyan** Tanrı: Yahuda 1 ve 24.
- **Emanet edilen "kutsal iman" uğruna mücadele** ve bu temel üzerinde inşa etme çağırısı: Yahuda 3 ve 20.
- **Uyarılar:** Yahuda 20-23:
  - Kutsal Ruh'un gücüyle dua etmek,
  - Tanrı sevgisine sarılmak,
  - İnanlıyı merhametiyle sonsuz yaşama kavuşturacak olan İsa'nın ikinci gelişini beklemek,
  - İmanda şüpheye düşenlere merhamet göstermek ve onları kurtarmak.
- **Sahte öğretmenlerin** bozukluğu ve onları bekleyen yargı: Yahuda 4-19.
- **Yüce varlıklara** sövmeme konusunda uyarı: Yahuda 8-10; krşl. 2.Petrus 2:10-12.
- **Kutsal Kitap dışındaki Yahudi kaynaklarından** mektuba ilişkin **aktarmalar:**
  - Yahuda 9: "Musa'nın göğe alınması" kitabı.
  - Yahuda 14-15: "Hanok'un kitabı."
  - Korintliler'e 1. Mektup 10:4 ve Timoteos'a Mektup 3:8'de Pavlus da Kutsal Kitap dışı Yahudi kaynaklarından aktarmalar yapıyor. Atina'daki vaazında (Elç.17:28) ve Titus 1:12'de uluslardan olan ozanlardan bile alıntı kullanıyor.

PEYGAMBERLİK KİTABI

Vahiy

Yuhanna (eski kilise kaynaklarından aktarılan bilgilere göre, Yuhanna'yı ve Yuhanna'nın üç mektubunu yazan elçidir) orada İsa Mesih'ten bir vahiy alıp yazdığı (Va.1:1,9) Patmos adasına (Küçük Asya, yani Anadolu, kıyıları önünde, Ege Denizi'nde) sürgün edildi.

Vahiy için genelde Sezar Domitian yönetimi altında Hristiyanların baskı gördüğü İ.S. 90'lı yılları verilir. Bazen Sezar Nero yönetimi altındaki 60'lı yıllar öneri olarak getirilir. Yuhanna Roma eyaleti Küçük Asya'daki (Va.1:4,10) yedi kiliseye yazar; yazısı içinde her birine yönelik bir mektup taşır (Va.2-3).

Tüm Yeni Antlaşma'nın tanıklığı şudur: İsa Mesih ölmüş, ölümden diriltilmiş ve şimdi dünyanın efendisi olarak Tanrı'nın yanında bulunmaktadır. Ancak İsa'nın bu egemenliği şu an henüz kusursuzlukla görülmemektedir (İbr.2:8). Ne zaman ve nasıl bu durum değişecektir ve Mesih gözle görünür -hatta şimdi O'na karşı çıkanlar üzerinde de- egemen olarak hüküm sürecektir? Bu soruyu YA'nın son kitabı, Yuhanna'nın Vahiyi yanıtlıyor. Bu soru özellikle İsa Mesih'in kilisesi düşmanlıklar, baskılar ve ayartma altındayken özellikle ciddi olarak ön safhaya çıkmaktadır. Vahiy baskılar ve denenmeler altındaki kilisenin bakışlarını Tanrı'nın zaferine çevirmektedir. O, dünyanın Yaratıcısı (dıştan bakıldığında şu an öyle görünmese de) tarihi yönetmekte ve kendi zamanında tüm kötünün sonunu getirecek, adil yargıyla yargılayacak ve içinde Tanrı huzurunun ve egemenliğinin kusursuzlukla yaşandığı yeni bir dünya yaratacaktır. Vahiy bölümü bu dünyanın bugününe ve geleceğine ilişkin sansasyon yaratıcı kuramları tatmin eden, dünya tarihinin ayrıntılı bir tasarısı değil. Bunun ötesinde, bakışlarını Tanrı'nın kudretine (burası ve şimdi için de) ve O'nun son zaferine yönelterek, denenmelerdeki Mesih inanlılarına cesaret ve teselli vermektedir. Bu kapsamda kitabın bakış açısı dünyada olup bitenlerle gökte olup bitenler arasında sürekli olarak değişmektedir. Bugün bizim anlamakta güçlük çektiğimiz (sıklıkla EA'ya dayandırılan) resimlemeler ve simgeler o zamanın okuyucuları için büsbütün anlaşılır kapsamdaydı. Ama kitabın ana bildirileri bizim için bugün de iyi anlaşılır durumdadır.

Anahtar Ayet

Var olan, var olmuş ve gelecek olan. Her Şeye Gücü Yeten Rab Tanrı “Alfa ve Omega ben'im” diyor (Va.1:8).

Kuruluş düzeni

Giriş	1:1-20
Küçük Asya'daki kiliselere Mesih'in yedi bildirisi	2:1-3:22
Göksel sahne	4:1-5:14
Yeryüzünün egemenliğinin İsa Mesih'çe üstlenilmesi	
hazırlığı	6:1-19:10
Yeryüzü egemenliğinin İsa Mesih'çe üstlenilmesi	
ve eski dünyanın sonu	19:11-20:15
Tanrı'nın yeni dünyası	21:1-22:5
Sonuçta verilen vaatler ve uyarılar	22:6-21

Özellikle dikkat ediniz

☞ Tanrı:

- Var olan, var olmuş ve gelecek olan: Vahiy 1:4; 4:8.
- A ve O (Alfa ve Omega: Yunan alfabesinin ilk ve son harfleri), tüm dünyanın egemeni: Vahiy 1:8.
- Gökte yüceltilen: Vahiy 4.
- Kutsal ve onuru almaya layık ve Yaratıcı ve bu dünyanın egemeni ve sonsuza dek yaşayan: Vahiy 4:8-11.
- Canavarın Tanrı'ya düşmansal gücüne izin veren (bu nedenle, Tanrı'dan bağımsız, kendi gücü olmayan) ve her şeyi önceden belirleyen: Vahiy 13:5-18; krşl. Vahiy 17:17.
- Zaferi ve yargısı: Vahiy 11:15-18; 12:7-12; 19:1-9.

☞ İsa Mesih:

- Güvenilir tanık, ölümler arasından ilk doğan, dünya krallarına egemen olan: Vahiy 1:5.
- Güç ve yücelik sonsuzlara dek O'nundur: Vahiy 1:6.
- Bulutlarla gelecek ve herkes O'nu görecek: Vahiy 1:7.
- Mesih'in betimlenmesi: Vahiy 1:12-16.
- İlk ve son, diri olan, ölmüş ve işte sonsuzlara dek yaşayan, ölüm ve ölümler ülkesi üzerinde güç sahibi: Vahiy 1:17-18; 2:8.
- Vaat edilen Davut'un soyu ve parlak sabah yıldızı: Vahiy 5:5; 22:16.

☞ Kuzu:

- Aynı zamanda aslan: Vahiy 5:5.
- Gücü, onuru ve yüceliği almaya layık, çünkü boğazlandı: Vahiy 5:9.

- Kaniyla her ulustan insanları Tanrı için satın aldı ve onları krallar ve kâhinler halkı kıldı: Vahiy 5:9-10.
  - Kuzu yedi mührü açarak yargıyı uygulayacak: Vahiy 6.
  - İnanlılar giysilerini Kuzu'nun kanında bembeyaz yıkadılar: Vahiy 7:14.
  - Kuzu'nun kanı ve inanlıların sarsılmaz tanıklığıyla iblis üzerine zafer kazanıyorlar: Vahiy:12:11.
  - Kuzu'ya övgü olarak yükseltilen zafer ilahisi: Vahiy 15:2-4.
  - Kuzu'nun düğünü: Vahiy 19:7-9; 21:2,9; 22:17.
  - Kuzu'nun yaşam kitabı: Vahiy 3:5; 13:8; 17:8; 20:12,15; 21:17; krşl. Luka 10:20; Filippililer 4:3; İbraniler 12:23; Mısır'dan Çıkış 32:32; Mezmur 69:29; 139:16; Daniel 12:1; Malaki 3:16.
  - Bir hırsız gibi gece geliyor: Vahiy 16:15.
  - Rablerin Rabbi, kralların Kralı: Vahiy 17:14; 19:16.
  - Tanrı Sözü: Vahiy 19:13; krşl. Yuhanna 1:1-18.
  - Nihai zaferi: Vahiy 19:11 - 20:3; 20:7-10.
  - Tez geliyor: Vahiy 22:6-21.
  - A ve O, başlangıç ve sonuç, ilk ve son: Vahiy 22:13.
- **Kilise:**
- İsa tarafından seviliyor ve O'nun kanı aracılığıyla günahlarından kurtarıldı, krallar ve kâhinler kılındı: Vahiy 1:5; 5:10.
  - Egemenlik sürecek: Vahiy 2:26-28; 3:21; 20:6; 22:5.
  - Kuzu'nun kanı ile tüm halklardan uluslardan Tanrı'ya satın alındı: Vahiy 5:9.
  - Tanrı katındaki parlak geleceği: Vahiy 7:9-17.
  - İsa'nın tanıklığı için ölüme bile razı ve bu nedenle ödüllendirilecek: Vahiy 12:11; 14:13; 20:4-6.
- Küçük Asya'daki **kiliselere yedi bildiri** (“Yedi Kiliseye Mektup”): Vahiy 2-3. Her bildirin kuruluş yapısı birbirine çok benzer durumda:
1. Kilisenin meleğine yazma görevi.
  2. Mesih'in karakterize edilmesi.
  3. Övgü/azar.
  4. Çeşitli tehditler ve/veya teşvikler.
  5. Çağrı: “Kulağı olan Ruh'un kiliselere ne dediğini işitsin.”
  6. Vaat: (“Galiplere verilen söz”) “Galip geleni...”
- Tanrı'dan karşılık yargısı çağrısını seslenen **şehitler**: Vahiy 5:9-11; krşl. dileklerinin yerine getirilişi bölüm 18, özellikle 18:20,24; 19:1-3.
- Korkunç yargıya rağmen Tanrı'ya dönmek istemeyen, **insanlığın** derinden **çürümüşlüğü**: Vahiy 9:20-21; 16:9-11.
- **Bu dünyanın sonu**: Vahiy 20:11.

- **Ölülerin dirilişi ve son yargı:** Vahiy 20:4-6, 12-15.
- **Tanrı'nın yeni dünyası,** Vahiy 21:1 - 22:5:
  - Murdar hiçbir şey ve kimse Tanrı'nın yeni dünyasına giremeyecek: (krşl. Va. 22:14-15).
  - Tanrı insanlarla oturacak, insanlar O'nun halkı, O'nun çocukları oldu ve O'nu görebilirler.
  - Tanrı onların gözyaşlarını silecek.
  - Ölüm ve yas artık olmayacak.
  - Artık tapınak olmayacak, çünkü Tanrı ve Kuzu kendisi tapındır.
  - Ne güneşe, ne aya ne de lâmbalara gereksinim olacak, çünkü Tanrı'nın görkemi parlayacak, bu nedenle artık gece olmayacak.
- Bu kitabın **bildirisinin güvenilirliği:** Vahiy 21:6-21.
- **Kutsal olmak** ve doğru olanı yapmak konusunda **uyarı:** Vahiy 22:11-12.
- Bu kitaba bir şey eklemek ya da çıkarmak konusunda **uyarı:** Vahiy 22:18-19.

BİR YILDA YENİ ANTLAŞMA'YI OKUYALIM

Bu kitapla atmaya çalıştığımız temeli güçlendirmek ve her şeyden önce ele alınan metinlerle kişisel olarak karşılaşmak için aşağıdaki plan yardımıyla tarihsel akış sıralamasıyla Yeni Antlaşma'nın tümünü bir yıl içinde okuyabilirsiniz. Zahmetinize değecektir!

<i>Hafta</i>	<i>Metin</i>	<i>Okundu</i>
01. Hafta	Yuhanna 1:1-18; Luka 1:1 - 2:52; Matta 1:1-2:23	☐
02. Hafta	Markos 1:1-20, Matta 3:1-4:25; Luka 3:1-4:30; Yuhanna 1:19-51	☐
03. Hafta	Matta 5:1-8:34	☐
04. Hafta	Matta 9:1-12:50	☐
05. Hafta	Matta 13:1-16:28	☐
06. Hafta	Matta 17:1-21:46	☐
07. Hafta	Matta 22:1-25:46	☐
08. Hafta	Markos 1:20-5:43	☐
09. Hafta	Markos 6:1-9:50	☐
10. Hafta	Markos 10:1-13:37	☐
11. Hafta	Luka 4:31 -7:50	☐
12. Hafta	Luka 8:1-10:42	☐
13. Hafta	Luka 11:1-13:35	☐
14. Hafta	Luka 14:1-18:43	☐
15. Hafta	Luka 19:1-21:37	☐
16. Hafta	Yuhanna 2:1-6:21	☐
17. Hafta	Yuhanna 6:22-9:41	☐
18. Hafta	Yuhanna 10:1-13:38	☐
19. Hafta	Yuhanna 14:1-19:42	☐
20. Hafta	Matta 26:1-27:66	☐
21. Hafta	Markos 14:1-15:47; Luka 22:1-23:56	☐

22. Hafta	Matta 28:1-20; Markos 16.1-20; Luka 24:1-53; Yuhanna 20:1-21:25	☐
23. Hafta	Elçilerin İşleri 1:1-5:42	☐
24. Hafta	Elçilerin İşleri 6:1-10:48	☐
25. Hafta	Elçilerin İşleri 11:1-14:28	☐
26. Hafta	Yakup 1:1-5:20; Yahuda 1-25	☐
27. Hafta	Elçilerin İşleri 15: 1-35; Galatyalılar 1:1-6:18	☐
28. Hafta	Elçilerin İşleri 15:36-18:22	☐
29. Hafta	1.Selanikliler 1:1-5:28; 2.Selanikliler 1:1-3:18	☐
30. Hafta	Elçilerin İşleri 18:23-20:3; 1.Korintliler 1:1-5:13	☐
31. Hafta	1.Korintliler 6:1-11: 34	☐
32. Hafta	1.Korintliler 12:1-16:24	☐
33. Hafta	2.Korintliler 1:1-7:16	☐
34. Hafta	2.Korintliler 8:1-13:13	☐
35. Hafta	Romalılar 1:1-6:23	☐
36. Hafta	Romalılar 7:1-11:36	☐
37. Hafta	Romalılar 12:1-16:27	☐
38. Hafta	Elçilerin İşleri 20:4-23:35	☐
39. Hafta	Elçilerin İşleri 24:1-28:31	☐
40. Hafta	Efesliler 1:1-6:24	☐
41. Hafta	Filipililer 1:1-4:23	☐
42. Hafta	Koloseliler 1:1-4:18; Filimon'a Mektup	☐
43. Hafta	Timoteos'a 1. Mektup; Timoteos'a 2. Mektup; Titus	☐
44. Hafta	Petrus'un 1. Mektubu; Petrus'un 2. Mektubu	☐
45. Hafta	İbraniler 1:1-8:13	☐
46. Hafta	İbraniler 9:1-13:25	☐
47. Hafta	Yuhanna'nın 1. Mektubu; Yuhanna'nın 2. Mektubu; Yuhanna'nın 3. Mektubu	☐
48. Hafta	Vahiy 1:1-7:17	☐
49. Hafta	Vahiy 8:1-16:21	☐
50. Hafta	Vahiy 17:1-22:21	☐